

Aslı Erdoğan
Taş Bina
ve Diğerleri

§
OYKU

ASLI ERDOGAN

1967, İstanbul doğumlu. Bilgisayar mühendisliği ve fizik okudu, yüksek lisansını CERN'de (Avrupa Yüksek Enerji Fiziği Laboratuvarı) hazırladı.

Rio de Janeiro'da başladığı fizik doktorasını yarıda bırakarak yazmayı seçti, iki yıl Güney Amerika'da yaşadı. İlk romanı Kabuk Adam 1994'te, öykü kitabı Mucizevi Mandarin 1996'da yayımlandı. Tahta Kutlar adlı öyküsü Deutsche Welle Ödülü kazandı, dokuz dile çevrildi. İkinci romanı Kırmızı Pelerin li Kent (1998), Fransızca ve Norveççeye çevrilerek Actes

Sud ve Gyldendal Yayınları'nın "Marg" (Omurilik) Serisi'nde yayımlandı.

Radikafde yazdığı köşe yazılarını Bir Yolculuk Ne Zaman Biter adlı kitabında topladı (2000). Lire dergisinde "Geleceğin 50 Yazarı" arasında gösterilen Erdoğan'ın 2005'te yayımlanan Hayatın Sessizliğinde adlı şiirseldüzyazı metni, Dünya Yayınları tarafından düzenlenen yılın kitabı ödülünü kazandı. 2006'da gazete ve çeşitli dergilerde çıkan yazılarının toplandığı iki seçkisi, Bir Kez Daha ve Bir Delinin Güneesi yayımlandı. Uluslararası basında kendisinden övgüyle söz edilen yazarın, eserleri halen pek çok dile çevrilmeye devam ediyor.

TAŞ BİNA VE

o

V

o

DİĞERLERİ

Aslı Erdoğan

§

-

Türkçe Edebiyat 210

Taş Bina ve Diğerleri

Aslı Erdoğan

Yayma hazırlayan: Çiğdem Su

Kapak tasarımı: Utku Lomlu

Son okuma ve düzelti: Özgür Tunçel

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

© 2009, Aslı Erdoğan

© 2009; bu kitabın tüm yayın hakları

Everest Yayınları'na aittir.

1-2. Basım: Mayıs-Haziran 2009

3. Basım: Eylül 2009

4. Basım: Ekim 2011

ISBN: 978 - 975 - 289 - 593 - 5

Sertifika No: 10905

EVEREST YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 53 Cağaloğlu/İSTANBUL

Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76

e-posta: info@everestyayinlari.com

www.everestyayinlari.com

www.twitter.com/everestkitap

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık

Tel: (0212) 674 97 23

Faks: (0212) 674 97 29

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

SABAH ZİYARETÇİSİ 1

TAHTA KUŞLAR II

MAHPUS 33

TAŞ BİNA 51

Baflangıf 53

İnsanlar 61

Taflar 71

Düfler 83

Kahkaba 99

Öyküleri 107

Sonlar 119

TAŞ BİNA VE

Dİ GERLERİ

Sonunda sabah oldu . Yokuş yukarı tırmanan bir yük treni

gibi ağır ağır, zahmetle yol alan geceden sonra, gün doğdu.

Çatı katı pencerede bir leke sessizce belirdi, giderek derinleşti. Uykulu bir güneş, temkinli ve utangaç kuzey güneşi, yeni günün başladığını, bir yükümlülüğü yerine getirircesine

ilan etti. Şu anda tüm gördüğüm, dik açılı çizereesine yükselen ıslak çatıyla, devasa ağaçlar arasına sıkışmış bir dilim gökyüzü. Rüzgarla savnılan ince, yaşlı dallar, hafifçe çürümüş titrek yapraklar. .. Boş yere havaya açılan dilenci elleri gibi. Aylardan ağustos, diyebiliriz ki mevsimlerden yaz . . . Güya yaz.

Bu kuzey ülkesinin puslu kasvetine şimdiden yenik düştüm,

ruhum denizin kuşattığı kentle, yağmurla, yosun kokusuyla

dolu .

3

▪

Ahşap evin içinde bir yerlerde, telefon uzun uzun, ısrarla

çalıyor. Odanın karanlığı insanı yanıltsa da, saat sekizi geçmiş, ama burası için, göçmenler yurdu için fazlasıyla erken.

Bu saatlerde horlamalardan, iç çekmelerden, sıkıntılı uykusundaki ahşap evin soluk alıp vermelerinden başka ses duyulmaz. Sağırndaki odada, kızıyın soğuk dilberlerine şarapnel yaralarını göstermekten çok özel bir zevk duyan Bosnalı kalıyor - çoğumuzun yaraları daha sessiz. Solumdaysa. porno filmlerde çalışarak geçinen bir Rus, sabahlara dek çoktan kapanmış bir dönemi protesto eden şarkılar dinliyor. Daha ötede, ne kökenini, ne de yaptığı işi kimsenin bilmediği, saçları kızıla boyalı bir kadın, en dipteysel Sornalili anne masalını

herkese yutturmuş, yüzde yüz Çingene, hayatı boyunca tek

gün çalışmamış, çapkın ve otlakçı Romen var. Akordeonuyla

en buz kesmiş yüreği bile çözdüğünü söyleyerek övünmeyi

seviyor. Her biri bir başka topraktan, bir başka geceden gelmiş göçmenler, şimdi cephe gerisinin kana aşına uykusundalar. Nefret ettikleri kaderleriyle yetiniyor, çoktan teslim oldukları talihsizliklerinden başka şeye güvenmiyorlar. Ortak sığınağımızda, içki, ter, tütün, kirlenmiş ten kokulu bir bulut

sürüne sürüne dolanmakta, dünyanın bütün taşkınlıkları ve

hayal kırıklıklarıyla ağırlaşmış, ki bu bulutun içinde bazı sabahlar çok hafif ayak sesleri yankılanır. Belki yalnızlığın derbeder hayaleti, çamura ve nesnelere bulanmış, yalpalaya yalpalaya evi terk etmektedir, belki kızıl saçlı kadın yeni bir aşık denemiştir.

Telefonun çalışı bitmeden, merdivenlerde ayak sesleri duyuluyor. Ağır, yorgun, uzun yoldan gelmiş adımlar, yaklaşıyor, yaklaşıyor, kapının önünde duraklıyor. Saniyeler yerine geçen bir yürek kasılmasından sonra adımı duyuyorum. Belki hayal gücüm beni yanıltıyor, boğuk bir ses, anadilimde beni çağırıyor.

4

*

"Evet, benim. İçeri gelin ."

Kapı keman sesi kadar dokunaklı gıcirtısıyla, neredeyse inleyerek açılıyor. içeriye dolan cıva soğukluğundaki esintiyle birlikte, kısa boylu, esmer bir adam beliriyor. Omuzları çökmüş, geniş sırtı bütün odayı kaplıyor, kapı hiç açılmamışçasına kapanmış bile. Ziyaretçim bir süre kıpırdamadan duruyor, gövdesini güçlkle taşıyan ince bacaklarının üstünde, bir

kuklanın mekanik hareketiyle aniden bana doğru dönüyor.

Alçıdan yapılmış gibi duran yüzü, sanatçı baştan savma işini

bitirernden kuruyup katılaşmış gibi. irikıyım burnu sanki

eriyip çökük yanaklarından aşağı akmış, gözleri derin çukurlarında görünmez olmuş. Üzerinden dökülen buruşuk, koyu renkli takım elbisesi yıllardır çıkarılmamış gibi . Kravatsız, tıraş olma alışkanlığını epeydir boşlamış. Siyah, kalın telli, seyrelmiş saçlarından serin ve karanlık gecenin kokusu yayılıyor.

Onu daha önce gördüğüme emindim.

"Şöyle bir uğrayayım, dedim. Burada yaşadığını öğrendim. "

Belki hoş geldin cümleleri mırıldanmam, ölü soğukluğundaki elini sıkınam gerekirdi . Belki korkmalıydım . Ama bu kıpırtısız liman kentinde korkacak hiçbir şey yoktu ki . . . Ölüm bile yoktu sanki. O da, tramvaylar gibi, tam vaktinde gelirdi,

ne önce, ne sonra . . .

Soluk, beyaz elleriyle pardösüsünü kavramış, gözlerini

kırpıştırarak odanı inceliyordu. Karanlığa alışmaya başlayan

bakışları önce sert eğimli çatının altına sıkıştırılmış yatağı seçti. Demirden örümcek ağının üzerine atılmış cılız şilte, yeni durulmuş bir çatışmanın ardından, gece kibuslarıyla darmadağınktı . Kitaplar,

kavanozlar, kirli bardaklar, tepelime dolu küllüklerle kaplı masada, bira şişesine geçirilmiş bir mum haLl yanıyordu. Günün her saatinde karanlık, geniş, eşyasız

bir odaydı benimki. Sabahları, avuç içi kadar pencerenin al-

5

tında durup da başımı kaldırdığımda, kendimi gökyüzüne

doğru hızla ilerleyen bir denizaltında sanırdım. Gündelik hayatın her türlü ıvır zıvırı sağa sola saçılmıştı . Kadri bilinmeyen bu maritetli, sokulgan nesnelere, mutlak yalnızlığının tanıkları, sıkıntılı karanlığın izlerini taşıyorlardı. Hepsi, elimi dokundurduğum her şey, yaralı bereliydi. Bavuldan taşan

giysiler, masaya yığılı kitaplar sararıp solmuş, yırtılmış, lekelenmişti . Bardaklar saydamlıklarını yitirmiş, kalemler de, küflü ekmekler de iç karartıcı duvarlar gibi orasından burasından kemirilmişti . Tikindirici bir sıvının dalgalandığı lavabonun

üstünde, küçük bir ayna asılıydı. Aynanın sırları öylesine dökülmüştü ki, bütün bu hırpalanmış nesnelere, kendi yansımalarını görmek istediler mi, bir türlü başaramaz, bulanık bir sisin içinde dağılıp giderlerdi. Bense nesnelere zedelenmiş yüzeyinde kendimi görüyordum. Kendi zedelenmiş tenimi . . .

Boşluğa, hem içimdeki, hem dışarıdaki boşluğa direnen incecik bir zar gibi, yaralı berdi . . .

"Soğuk diyarlar buralar, değil mi? " Gözleri elektrik sobasına takılmış, gülümsemişti . Merhametli bir gülümsernesi vardı . "Üstelik daha ağustostayız. "

Konuşmadan yüzüne baktım. Bütünüyle kapkara iki gözden, sonu belirsiz bir çift tünelden başka bir şey göremedim.

"İki ayı bulmaz ilk karın düşmesi. Önce denizden ciğerleri acıtan bir rüzgar esmeye başlar. Çamur birikimlerini kaplayan buz tabakası giderek derinleşir, bir sabah uyandığında kendini bembeyaz bir dünyada bulursun. Her şey donmuştur. Donmuş ve canlı canlı gömüldüğü buzdan tabunında yeniden doğacağı günü düş! em ektedir."

Odanın ışık alan merkezine, tavana dikilmiş, şaşkın bir gözü andıran dikdörtgen güneş lekesine yürüdü . Hep dar mekanlarda yaşamış birinin kısıtlanmışlığını fark ettim devinimlerinde, bu eşyasız odada bile sağa sola çarprnaktan korku-6

yordu sanki. Belki ardı sıra iz bırakmak istemiyordu . Yüzünde solgun bir ışık demeti dolandı. Birden onu tanıdım. Toprak sarısı cansız ten, gözaltıtarındaki morumsu şişlikler, kanlı damarlarla yol yol çizilmiş gözakları . . . O da geceleri uyku

tutmayanlardandı.

"Ama soğuktan da dayanılmazı karanlık. Şu güneş . . . "

Durdu, yerdeki parlak lekeye baktı. Sanki eğilip bir kapa

ğı açsa, gün ışığı fişkıarak odayı dolduracaktı. Başımı pencereye çevirdim. Yeşil yeşil titreşen dallar, yaprakların üzerindeki gümüşümsü damlalar, camdaki gölgelerin yumuşak, düşsel dans ı . . . Bakışımı hem kucaklayan, hem sınırlayan engin mavilik. .. Kuzey güneşi parıldadığı ender anlarda, bütün

dünya ışıldıyor, dönüşüyor, gülümsüyordu. Ancak hava derhal bulutlandı, oda eskisinden de karardı.

"Şu güneşi günde bir, bilemedin iki saat göreceksin . Öğleye doğru ufukta, hastalıklı, beyaz bir leke gibi belirecek, daha tepeye varamadan güçten kesilecek. Aslında gerçek güneş

hiçbir zaman doğmayacak. Onun yersiz yurtsuz yalancı hayaleti günlerin yerine, içi boş çerçeveler dağıtacak. Dünyanın aydınlık yarısıyla, karanlık yarısı, bıçakla kesilmiş gibi birbirinden ayrılacak. "

Gözlerini duvarlara çevirdi, ben de, onunla birlikte, onun

gözleriyle ezbere bildiğim tozlu duvarları taradım . Saç telleri gibi sarkan kablolar, borular, kabuk bağlamış yaraları andıran yağmur izleri arasında, insan biçimini yitirmiş bir gölge bana bakıyordu. Kendisinden daha iri, daha korkunç gölgesi, gölgeler arasında bir gölge daha . . .

"İşte o zaman, uzun, kesintisiz, tek bir geceden oluşacak

hayatın. Böyle bir geceye yalnızca hayaletler dayanabilir.

Beyaza kesmiş insanlar, beyaza kesmiş ağaçlar, hayaletlerin

dolandığı kent . . . İşte o zaman, belleğin uzun gecesi başlayacak. "

7

Bu ses . . . Bu ürkünç, tanıdık, kederli ses daha önce de konuşmuştu benimle, defalarca . . . Ruhumda art arda kapılar açılıyordu; derhal kapıyordum onları, içeri dolan soğuk cıva esintisiyle titreyerek . . .

"Neyse, fazla vaktimiz yok. Artık karar vermelisin."

Sigara pakerime ve muma uzandım.

"Karar vermeli ve bitirmelisin . Hayat böyle bir şey işte,

basit ve yalın. Soluk"aı, ver, al . . . Basit ve yalın."

Aynaya doğru kısa, yoğun, onaylamayan bir bakış. fırlattı

ama gördüğü bulanık, lekeli bir imgeydi yalnızca.

"Sana binlerce yıl önce geçmiş bir öykü anlatacağım," diye başladı, gözkapakları bir tabutun üzerine inercesine ağır ağır kapanarak.

"Seni dinlemeyeceğim. Beni hep oraya geri götürüyorsun. (İlk kez konuşuyordum . Gerçekten konuşuyor muydum?) Oradan hiç çıkamadığımı hatırlatmak için geliyorsun.

O karanlık hücre, nereye gitsem peşim sıra beni izliyor. Aslında içimde taşıyorum onu . Bir ağacın kökleri gibi geceleri büyüyor. Büyüyor, büyüyor, tenimi parçalayarak dışarı çıkıyor. İlk bulduğu boşlukta somutlaşıyor."

Elimle odamı gösterdim .

"Görüyorsun, sanki hep aynı üçboyutlu tabioyu yapıyor,

kendimi içine kapatıyorum. Hayatım tek bir resmin sayısız

taşbaskısı. Ağaçlar, ufuk, gökyüzü . . . Nereye baksam, içeriye

ya da dışarıya, yalnızca bir duvar görüyorum. Hangi yöne

dönsem, geçmişe ya da geleceğe, üzerime bir taş duvar geliyor. Belki de boşluğa dayanamadığım için duvarların arasına saklanıyorum. Boşluğun dipsizliğine . Gürültüsüne . . . "

"Ewel zaman içinde bir adam varmış," diye sürdürdü sabırsızca. "İyi bir insanmış aslında. Bilirsin, herkes aslında iyi bir insandır. Ama bu adam gece olunca değişirmiş. Kötü bir

adam olurmuş. Anlıyor musun? Sözcükler sınırlıdır: Duvara

8

vuran gölgesine dönüşürmüş. Belki karısıymış onu bu hale

getiren, adam ne denli kötü olursa, o denli üstüne titirmiş.

"O uzak diyarda, güneş batar batmaz karanlığa bürünen

bir bina varmış. Her diyarda olan taş binalardan . . . Hatırlıyor

musun? Karanlıkla birlikte uçsuz bucaksız, dipsiz bir sessizlik

çökermiş. Ölümünden de korkunç kabusları bilmeyenler, buna

ölüm sessizliği derler. Aslında, sessizliğin içindeki sesleri,

yokluğun soluk alıp verişini duyamadıklarındandır bu .

"Ve o korkunç karanlık çöktüğünde, ay ışığı, beyaz saten eldivenli parmaklarıyla demir parmaklıkları okşarmış. Soluk altın renkli, mükemmel, kocaman bir yüreği vardır onun.

Ama böylesi bir yürek karanlıkla baş edemez. Zaten insanlar demir parmaklıkları içlerindeki karanlık dışarı sızmasın diye icat etmediler mi?

"Ve o karanlık binanın çatısında kuşlar varmış. Bu kuşlar,

yüzlerce yıldır, durup dinlenmeden çatıya kuru dallar taşırlarmış. Günün birinde, yeterince dal yığdıklarında, taş bina dayanamayacak, tuzla buz olacak sanırlarmış. Ama akşam olur, amansız bir yel eser, dalları savurmuş. Ama kuşlar, her sabah, yeniden işe koyulurlarmış. Ağlıyor musun? Neden?

"Ve o uzun gece başladığında, adam da hazır olurmuş.

Hep aynı saatte yemeğini yer, karısının ütülediği takım elbisesini giyer, hep aynı saatte evden çıkarmış. Kimse bilmezmiş

nereye gittiğini . . . Önce aheste, sonra giderek hızlanan, hummalı, şaşmaz, dönüşsüz adımlarla yürürmüş . Onu gören kuşlar işaretler, kentin bir ucundan diğerine seslenir, birbirlerini uyarırlarmış. Solgun, yufka yürekli ay ışığı bulutların ardına saklanırmış. Belki adam zifiri karanlıkta yolunu bulamaz diye umarmış. Ama insan gecede izlediği yolu unutmaz, de

ğil mi? Dinle, daha bitmedi .

"Ve o gölge adam, taş binaya vardığında, tüyler ürpertici

çığlıklar yükselirmiş. Gündoğumuna dek kesilmeyen çığlık-

9

-

lar . . . Kuşlar çığlık atarmış, ay çığlık atarmış, kara alevlerden

bir girdap gökyüzünü sararmış. Uçsuz bucaksız, dipsiz bir

çığlığa dönüşörmüş gece. Tek, uzun, kesintisiz bir çığlığa ...

Kabaran uçurumun üzerinde incecik bir zar gibi titirmiş, çırılçıplak ve kana bulanmış, korkunç yaralar açılmış her yerinde, yırtılır, yarılr, kanar, çatlar, yaralara boşluğun susamış dudakları

kapanırmış. Sonunda paramparça olur, dünyanın dört yanına dağılırmış. Karanlık göğün taşları biçiminde yağarmış insanların üzerine, karabasanlar ve lanetler; bir gölge gibi dolaşmış uyuyanların arasında, kara bir kada örtermiş gövdelerini, en derin çukurları doldurur, en gizli damarlara sızar, kör bir kaplan gibi atılırmış uykunun üzerine . . . İşte o zaman, belleğin tek, uzun, bitimsiz gecesi başlamış. "

Başımı kaldırdığımda çoktan gitmişti. Masanın üzerinde mektubu duruyordu . Çekmecemi açıp onu da diğerlerinin arasına koydum. Dünyanın neresine gidersem gideyim, beni buluyorlardı. Ölüler bana yazıyor, artık anlatamadığım bir

şeyi anlatıyor, eninde sonunda geri döneceğim bir yere çağırıyorlardı. Uğruna kendi öykümden kaçtığım hayat karşısında uyarıyarlardı beni . Sığındığım geleceğin, geçmişin yeniden, yeniden anlatılmasından başka bir şey olmadığını biliyorlardı. Beni bekleyen geçmişin sürgündeki hayaletiydi yalnızca, hücreme, içimdeki o karanlık, ebedi hücreye gelen tek ziyaretçi . . . Zarfların tekini bile açmamıştım, ama biliyordum.

İçinde kuru dallar, soluk altın renkli ay ışığı ve son sahipsiz çığlık vardı.

10

TAHTA KÜŞLAR

Odanın kapısı aniden açıldı, kızıl bir kafa içeriye uzandı .

Dijana'nın soluk soluğa, sabırsız sesi işitildi :

" Hadisene Felicita! Bütün gün seni mi bekleyeceğiz? Kaldır şu koca kışını yataktan. İçin ölmüş kızım senin, için! "

Kapı, açıldığı hızla kapanmış; hastane koridorunun dezenfektan kokusu, Dijana'nın tiz sesi ve yüzeysel de olsa can yakan alaycılığı dışarıda kalmıştı .

Akciğer hastalarının eşsiz bir ironiyle "Felicita" - "mutluluk" diye çağırdıkları Filiz, son derece karamsar, içedönük, kırgın biriydi. Politik göçmen statüsü, tarih doktorası, odasındaki cilt cilt kalın kitaplarıyla, hastaların gözünde pek de sevimli olmayan bir entelektüel konumundaydı. "Ah, şu bizim Felicita," derdi Dijana. " Onunla sohbeta kalkışacağıma 13

onkoloji kitabı okurum daha iyi . Ağzından cımbızla laf alınıyor. " Şu bizim kara-kuru Felicita! Ülkesinde iki yıl hapis yatmış; kitaplardan katasını kaldırmayan, Alınaneayı aksansız konuşmayı on yılda öğrenememiş Felicita!

Filiz ağır ağır kalktı yataktan. Uzun süreli hastalığı

-çift taraflı zatürree ve kronik astım- gücünü tutumlu bir bi

çimde kullanmayı öğretmişti . Sürekli sızlayıp istemlerde bulunan bedeninin kaprislerine boyun eğdi .

Sekiz ay sonra ilk kez hastane binasının dışına çıkacaktı .

iyileşme aşamasındaki hastalara verilen iki saatlik cumartesi

izni listesinde "Filiz Kumcuoğlu" adı da vardı . Geceleri, nöbetçi hemşireyi adatıp hasta dosyalarını aşırma hastane ya

şamının en büyük serüvenine çeviren Dijana, zaten pazartesinden beri bu gelişmeden haberdardı . "Büyük bir sürpriz"

hazırlamıştı onun için. AMAZON EI<SPRESİ ! Üçüncü kattaki hastaların sırrına ortak olmaya, Amazon Ekspresi'ne binmeye hak kazanmıştı . Doğrusu hiçbir beklentisi yoktu Filiz'in. Olsa olsa, otuz kilometrelik bir çember içindeki tek yerleşim yerine, T. Köyü'ne giderler, bir-iki kadeh içerlerdi . Belki de köy delikanlıları ya da erkekler sanatoryumunun, kendileri kadar tükenmiş hastalarıyla buluşurlardı . Karaormanlar'ın ortasında başka ne yapılabilirdi ki?

Filiz, en azından yirmi yıl önce dinleyip belleğinin ücra

köşelerinden birine gömdüğü bir öyküyü ansızın, tam kapıdan çıkarken hatırladı. Bu yüzyıl başlarında, Heybeliada Sanatoryumu'nun veremli kadın hastaları, geceleri gizlice ormana dalar ve veremli erkek hastalarda sevişirlermiş. Elllerinde meşalelerle yürüyen, beyaz gecelikli, solgun benizli, ölüme

mahkum kadınlar . . . Öykünün gerçek olabileceğine inanmamış, ama şiirsel ve trajik bulmuştu . Şiir çoktan çıkıp gitmişti yaşamından ve kişisel trajedileri öylesine çoğalmışlardı ki, asalak bitkiler gibi varlığının özünü kurutmuşlardı .

14

Çifte cam kapıdan dıJarı pk! O ciddi, [atık kafı, gri ccT.

Hastanesi, Akciğer Hastalıkları Servisi" levhasına arkamı dön

ve sağa sola bakmadan, hızla yürü. Binanın dev gölgesinin

bittiği fizgiye dek. İ;te orada, günefi n imparatorlıtğıtının sınırlarında dıtr, nefesini tıtt ve o tek adımı, seni gölgeden pkaracak tek adımı yava,sfa at. Öyle ki, cılız kıızey günefi bile bir anda ısıtsın sırtını ve sen, gefmiJini bütünüyle kafandan silip

atabileceğine inandır kendini! Bırak güneş küfük ayıtlar oynasın saflarında, orman fiğ renk/ere bürünsün, fizgiteri silinsin dünyanın, gerfeklik saf ı;ığa dönüJsün.

Kollarını kaldırırca gökyüzüne uçacağını düşleyen Naclezda'yı hatırladı Filiz, Çehov'un Düello'sundaki mutsuz Nadezda. Kendini bir Çehov kahramanı gibi hissediyordu. O

anda bir kuşa da dönüşebiiirdi belki, ama olsa olsa tahtadan

bir kuş. Kanatları uçmaya değil de mekanik gürültüler çıkarmaya yarayan, cansız, aciz, gülünç bir kuş. Acı veren bir coşkuyla dolmuştu. Aynı anda hem ağlamak, hem gülmek; hem yaşamak, hem ölmek istiyordu.

"Hadisene Felicita! Mumya gibi donup kaldın. Gecikiyoruz."

Dijana'ya, Gercia'nın sigara ve veremden çarallaşmış kontralta sesi eşlik etti: "Amazon Ekspresi'ni kaçıracaksın!"

Bahçe kapısının önünde toplanan grup altı kadından olu

şuyordu. "Üç yabancı, üç Alman, üç veremli, üç astımlı," diye anında sınıflandırdı Filiz. "Alınanların hepsi veremli, biz üçüncü dünyalılar ise astımlıyız. Tam tersi beldenirdi oysa."

Vererne rağmen güçlü kuwetli kalmayı başarmış, iki sarışın,

boyly bcislu Alman; Martha ve Gerda. (Aslında Gerda pek

uzun değildi, sarışın da sayılmazdı, ama Filiz'in kişisel ayrıntılara duyarsız gözleri, onları birbirine eş kılmış, küçük toplulukta işçi sınıfı temsilciliğine yerleştirmişti.) Filiz, bu kadın-

18

ların bedensel güçlerinden, kabalıklarından, çıkarlarını savunuşlarındaki kararlılıklarından biraz ürker, bir yandan da için için onlara gıpta ederdi. Üçüncü Alman, totem çubuğu gibi

ince, avunları çökük, içedönük bir eroınman eskisi, yirmi ya

şındaki Beatrice'di. Kısacık kestiği kestane saçları, hep yitirdi

ği bir şeyi ararmış gibi bakan hüzünlü gözleri, kurumuş bir

ağacı andıran yeniyetme bedeniyle bu kız, Filiz'i kederlendirirdi. Her taşın altından çıkan, oyuncu kızıl tilki Dijana. Hiçbir şeye metelik vermez, hiçbir şeye sinirlenmezdi. Hırvat yerine Yugoslav demek dışında. Ve Arjantinli Graciella ...

Sanatoryumda Filiz kadar, hatta ondan da fazla dışlanmış

tek hasta Graciella'ydı. Oybirliğiyle "seçkin, zarif, kültürlü"

gibi sıfatıada betimlenen, doğuştan ayrıcalıklı, tuzu kuru bu

kadını, akciğer hastaları arasında görmek bile, hayatın tatsız

şaka anlayışına bir örnekti. Boyu bir elli sekiz civarındaydı

(Filiz'den bile kısa), çıtı pıtı, minyon yapılıydı. .Kaküllü düz

saçları, hastanede bile hiç aksatmadan biçimlendirdiği "Marlene Dietrich" kaşları, aynı anda hem ılık, hem de buz gibi bakabilen badem gözleriyle "Evita" lakabını kazanmıştı.

Doktorların, hemşirelerin gözdesiydi; kırılğan, eşsiz bir antika vazoymuş gibi davranırlardı ona. Zaten bütün dünya, ona özenle ve ineelikle davranmalıymış gibi bir izienim bırakırdı.

Gelgelelim Filiz, porselen kadın biblosunu andıran kusursuz

yüz hatlarındaki katılığı sezmişti. İnsanları korkutan bir gülümsemesi vardı Graciella'nın. Filiz'e sevimli, hanım hanımcık, her gün fular takan ve sınıfa girdiği anda birinci sınıf bir işkenceci kesilen ilkokul öğretmenini anımsatıyordu.

Onu ilk kez gördüğünde, yolu yanlışlıkla hastalar kanrinine düşmüş bir ziyaretçi sanmıştı. Cam kenarında, tek kişilik bir masadaydı Graciella. Dar siyah kadife etek, göz alıcı düğmeleri göğüs çizgisine dek açık bir gömlek giymişti. İki çekici göğsün arasında yürek biçiminde bir kolye parlıyordu.

Yüksek topuklu, tokalı "tango ayakkabıları" ve naylon çoraplar görünümü tamamlıyordu. Eşofmanlar, sandaletler, yağlı saçlarda dolaşan hastaların arasında, eşine az rastlanır bir tropikal çiçek gibi ayrıksı duruyordu. Gelgelelim günün birinde, hastanenin fısıltı gazetesi editörü Dijana, paldır küldür odasına dalmış ve bir sırrı açıklamıştı:

"Biliyor musun, şu Arjantinli ... Evita da aynı senin gibiymiş."

"Ne demek 'aynı senin gibi'?"

"Politik göçmen yani. Hapis, işkence filan. Ciğerleri öyle

hapı yutmuş zaten. Eski kocası diplomatmış, ikisi de çok zengin, köklü ailelerden geliyormuş, hatırlı dostları varmış. Ama işte, adam birinin kuyruğuna basmış, hakkında tutuklama

emri çıkmış. İki saat içinde toz olmuş. Karısını geride bırakarak. Graciella'yı iki ay boyunca konuşturmaya uğraşmışlar ama kocasının yerini söyletememişler. Belki de bilmiyormuş.

"İnanabiliyor musun, şu çıtkırıldım kadın! Dış görünüşe aldanmamak lazım."

Yıkıcı bir darbeydi bu Filiz için. En derin acılarıyla alay

edilmiş, kişiliği ve tarihiyle Filiz K. değersizleştirilmişti sanki. Benliğinde kendi kendisinden mitolojik bir kahraman yaratmıştı ve yaşamını ancak bu kahramana inanarak sürdürebilirdi. Korkunç geçmişinin anısı, varoluşunun kanıtı için gerekiyordu ve ruhunda kutsal bir köşe edinmişti. Oysa şu

züppe kadın, ikonalarının yüzüne tükürmüştü. Ne hakla

güçlü, gözü pek, ilkeli, inançlarının bedelini ödemiş Filiz'le

(kendini böyle tanımlardı) aynı trajedilere sahip olabilirdi?

Hem de göbekli, çift metresli, aşağılık bir adama duyulan

aşk adına!

Boz renkli bir yılan gibi, kıvrıla kıvrıla T. Vadisi'ne doğru

giden dar asfalt yolda yürüyordu hasta kadınlar kaflesi. Yolculuğun daha en başında bir mitoz bölünme gerçekleşmişti.

ilgilendirmeyen konulardan oluşan, daldan dala atıyan bir cumartesi sohbeti. Doktorların ayrıntılı bir çekiştirilişi -kadın doktorlar kıskançlıkla, yakışıklı erkek doktorlar kayırılarak ele alınıyor-, kafeteryadaki yemeklerin, kahvenin yerin dibine batırılışı, televizyon programları, Banderas- Pitt karşılaştırması vb ... Almanlar Banderas'ı savunurken, Germen ırkı hayranı Dijana, Pitt'i destekliyordu. Hastane öncesi döneme ait bir-iki anı. ..

Martha'nın dört yıl önce çalıştığı fabrikada, kadın işçilerden

biri çırılçıplak, gırtlığı kesilmiş bir durumda bulunmuştu.

Gerda'nın daracağında da birkaç cinayet öyküsü vardı; içlerinden birini ısıtıp sunmak için derin dondurucudan çıkardı.

Ailesi Bosna'da yaşayan Dijana ise, vahşetten hiç söz açmadı;

çığ gibi giderek büyüyen bir sessizliğin ardına saklandı.

Nereye ait olduğuna bir türlü karar verememiş Beatrice,

tek başına yürüyordu. Kendi iç dünyasıyla baş başaydı. Ola

ğanüstü eylül ikindisini, önündeki zümrüt yeşili vadiyi, iki saatlik özgürlüğü bir damla bile ziyan etmeden yudumlamaya çalışıyordu. Mutlu görünüyordu ve bu harap olmuş genç

yüzdeki mutluluk, acı dolu bir ifadeden nedense daha dokunaklıydı.

Filiz, Graciella'nın yanına düşmüştü, boş yere konuşacak

bir şeyler bulmaya çalışıyordu. Aralarındaki sessizlik uzun ve

dikenliydi.

"Doğrusu, Amazan Ekspresi'nde seni görmek çok şaşırtıcı."

"Neden?" diye sertçe sordu Graciella. Gözlerinde soğuk

bir alev parlıyordu. Yıllar yılı bir cevher gibi içinde saklanan

öfkenin yansımasıydı bu. "Nereye gittiğimizi sana söylemediler, değil mi?"

"Hayır, çok büyük bir sırmış gibi saklıyorlar."

18

"Gerçekten de çok büyük bir sır Amazan Ekspresi. (Alaycı, içten pazarlıklı bir ses tonu, yara izi gibi

gölümseme.) Sen bile şaşıracaksın."

"Köye gidiyoruz herhalde?"

Graciella kiraz kırmızısı ojeyle boyanmış, uzun tımsaklı

parmağını dudaklarına götürdü. "Şışış," dedi. Hastanedeki

"Sessiz olun!" tabdasındaki hemşire gibi.

Konuşmayı sürdürecektir cesareti de, isteği de kalmamıştı

Filiz'in. Yolculuğun tadını çıkarmaya verdi kendini. Sekiz ay

sonra dışarıdaydı, masal gibi bir arınanda yürüyor, su gibi

durgun, saf ve lezzetli havayı içine çekiyordu. Yorgun ciğerlerine dolarken, geçmişin bütün kirini arıtan bir hava. Sevecen, cömert bir güneş, ufka kadar uzanan yeşil sonsuzluk ve sınırsızca, canı çektiğinde yürüyebilmenin basit, yalın, muhteşem mutluluğu ... Önüne kapalı kapılar çıkmadan ... Demirparmaklıkları koğuş kapıları, üzerlerinde oda numaraları yazılı, ses geçirmeyen, menteşeleri yağlanmış hastane kapıları. .. Bacaklarını özgürce kullanabilmenin, bedenini taşıyabilmenin verdiği sınırsız hazzı, sağlıklı biri kesinlikle anlayamazdı. Or

manın kendine özgü, benzersiz kokusunu algıladı Filiz. Hastane bahçesinin yeni biçilmiş çimen kokusu gibi tatlı ve evcil değildi bu koku, kaba ve dünyasaldı, baş döndürücüydü.

Belki de o tuhaf sessizlikti Filiz'in başını döndüren, T. Vadisi, sık dokunmuş yeşil bir halı gibi serilmişti önüne, tepeler birbirinin sırtından göz kırpmıyorlardı sanki. Sonbahar ışığının

derinleştirdiği vadide, güneş ve gölge, bitmez tükenmez toprak kapma savaşlarına girişmişti. Köy kilisesinin altın gibi parıldayan haçı seçiliyordu uzaklarda. "Her şey üzüntü verecek derecede pırlı pırlı ve kaygısız," diye düşündü.

Beatrice, avuçları dağcilekleriyle dolu, siyah saçlı kadınlar

grubuna yanaştı. Kimlik bunalımını aşmış, yerinin "yabancılar" arasında olduğuna karar vermiş olmalıydı. Bu iki mah-19

kum eskisini birbirine çeken trajik bağ, zehirli bir örümcek ağı

gibi Beatrice'i de yakalayıp yuyuyordu. Eroin, yalnızlığı,

umutsuzluğu, yıkımı öğretmişti ona ve hepsinden genç olmasına rağmen, ölümle en içli dışlı olan da oydu. Yarı-çocuk bedeninde taşımıştı ölümü. Diğerleri yaşama inanmaya, tuunmaya, dahil olmaya çabalamışlardı, hala da çabalıyorlardı, ama o daha on altısında yaşamı yadsımıştı. Eroin, fahişelik, sanlık,

verem ... Art arda ölümcül darbeler yemiştî ama her seferinde,

nakavt gongu çalmadan, dokuzuncu sayıda ayağa kalkan bir

boksör gibi doğrulmuş ve dayak yemeye devam etmişti.

"Dağçileği ister misiniz?" (Hayır, ikisi de istemiyor.)

"Dün gece televizyonca Arjantin'le ilgili bir program vardı. izlediniz mi?" (Hayır, ikisi de izlememiş.)

"Buenos Aires'i gösterdi. Olağanüstü bir kent. Ne kadar

hüzünlü! Bir parça Berlin'i andırıyor, mimari, kafeler. .. Gökkuşağı gibi rengarenk evlerle dolu bir semt varmış: Elbakar ... "

"El Boka," diye düzeltti Graciella. "Ağız, demektir. Tangonun doğum yeri."

"Evet, evet. El Boka. Marjinalerin, ressamların, müzisyenlerin semti."

"Artık yankesicilerden ve turistik eşya satıcılarından geçilmiyormuş."

"Tango bilir misin?" diye atıldı Filiz.

"Hayır, ben Buenos Airesli değilim, Mendozalıyım."

(Nedense bu kadının Buenos Airesli olduğuna ve mükemmel

tango yaptığına emindim.)

"Mendoza?"

"Şili sınırında. Aconcagua eteklerinde bir kent."

"Aconcagua. Güney Amerika'nın en yüksek dağı! " (Şu

Alman milletinin eroınmanı bile iyi eğitilmiş!)

Suskunluk. Zoraki sohbet ansızın, bıçakla kesilmişcesine

bitiverdi. Üç kadının birbirine söyleyecek hiçbir şeyi yokmuş

20

gibi. "Bakın, bakın. Şu alçak daldaki kemente bakın! " Sesindeki coşkuyu dizginleyememişti Beatrice; iki orta yaşlı kadın şaşkınlık içinde, hiçbir özelliği olmayan ip parçasına baktılar.

"Herhalde bir cüce intihar etmiş burada," diye devam etti

Beatrice, yirmi yaşın ve eroinin verdiği zehirli hayal gücüyle.

Ama hemen yol arkadaşlarının aşırı kısa olduklarını amınsayıp kızardı. Neyse ki hiçkimse üzerine alınmamıştı.

Kadınlar kafilesi, vadiye giden yoldan ayrılıp batıya, sık ormanlarla kaplı, sarp tepelere doğru saptığında, Filiz kuşkulanmaya başladı. Demek ki T . Köyü 'ne girmiyorlardı. Belki okul çocukları ya da tutuklular gibi, cumartesi özgürlüğü için

gizli bir cennet-köşe seçmişlerdi. Ama bu durumda, ikide bir

saate bakıp hızlanmalarına gerek olmazdı. "Amazon Ekspresi! " Yağmur ormanlarını mı kastediyorlardı, yoksa erkekleri, sağ memeleri gibi kesip yaşamlarından atan, av ve savaş ustası efsanevi kadınları mı?

Geniş, güneşli bir asfalt yolda yürümüyorlardı artık; bitki

örtüsünün kolay kolay geçit vermediği, çalılıklar, ağaç kökleriyle kaplı bir patıkada tek sıra halinde ilerliyorlardı. Gerçek orman yolculuğu başlamıştı. Güneş bile yeşillere bürünmüştü. Yabancı yolcuları önce hafifçe uyaran, giderek saldırganla

şan dikenler, fundalıklar, öbek öbek eğreltiotları, dalların arasında koşuşturan kahverengi kelebekler, kuytu köşelerde saklanan utangaç mantarlar, sonbahar çiçekleriyle dolu bir yolculuk. Yapraklardan süzülen yağmur incileri, ağaç gövdelerinin ıslak, yapış yapış yosunları, gün ışığının kırılan renkleri ... Yolu

sürekli kesen akarsular, ormanın can damarları ... Nereye gittiklerine dair sır vermeyen, baştan çıkancı patikalar. ..

Filiz hep büyük kentlerde yaşamıştı; ormanı ·tanımadı.

Gerçi, sekiz aydır Karaormanlar'ın göbeğindeki sanatoryumdaydı, ama burada da orman, ulaşılmazlığını sürdürüyordu; soyut ve esrarengizdi. Geceleri, penceresinin önüne kara bir

21

.

kuş gibi çöken karanlık, kabuslarına eşlik eden uğultular, dı

şarıya çıkmasına ve gerçek hayatına -bu her neyse- dönmesini engelleyen, iriyarı, sağır dilsiz bir gardiyandı. Oysa şimdi, ormanın tam içine, yüreğine girmişken, onu ilk kez gerçekten görüyordu. Bir tanışmadan da öteydi bu: Birbirinin varlığından habersiz iki canlının ansızın yüz yüze gelmesiydi. Bu

nedenle sarsıcı bir etkisi oldu Filiz'in üzerinde. Basit, ilkel, görkemli bir ruh vardı karşısında, okyanus gibi. Onu kendi tozlu, kurak, fındık kabuğu dünyasından çıkarmış bambaşka bir varoluşun timsını dinletiyordu. Vahşi, çok renkli, nabız gibi atan bir ritmi vardı ormanın. Tuhaf gölgeler, çelişkiler, ürpertilerle kaplıydı; sırlarının üzerini titreşimli, buğulu bir hava tül gibi örtmüştü. Ağaçlar, ağaçlar, ağaçlar. . . Yaşlı, ulu, vakur, yüksek, gür, buyurgan ağaçlar. .. Yeryüzündeki her mucizeyi ve suçu görmüşçesine ağırbaşlıydılar. Zamandan bile daha yaşlı . . . Derinlere saimişlardı köklerini, gökyüzünü, sadece gökyüzünü hedefleyen yolculuklarında, sağa sola savrulmayı, özgürlük sanmayacak denli ilerlemişlerdi.

Dik bir yamacın eteğinde yavaşladıklarında, Dijana, Filiz'i bir köşeye çekti.

"Şimdi sırası değil gerçi. " Bir-iki saniye durup soluğunu topadamaya çalıştı. "Bu akşam görüşmeliyiz. Hans'a mektup yazdım da."

"Son yazdığım ... birlikte yazdığımız mektubu gönderdin mi?"

Konuşmaya başlayınca ne denli soluk soluğa ve susamış olduğunu fark etti Filiz. Ağzı öyle kurumuştü ki, dilini damaklarından güçlkle ayırabiliyordu.

"Elbette, hemen o gün. Henüz yanıt yok. Dur bakayım, dokuz gün olmuş. Postada gecikmiştir. Hem Hans da biraz ağırkanlıdır."

"Cevap yazacağına inanıyorsun, öyle mi?"

Dijana'nın amber renkli gözlerinde bir şimşek çaktı . Yüzü

yağmur bulutlarıyla kaplandı. "inanmıyorum. Seziyorum."

Yaklaşık iki ay önce, başhekimin odasından dönerken, zemin kattaki telefon kabinlerinden birinde görmüştü Dijana'yı. İki eliyle birden telefonu kavramış, bir yandan konuşuyor, bir yandan da durmaksızın ağlıyordu. İlkın Yugoslavya'dan korkunç bir haber daha aldığını sandı - kız kardeşinin Bosna'da öldüğünü, bu kabinlerden birinde, sık sık kesilen

bir hattın ucundaki boğuk sestten öğrenmişti. Neyse ki, bu

kez durum başkaydı. Dijana'nın son sevgilisi, uzun boylu,

"çakı gibi" Hans, bu soluğu hırıltılı, gözlerinin altı torbalı,

harabeye dönmüş veremli kadından; kasvetli hastane ziyaretlerinden fazlasıyla sıkılmıştı. Birlikte beş mektup yazmıştı Hans'a ve ama Filiz'in duyarlı ve etkili kalemi de işe yaramamış, hiç yanıt gelmemişti.

"Ben olsam onu hemen kafamdan siler atardım."

Yırtıcı ve acımasız davrandığının bilincindeydi Filiz, ama

çok yorgundu. Tere batmış, dehşetli susamıştı; aşırı zorlanmış bacaklarında damarlar atıyordu. Dijana'nın sorunlarıyla uğraşacak hali kalmamıştı.

"Amma taş kalplisin! "

"Benim de kalbimde birkaç taş vardır elbette. Pekala, bir

de onu kıskandırmayı deneyelim."

"Ormanın ortasında mı? Ağaçlardan kozalak yerine erkek

yağsaydı belki! "

"Doktorlardan biriyle aranda romantik başlangıçlar oldu

ğunu ima edebiliriz. Hem de Hans'ın tam tersi özellikleri

olan birini seçeriz. 'İnce, uzun cerrah parmakları', 'geceleri

ay ışığında orman yürüyüşleri' vb."

Dijana gülümsedi, bir anda olağan neşesine kavuşmuştu.

Eşi bulunmaz bir gülümsemesi vardı doğrusu, orantısız yüzünü baştan aşağı dönüştürdü. İnsanın içine işiyecek den-23

li yalın, içten ve abartısızdı. Filiz, mutluluğu bu kadar kolayca dile getirebilen bir başka ifadeyi hiç görmediğini düşündü .

"Onu geri istiyorum." Yüzü yeniden gölgelenmeye başlamıştı.

Sesinde bir titreşim, belli belirsiz bir yakarı vardı. Sarıki

Hans'ı gerçekten istediğini kanıtlayabilirse, ilahi bir adalet

onu geri yollayacaktı. Şen şakraklığının, kayıtsızlığının ardına

saklanan karanlık gölge, ancak böyle anlarda açığa çıkıyordu.

Gerçek benliğini, gün ışığını görmemesi gereken bir canavar

gibi, çok gizli dehlizlerde saklardı Dijana.

"Geri döner, eminim," dedi Filiz, zoraki bir tonla, canı

iyice sıkılarak. Yalan söylemekten de, erkeklerden söz etmekten de hiç hoşlanmazdı. Aşka inanmıyordu: Bir zamanlar, kan ve çılgınlıkta dolu bir hücrede saydığı otuz üç günden

önce de inanıp inanmadığını artık hatırlamıyordu.

"Dijana! Dijana! "

"Evet, ne var?"

"Çok geç kalıyoruz! Bu hızla varamayız. Kestirmeye sapmamız gerekiyor."

"Bir dakika, yanına geliyorum . Duruma bir bakalım."

Sarsak adımlarla Almanlara doğru koştu. Filiz birdenbire,

Graciella'nın akkor halindeki gözlerini üzerinde hissetti. Ona

doğru döndü; iki acılı, yoğun, derin bakış karşılaştı. Sözcüklere dökülemeyecek bir iletişim, ansızın, kendiliğinden kurulmuştu aralarında.

"Şu dünyada bir parçacık mutluluk istiyorsan, oradan oraya hoplayıp zıplayan bir kız çocuğu na dönüşmelisin."

Graciella'nın yüzü bütünüyle kımltıszdı. Anlıyor muydu? Kuşkusuz.

"Breziyalı Paolino'yu hiç dinledin mi?"

"Hayır, aslında Güney Amerika müziğini yok denecek kadar az tanırım."

24

Ansızın, Graciella şarkı söylemeye başladı . Bir mucizeydi

bu, umulmadık, şaşırtıcı, sarsıcı, olağanüstü bir şeydi . . "Vida

e bonita ... "

İnanılmaz hüznü, ipeğimsi, insanı can evinden vuran bir

melodi . Aynı anda hem acı, hem mutluluk verebilen; ölüme

de, yaşama da yakınlaştıran bir müzik. Gözleri doldu Filiz'in,

ağlamamak için yutkundu . Kafasına silah dayasalar, başkalarının önünde ağlamazdı, şarkı da söylemezdi.

"Sözlerin anlamı şöyle: 'Yaşam güzeldir, güzeldir, güzeldir. . . Keder ve neşeyle doludur, ama gene de güzeldir . . . Mutlu olmayı istemekten utanma . . . ' Paolino sokakta doğmuş, sefalet içinde sürünmüş, otuz üçünde de veremden ölmüş.

Tüm bunları anlatmanın nedeni, şarkıya burun kıvrmanı önlemek."

"Uçurumun dibindeki biri, yaşamın güzel olduğunu söylüyorsa, durup da kulak vermeliyim herhalde. Ama bu müzi

ği gerçekten anlayabilmek için, farklı türden bir acı çekmiş

olmak gerek."

Dijana aralarına daldı. "Dinle Felicita, kestirmeye sapsak

zorundayız. Çok az vaktimiz kaldı. Topu topu yirmi beş dakika çeken, ama beygir öldüren cinsten bir dağ yoluna dayanabilir misin? Körüklüler ne durumda?"

"Henüz şikiyete başlamadılar. Ama anlamıyorum, nereye

geç kalıyoruz?"

"İşin özü de bu zaten, varana kadar nereye gittiğini bilmemek. Gelip gelmeyeceğine şu an karar vermek zorundasın, çünkü seni dağın ortasında bırakamayız. Takdir edersin ki, sırtımızda da taşıyamayız."

"Geliyorum, yarı yoldan dönmem ben."

"Haydi kızlar, Felicita da bizimle! Kadınlar Taburu! İleri

marş!"

25

.

Dört bir yandan çığlıklar, şakalar, buyruklar yükseldi.

"Haydi Amazon Ekspresi! Geliyoruz! " . . . "Aventa!" . . . "Ölmek var, dönmek yok! " . . .

"Aman Allahım! Bu ne histeri, bu ne maskaralık," diye

düşündü Filiz. "Şimdi de askereilik oynamaya başlıyoruz. Yarı kaçık, veremli kadınlar kafilesi. Bir çingiraklarımız eksik! Şu acımasız dünyada acıyla nefes alanlar. . . "

Kadınlar kafilesi, bağış çağırışlarla, ortalığı kasıp kavurarak, dağ yoluna daldı. Orman sakinleri kaçıştı, kuşlar suskunlaştı; doğa, bu gürültücü, sakar, bencil hayvana yol açmak için, sessizce kenara çekildi. Yolu iyi bilen Dijana, bir Kızılderili iz sürücü gibi en önde hızla ilerliyor, rotayı belirliyor, patikaları bulup çıkarıyordu. Hemen ardında Martha ve Gerda'nın geniş sırtları seçiliyordu. Güçlü, pes etmeyen, sadece kendilerine güvenen sırtlar. . . Hantal ama sağlam adımlarla

dağları aşıyor, dalları, çalılıarı gerekirse kırarak, öncü panzer

birlikleri gibi yolu açıyor, geridekilere komutlar yağdırıyorlardı. Beatrice, kafesinden kaçınayı başarmış bir yabani kedi gibi tırmanıyordu. Uzun çevik bacakları ve dağ ayakkabıları,

hepsinden de öte, gençliği sayesinde, dağ keçisi kadar kıvrak

ve rahattı. Hatta sık sık durup zor durumdaki siyah saçlı arkadaşlarına yardım elini uzatıyordu.

Filiz, yirmi beş dakikalık orman yolculuğunu, kan ter içinde, dikenli çalılara, köklere tutunmaya çalışarak, telaşla ayağını basacak sağlam taşlar arayarak, panik ve endişeden neredeyse bayılarak geçirdi. İğne yaprakların üzerinde ikide bir kayıp düşüyor, köklere takılıp tökezliyordu. Çalılar pembe

izler bırakarak elinden kaçıyor, dallar sert tokatlar yağdırıyordu. Kullanılmaya kullanılmaya pelteleşmiş kasları, diyapazon gibi titremeye başlamışlardı, bacaklarının yerinde iki ağırlı su

torbası vardı sanki. Terli sırtında dişlerini birbirine çarptıran

ürpertiler, soğuk yılanlar gibi dolanıyordu. İç çamaşırılarına

26

varıncaya dek sıırıslıklamdı ve bir akciğer hastasının, üstelik de

daha o gün dışarı çıkma izni almış bir hastanın böylesine terlemesinin ölümcül olduğunu aklından çıkaramıyordu. Ciğerlerinden hastane argosuncia "vardiya düdüğü" diye adlandırılan o ürkütücü ısıklık duyulmaya başlamıştı üstelik. Bu serüvene katıldığı, bin bir güçlkle kazanılmış sağlığını boş yere tehlikeye attığı için lanet okuyordu kendine. Yorgunluk, pişmanlık ve umutsuzluktan ağlamak üzereydi. Ancak, başı çok sıkıştığında anımsadığı kişisel tanrısına sığınmış, içtenlikle

yalvarıyor, dualar sıralıyordu.

Bütün korkunç şeyler gibi, bedensel acı ya da hapis gibi,

yolculuk da sonunda bitti ve Filiz, gözlerini patikadan ayırıp

nerede olduğuna bakabildi . Bir sonraki adımın ölüm-kalım

sonunu olduğu, dehşet dolu yirmi beş dakika boyunca kendi

bedeni ve korkusuna gömülmüş, çevresiyle hiç ilgilenmemişti. Ancak şimdi, soluk soluğa, kalbi sıkışarak, tuzdan yanan gözlerini kırıpştırarak, olağanüstü bir yere ulaştıklarını görüyordu .

İnsan boyunda çalıkların, ağaç köklerinin, fundalıkların dev

bir balık ağı gibi sardığı dimdik bir yamacın tepesindeydiler.

Kırk-elli metre aşağılarda, kızgın bir ırmak hiddetle köpürerek, gürleyerek, çentik çentik oyduğu kayalara hiç durmadan darbeler indirerek akıyordu. İri karanfillere benzeyen, mor

çiçeklerle bezeli bir patika, ırmağın keskin bir kavis çizip kayalıklar arasında yitip gitmesinden önce görünen boynuz bi

çimli dilimi boyunca yamaca işlenmişti, ince bir nakış gibi.

"Mor düşler yolu," diye düşündü Filiz.

"Buradan aşağı ineceğiz Felicita. Çok dikkatli olmalısın."

Filiz şaşkınlık içinde yol arkadaşlarına baktı. Perişan görü-

nüyordu hepsi . Monımsu bir ren ge dönüşmüş yüzleri, terli ve

çamurluydu, çiziklerle doluydu. Saçları, pantolonlarından fırlamış gömlekları sıırıslıklamdı: Göğüs

uçları belirginleşmişti.

27

Herkes defalarca düşmüş, orasını burasını kesmişti. Neydi bu

kadınların derdi? Bunca uğraş, tehlike, yara ne uğrunaydı?

"Bakın, canıma tak etti artık! Çılgınlar gibi ormanın içinde koştüğümüz yetmiyormuş gibi, bir de uçurumdan aşağı ineceğiz! Neler oluyor? "

"Oyunbozanlık etme," diye tısladı Dijana. "Sonuna dek geleceğine söz verdin."

"Söz filan verinemedim ben. "

"Bırak ne istiyorsa yapsın." Martha'ydı bu, hayır, Gerda.

"Felize lütfen azıcık daha sık dişini. İnan degecek." Gra-ciella 'ydı bu.

"Hadi lütfen Filiz." Beatrice kolunu tutmuş, hafifçe çekiştiriyordu.

"Haydi kızlar! Saat üç yirmi üç! Yedi dakika kaldı! "

Topluluk bir anda Filiz'i unuttu. Bir fiskeyle yamaçtan

aşağı yuvarlanan kozalak gibi harekete geçti. Kadınlar, güçlerinin son damlasını kullanarak, dallara, taşlara, bulabildikleri her şeye tutunarak, çoğu zaman popolarının üstünde kayarak, el ele tutuşup birbirlerini destekleyerek, ırınağa doğru iniyorlardı. Tek bir yanlış adım uçurumda parçalanmak demektir. Filiz de zincirin bir halkası oluvermişti, hem de hiç düşünmeden, karar bile vermeden. Kendisini çağırın aşkın

güce boyun eğmiş, ölüm ile yaşamın ince, keskin, kaygan sınırındaki yolculuğa katılmıştı. Tehlike onu uyarmış, bütün duyularını kamçılıyordu. Cinsel arzuya benzeyen bir duyguyla doluydu. Nasıl da derinlemesine seviyordu yaşamı şu an, var olmanın coşkusunu iliklerinde hissediyordu. Avuçlarında tuttuğu bir taş ya da çalı değil, ormanın, dünyanın, ya

şamın koskocaman, yaralı yüreğiyle. Irmağa paralel duruma

gelecek denli eğilmiş bir ağaç çıktı yoluna. Ahtapotumsu

köklerini sert kayaya salmış, ısrarla, inatla, azimle bu dimdik

yamaçta büyürneyi başarmıştı_ Gölgesi uçuruma vuruyordu.

28

Filiz'e yorgun kollarından birini uzattı; kısacık bir an, kendi eğreti yolculuklarına ve yaşamalarına devam etmeden önceki kısacık bir an boyunca el ele tutuştular.

Cehennemİ bir uçtan bir uca aşmayı andıran bir inişten

sonra bambaşka bir dünyaya varmışlardı. Dost canlısı ağaçlar,

düş çiçekleri, yaşamın bütün izleri gözden silinmişti. Yalnızca ve yalnızca kayalar vardı burada, ürkütücü, soğuk kayalar.. . Yukarıdan göründüklerinden çok daha büyüktüler. Parlak siyah hançerler gibi gökyüzüne uzanıyorlardı. Bir de ırmağın korkunç gürültüsü, nedensiz ve ereksiz öfkesi . . . Bir sahnede olduğunu sandı Filiz; zembereklerinden fırlamış

kuklalar topluluğu bilinmez rolleri için burayı seçmişti.

Filiz'in fal taşı gibi açılan gözleri önünde, Dijana çift kişilik yatak genişliğinde bir kayaya oturdu. Üçüncü sınıf erotik dergilere özgü bir poza büründü. Dizlerini hafifçe kırarak,

bacaklarını V biçiminde iki yana açmış, ellerini apış arasının

üzerine koymuştu. Yüzüne de cinsel zevkten mest olmuş, bir

"orgazm-öncesi" ifadesi kondurmuştu. Martha ise, ırınağa

protllini gösterecek şekilde uzanmış, bir dizini karnma doğru çekmiş, başını geriye atarak ellerini ensesinde kavuşturmuştu. Onun yüzünde de aynı bayağı, aşifte, satılık cinsellik vardı. Gerda emekleme pozisyonunda görkemli poposunu

sergiliyordu. Beatrice ayaktaydı, bir ayağını kayalara dayamış,

öne doğru eğilerek kollarını aşağı sarkıtmıştı. Sevecen ve tutkulu bir erkek omzuna yaslanırcasına yanağını dizine koymuştu. Mavi, hülyalı gözlerle bakıyordu suya. Bu akıllara durgunluk veren görüntü karşısında, Filiz son bir umutla

Graciella'yı aradı; ama o da çoktan oyuna katılmıştı. Yelken

biçimindeki bir kayanın üstünde, bir tanrıça heykeli gibi tek

başına, kımıltısız, yarı çıplak duruyordu. Gömleğini sıyırıp

atmış, sağ elini beline dayayarak göğüslerini hatlıfçe öne çıkarmıştı. Duruşu bir güvercini çağırıyordu

sum ve kırılıyordu. Böğürtlen renginde iki meme ucunun arasında, gümüş kolyenin ardına saklanmaya çalışan yol yol yanık izleri vardı. Gökyüzünde bir noktaya dikmişti gözlerini.

Sol elinin ince parmakları yarı aralık, susuzluktan gerilmiş

dudakları üzerinde geziniyordu . Konuşamıyor, yoğun ve acılı tutkusunu bir türlü dile getiremiyor gibiydi. Bütün bedeni incelmış, uzamış, göğze doğru nişan alan bir oka dönüşmüştü. Fırlayıp uçmaya ve hedefi vurmaya hazırdı. Kendini bir türlü uyanamadığı akıl almaz bir düşte bulmuştu Filiz; ama düşlerde bile bundan daha çok anlam ve iç mantık olurdu.

"Felicita, hadisene, bir poz ver hadi. Ko mik bir şeyler bul."

Filiz, sfenks gibi kaskatı durmaya devam etti. Hiçbir şey

anlayamıyordu. Gerda'nın dakik saati üç otuzu çaldı. Önce

hiçbir şey olmadı. Ağır, sisler içinde eriyen bir dakika boyunca kadınlar neredeyse soluk bile almadan o gülünç, saçma, tuhaf pazarında beklediler. Ve en sonunda, kayaların arasından bir kano gözüktü. Dört genç erkek, can yeleklerindeki, amblemlerden anlaşıldığı kadarıyla, yetmiş kilometre ötedeki

H. Üniversitesi kürek takımından dört genç, sağlıklı, kuvvetli sporcu, var güçleriyle küreklere asılıyor, ırmağın bu en dar ve tehlikeli geçidinde, sivri kayalarda parçalanmamak, için insanüstü bir uğraş veriyordu . Kadınları gördüler. Her cumartesi gördükleri yerde.

"Hey, orman perileri! Gene mi siz! Bugün köyünüze uğ-

rayacağız! "

"Kızlar, biraz daha açsanıza yahu! "

"Kanoyu park edip geliyoruz. Bir yere kaybolmayın! "

"Kızıl saçlı, pantolonunu çıkarmayınca neye yarar ki! "

Kadınlar hiç cevap vermiyorlardı, kıkırdamıyorlardı bile.

Kaskatı ve donuktular, kuklalardan bile suskun.

Islıklar, bağırışlar, belden aşağı ama düzeyi pek düşmeyen

şakalar. .. Beatrice'in sıskalığını, Dijana'nın edepsizce açılmış

•
bacak arasını, Gercia'nın poposunu, Graciella'nın çıplak gö

ğüslerini pervasızca ele alan birkaç söz Felicita ise kendi

kendisinin pozunda, şaşkınlıktan taş kesilmiş, gözlerini Graciella'nın bütün dünyaya sunduğu göğüslerinden ve yara izlerinden ayıramadan, hiçbir şey düşünmeden, hatırlamadan, duyumsamadan, öylece kıpırtısız duruyordu En sonunda,

kano neredeyse gözden yitip gitmek üzereyken, Filiz'in kolları ağır ağır havaya kalktı. Tahta bir kuşun uçmayı unutmuş

kanatları gibi zorlanarak, duraksayarak iki yana açıldı, ama

hemen güçten kesilerek başının üzerine kapandı. Kırık kanatlar gibi birbirinin üzerine yığıldı kaldı. Graciella'nın başka bir evrenden gelen sesi, ırmağın hiddeti ve giderek uzaklaşan ba

ğırışlar arasında belli belirsiz duyuldu: "Vi da e bonita ... "

İki ılık damla, Filiz'in gözpınarlarında doğdu; sarı, çamurlu bir ırmak gibi izler bırakarak yanaklarından süzüldü. Kano çoktan yok olmuş, kadınlar arınanın ortasında bir başlarına

kalmışlardı.

Saatin çalmasından çok önce uyanmıştı. Gecenin bittiğinden emin olmak istercesine, nemli alacakaranlıkta gözlerini kırıştırdı bir süre. Topu topu üç saat uyumuştı, ama sıçramalarla, yoğun bir gerçeklik duygusu taşıyan, gerçeklikten çok daha acı veren düşlerle dolu gece sonsuzca uzamıştı sanki. Uçsuz bucaksız bir bekleyiş . . .

Saatler boyu, ufacık bir gürültüye kulak kabartarak, kımıldamaktan korkarak, dizleri karnma çekili, zincirlenmiş bir hayalet gibi yatmıştı. Ağlayamadan, uyuyamadan . . . Karanlıkta bir mum bile yakmadan . . . Sanki onunla beraber eşyalar da

gözlerini kırpmamış, belli belirsiz, sıkıntılı kıpırdanmalarını sürdürmüşlerdi.

35

Tam çözümleyemediği bir görev duygusuyla yataktan fırladı. Evin sağuğu aniden yakaladı onu, uyuşturdu, hiç ama hiçbir şey düşünmemesine yardım etti. Gündelik devinimlerini yineledi: Çay koy, küllüğü boşalt, yüzüne buz gibi suyu çarp, sigara paketine uzan! Sinsi sevecenliğiyle içini ısıttı duman, mutluluğa benzeyen bir duygu! Birden, bedeninin derinlerinden gelen, keskin bir bulantıyla, pusuda bekleyen günü hatırladı. Her şey, kendinden uzak tutmaya çalıştığı ne varsa bilincine üşüştü . Koşar adım mutfığa yöneldi.

Çckmeceleri, dalapiarı gürültüyle açıp kapıyor, raflan altüst

ediyordu. Akşam aldığı peynirli börekleri, kuru pastalan bitirmişti. Boş olduğunu bilmesine karşın buzdolabını kanş karış

yokladı. Diplerde bir yerde, unutulmuş bal kavanozunu buldu. Bir çocuğun iştahıyla, bayat ekmek dilimlerini çaya bana bana, balla beraber yedi. Ne sahici bir açlık, ne de tokluk duyuyordu. "İçimde nasıl bir boşluk var!" dedi, karnını ovuşturarak. İşte ilk kez o an bebeği hatırladı.

Oysa her sabah, uyanır uyanmaz, karnındaki bebeği düşlerdi, onun da tam aynı anda kendisini düşlediğine inanarak ... Kimi kez yalın, dosdoğru, aydınlık bir imgeyle yetinirdi, ağız dolusu gülen, saçlarını rüzgarcia savura savura yürüyen, üniversiteli bir kız sözgelimi, yaşamın yenilmezliğine, direngenliğine bir kanıt. Kimi kez, ultrasonda gördüğü, elleri bile oluşmuş, minyatür bir insan - insan biçiminde bir leke. Çoğunlukla da, çoktan kaybettiği gençliğini, kendi zamanının ötesine, sonrasızlığa taşıyan tılsımlı, buğulu bir ayna.

Yarın düşüncesi olmayan biri, hangi yöne bakarsa baksın, bilinmeyeni değil, yalnızca tanıdık olanı arar. Sanki onun şimdiye dek hiç geleceği olmamıştı, gençken bile, o zaman da hiçbir işe yaramayan gençliği vardı sadece. İlk kez bir biçime

dönüşmüştü gelecek, giderek büyüyen, ete kemiğe bürünen . . . Ilık, canlı, kımıltılı bir varoluş, kendi kanından olduğu 36

kadar yarıda kesilen düşlerden yaratılmış . . . Başı sonu belli bir

bekleyiş. Bir mucize. "Ben bebek bekleyen bir kadınum,"

derdi her fırsatta, yerli yersiz, önüne gelene . . . Sanki kendisi

bile tam inanamıyormuş gibi.

Oradan buradan, tanıdıklardan, ikinci el dükkaniardan topladığı, hor kullanılmış eşyalada dolu oda, hırkaların, battaniyelerin, tomar tomar gazetelerin altında güçlkle soluk alıyordu. Haftalardır biriken toz, bu her daim loş, ufacık

bodmm dairesini, ağır ağır kumiara gömülen bir anıt-mezara benzetmişti. Üç soğuk, yalnız kışı geçirdiği ev, sanki hala sahipsizdi, kendisinden_ hiçbir şey yansıtmıyor, geçmişine dair ipucu vermiyordu. Fotoğraflardan, biblolardan, vazolardan, herhangi bir anı çağırıştırabilecek, duygusallık uyandırabilecek nesnelere elleri yanacakmış gibi uzak dumdurdu.

Kendine bir kadın gibi davranmamış oluyordu böylece. Kırmızı-siyah kırlangıçlarla kaplı bir Çin kutusunda "görölmüştür" damgalı mektupları saklardı. Sanki bu mektuplar, sonsuza dek saklanmak, tekrar tekrar okunmak için yazılmışlardı, kendi bütünlükleriyle çerçevelemiş, bir duvara asılmayı bekler gibiydiler. Duvarların arasından gelen, güröl güröl, acılı ama asla sızianmayan ses . . . Kendini yeterince güçlü hissetti

ğinde açardı mektupları, onlardan bir semm gibi beslenir,

karşılığını da kanıyla öderdi. Her seferinde biraz daha fazla.

Giyebileceği tek etekle ceketini, üniversitenin son yılında

aldığı koyu yeşil takımını geceden ütölemişti. Sandalye, arkasına asılı ceketle, çarpık bacaklı, asık suratlı bir devlet memumna benziyordu . Aynı yıllardan kalma açık yeşil -bebe yaka deniyordu galiba bunlara- bir gömlek, kalınlaşmış kalçalarında fazla kısa, sakil duran yırtmaçlı eteğin altına küt bumlu, hafifçe topuklu, kahverengi çizmeler. . . Naylon çarabmdaki

kaçığı da gizleyebilirdi böylece . Kızkardeşinin Stockholm'dan yolladığı, yıllardır el sürölmediğinden yepyeni gibi 37

duran, hala bir-iki beden büyük, şık bir kaban kostümünü tamamlıyordu.

Kuklayı, Jö"yle bir sars, tozlarından silkele, ayna karpsına

sürükle. Yüzünü gö"zyap izlerinden arındır, gündelik katılık

maskesini tak ki, insan içine çıkmaya hazır olsun. Pudralarla,

farlarla, kat kat boyalarta kapat ölüm solgunluğunu, yoksa

insanların dünyasına sızamazsın.

Kılığı iç burkacak denli uyumsuzdu, renklerin düşüne ta
şına tutturolmuş uyumuna rağmen . . . Gece yarısı yıkayıp da

elektrik kesilince kururamadığı saçları, gelişigüzel bukleler

halinde kabarmış, geçen yüzyıllardan kalma bir peruğa benzemişti. Aynanın üzerindeki floresanı açtı,
soluğunu tutup yüzüne baktı.

Kadın olmak demek, herkesçe onaylanan bir kılığa girmek

demektir. "Lütfen birisi beni görsün," diye haykırmaktı her

an, "görsün ve belleğinde sonsuza dek saklamak isteyeceği

bir imgeye dönüştürsün. Benim kendimi bir türlü göremedi

ğim gibi." Kalabalıkların içinde erimesi gereken gün, acemice yanaklarını, kirpiklerini boyuyor,
gözaltı morluklarını kapatıyor, titreyen gözkapaklarına sağa sola taşıyarak çizgiler çekiyordu . Kendi
karikatürünü çizercesine . . . Beceriksizce

hatlarını belirginleştirdiği yüzünün biricikliğini yitirini, aynada beliren anonim kadından adım adım
silinişini yabancı bir zevkle izliyordu. Yırtmacın sergilediği bacaklarını bir başka kadında izler gibi.
Son doğallık kalıntısını, çenesindeki sert sarı tüyleri teker teker acıtarak yoldu, bu acıdan da
ummadığı kadar zevk almıştı.

Mavi, yumuşak, yağlıymışçasına yumuşak havluyla ellerini

kuruladı. Ondan geriye kalan tek nesne buydu. Bütün tutku

dokunuşlarından, dokunuşların anısından daha sıcak, daha

sokulgan olabilen, indirimli alınmış bir Bursa havlususu! Bu sabah da buradaydı işte, kaybolup
gitmemişti, insan yalnızlığı-

38

nın tanıdığı nesnelere ortak yazgısıyla, hep el altında, hep ula

şılabilir beklemiştir. Suskun direnciyle, deniz mavisini sevecenliğiyle, onu burada unutmuş gitmiş
adamdan çok, yokluğunu hatırlatıyordu, ve tuhaftır, sanki her geçen gün o da büyüyordu. "Mola
yerinde aldım," demiştir adam, ufacık çantasını karıştırırken, aylar sonra çıkıp geldiği o gece. "Evinde
belki

havlu bile yoktur diye düşündüm." "Bir düzine var," diye cevaplamıştı, alınarak . . .

Kapıcı gene gazeteyi bırakmamıştı, bodrum dairesinde tek

başına oturan kadını asla hatırlamazdı, savunmasızlığın kokusunu almak en eski içgüdüdür, kapıyı var gücüyle çarpmadan önce uzanıp her gün giydiği kasketini taktı.

Erimiş mumların dizildiği havasız, rutubet kokan merdivenlerden tırmandı, bir uyurgezer gibi, çukurlarını, girintilerini, çıkıntılarını ezbere bildiği yoldan anacaddeye doğru yürümeye başladı.

Gece boyunca kentin tek hakimi fırtınadan geriye ışıltılı

yağmur damlaları kalmıştı. Renksiz, ama aydınlık bahar göğü,

bomboş bir ayna kadar donuk ve kayıtsız, uzanıp gidiyordu.

Her an silinecek gibi duran iki ufkun arasında dar bir koridor. . . . Kentin dimdik yükselen yüzü, ıslak, solgun, titrekti, madeni panlıtlada silkinip canlanıyordu. Son yağmur bulutları, bir cenaze törenindeymişçesine ağır, hüzünlü geçiyorlardı.

Çamur birikintilerine aldırmadan ilerliyordu. Topuklarının

çınlayışını dinleyerek, hızlanarak, sarsılmaz iradesiyle bir adımı ötekinin önüne koyarak... Elden geçirilmiş, yenilenmiş, dipdiri . . . Uzaklardan gelen boğuk korna sesleri, çalışmayı reddeden bir motor, çöp kamyonu, metali delen matkap ... Kendini her sabah yeniden yaratan dünyanın insansız sesleri . . .

Az sonra, işyerlerine, bürolara, otoyollara, okullara doğru

bir haçlı seferi başlayacaktı. Sabah mahmurluğunu atamamış,

sürmesini istedikleri düşün peşinde uygun adım yürüyen ne-

39

.. ..
.

terler kaplayacaktı ortalığı; dalgın, telaşlı, suskun, gergin, kızgın yüzler. . . Dizginlenmiş atların huzursuzluğuyla sokaklar boyunca koşturacaklardı. Taşların arasında yollarını aç aça . . .

Binlerce, on binlerce yazgının, hırsın, istencin, düşün, sava

şımın kesiştiği, katmer katmer iç içe geçip kördüğümleştği

bir ağda, birbirlerine dönüp bakmadan . . . Başkalarının oyunlarında rol kapmak için kıyasıya savaşıyor, pazarlıklara, çatışmalara katılacak, paylaşımı çoktan tamamlanmış dünyadan pay koparmak için uğraşacaklardı. Artlarında yalnızca rüzgarın savurduğu buruşuk kağıt mendiller kalacaktı.

Yollar, çamur! u kaldırımlar, kalabalıklar, başkaları . . . Gece

bitmiş, geceye bile özlem uyandıran gün başlamıştı, o da çabucak kente karıştı.

* * *

Kırbaç yemişçesine sıçradı kadın. Aynada kendi yuzunu

görmüştü. Rujlu dudakları açık bir yarayı andırıyordu . Kanlı,

çığırkan, müstehcen . . . GörünHisüne kadanamadığından yerini değiştirdi, çizik çizik yağmur izleriyle dolu pencerenin kenarına geçti.

Elektrik bu semte henüz gelmiş, donuk, beyazımsı, gözleri acıtan floresan ışığı kahveyi bir anda aydınlatmıştı, gecikmiş kış güneşi gibi. Tek müşteri oydu. Garsonların daha genci, kadını kuşkulu, küçümseyen bakışlada süzmekten usanmış, bordo örtüleri masalara mandaHamaya girişmişti. Cicili bicili giysileri içinde, bacak bacak üstüne atmış, bir vitrindeymişçesine otunuyordu kadın, sadece onun masasını örtüsüz bıraktı. Diğeriyse dalgın dalgın televizyonun önünde duruyordu. Kış uykusundan vakitsizce uyandırılmış, hala toparlanamamış gibiydi.

'Keşke duble ısmarlasaydım,' diye hayıflandı, soğumuş, şekerli son yudumu içerken. 'Bir başına oturan, sıradan bir ka-40

dınım işte! Hamile olduğumu da mı anlamadılar!" "Şu çayı tazeler misiniz?"

Gazetelerde kafasını oyalayacak bir şey yoktu. İç politika,

dış politika, kurlar, çapraz kurlar, haftanın kültür-sanat etkinlikleri . . . YAŞAM başlıklı sayfa. Gene bir savaş çıkmıştı, her savaşın ekonomik, politik, tarihsel nedenleri vardır, hepimizin bildiği sömürgeci güçler, ezenler ve ezilenler, köle-efendi çatışması. . . Sadece kadınlar gözüne batıyordu . Şık, alımlı, sonsuz bir gençlik-güzellik hastalığına yakalanmış gibi duran, objektite sonsuzluğa bakareasma bakan kadınlar. Güzel olmayan hiçbir şeyi yiyip içmez, giymez, söylemezlerdi. Aptalca kaybedilmemiş, trajedi-geçirmez bir hayatın belirgin rahatlığı içinde, insan ilişkileri üzerine fikir yürütürlerdi. Korkusuzca, bir an bile gözlerini ayırmadan bakariardı geleceğe, objektite bakarcasına . . . Onlar da rötuşlanmıştı. Pozitif düşünmeyi öğrenmek gerek, dünyayı değiştiremiyorsan tarzını değiştir. İnsanı sevmek gerek, şimdilik boş ver insanları, bu hayata kendininmiş gibi sahip çık, nasıl olsa ölenler hep başkaları. Çapraz bulmacacia yumurta biçimli bir çalgı soruluyordu. Günlük falı, sosyal etkinliklerle dolu bir gün vaat ediyordu, ancak kırıcı

davranmamaya özen göstermeliydi. Uzun bacaklarını merdivenler boyunca uzatmış, kanı tıkr fıkır kaynayan çok genç bir kadın, gerçek aşkı bulamadığından yakınıyordu. (Sen de tıpkı

basımlada yetin, güzelim!) Yüzünü buruşturarak gazeteyi kapattı. Ne vazgeçebildiği, ne parçası olabildiği gerçek dünyaya

-hadi öyle diyelim- nasıl da kinlendiğini şaşırarak fark etmişti.

"Bir çay istemiştım," dedi hedetlediğinden çok daha yük-

sek, çatlak, buyurgan bir sesle . . .

(Gene başarınıştı unutulmayı !)

"Tamam abla, su kaynasın ! "

Daha Eızla bekleyemedən paketi açtı. Taze, peynirli poğa

çaları, yağlı açmaları, alelacele, çöp tenekesine tıkkareasma ye-

41

.

di. Ancak böyle baş edebiliyordu, bedeninin en diplerine gizlenmiş, yabani bir hayvan gibi içini kemiren boşlukla.

Kirli sarı duvarlara, karolu zemine, lekeli çuhalara iç kaldırıcı bir koku sinmişti. "Parasına oyun oynamak yasaktır" levhasının altında yosun bağlamış, kupkuru bir akvaryum vardı.

İki-üç boş porselen vazo, çerçevellenmiş gazete kesikleri, bir

deniz tablosu, herhalde altmışlı yıllardan kalma, dantel örtü- .

lü kocaman bir radyo, bu donuk, ruhsuz mekanı kendi evinden daha insani kılmıştı. İçi sıkılıyordu. Gözü gemi maketine takıldı, bir zamanla- en güzelleri hapishanelerde yapılmış. Televizyondan gelen silah sesleriyle irkildi.

Ansızın masadan fırlayıp dışarı çıkmak, koşmak istedi. Hamile kaldığından beri artan sıklıkla, arkasına bakmadan çekip gitme isteği duyuyordu. Bir keresinde otobüsten otobüse atlayarak, hiçbir yerde tek geceden fazla konaklamadan beş

gün, beş gece gitmişti. Aslında doğup büyüdüğü kente dönmek, annesini görmeyi niyeti, bebekten söz etmeyecek, İstanbul'a gelir gelmez de aldıracaktı. Otobüs terminalinde kalakalmıştı, elinde biletiyle, her yolculuğu başlatan 'o tek adımı' bir türlü atamadan. Saatlerce ... Duple çay, bir duple çay daha, nasıl olsa son sefer değildi, bir sütlü -süt yoktu- krcmalı neskafe, bir sigara daha ... Sonra beş gün, beş gece gitmişti, bir ucundan ötekine hızla kat edip çabucak unuttuğu kentler arasında daireler çizerek, gürültülü, kötü kokulu terminaller, anonslar, art arda dolup boşalan çay bardaklarıyla küllükler, güneş görmeyen, beyaz badanalı, eşyasız pansiyon

odaları ... Bulantılar başlayıncaya dek.

Şimdi hemen hemen bitmişti korkunç, tek kelimeyle korkunç bulantılar, içini dışarı çıkararak öğürmeler, sabah kusmaları ... Kokulara karşı aşırı hassasiyet, ağrılı göğüs uçları. .. Yalnızca daha sık acıkıyordu, hiç doymuyordu aslında, hemencecik yoruluyordu. Ama teni pürüzsüz, taptazeydi,

rına bir yeniyetme pembeliği gelmiş, keskin hatlarını, sert ifadesini sevimlileştirmişti. Bu kış, geçen yıllara oranla çok daha az üşümüştü. Yeni yeni tadına vardığı bir adanmışlık, kutsaliyet, sorumluluk duygusu. Gerçi sigaraya tekrar başlamıştı.

Garson, ağır, çalımlı adımlarla yaklaştı, gözlerini kadının

dudaklarından ayırmadan. Sanki sormak istediği bir şeye cesaret edemiyordu, belki de gizliden gizliye eğleniyordu. Kırlangıçlı Çin kutusunu, damgalı zarfları, sessizliğe yalınkılıç savaş açmış, sayfalarca uzayan mektupları hatırladı. Hiçbir taze esintinin gelmediği, toz, kül, küf, kurumuş kan kokan mektuplar. . . Sanki kağıttaki mürekkep rengi izler -özenle se

çilmiş sözcükler, kendinden emin cümleler, ünlemler, noktalı virgüller 'vb.'ler- bir tükenmez kalemler art arda getirilmemiş, yer kabuğunun çatlaklarından sızmışlardı. Bunca içten, ustalıklı sevgi sözcüğüne karşın ne kadar uzaktılar! Bunca

acının, kaybın, trajedinin ortasında nasıl soğukkanlı, nasıl sıradan! Sanki ona değil, sağır kalabalıklara, ufuktaki aynalara sesleniyorlardı. Oysa herkesten çok o gönüllüydü işitmeye,

dinlemeye, her şeyi üstlenmeye . . . Ez beriereesine okuduğu

mektuplardan ona geçen, ağır bir havasızlık, soluksuzluk,

boğulma duygusuydu. Gene de nasıl iç burkucuydular! Cezaevi sansürünün üstünü çizdiği, bir mezar kazıcısı gibi teker teker arayıp bulduğu sözcüklerde kök salınıştı ilişkileri. Söylenenden çok söylenmeyende, simsiyah, kalın şeritlerde . . .

Garson boş bardağı kapareasma çekti önünden, daha da çalımlı adımlarla çay ocağına doğru yürüdü.

İnsanların dünyasının kenarına ilişmiş, koyu kahve kabanının içinde, göz alıcı ama başarısız bir tablo gibi oturuyordu.

Çoktan kapanmış bir çağa, artık özlenmeyen zamanlara aitmiş gibi. Kırgın, ayrı, yoğun, donuk bakışları, sanki görme yetisini yitirmiş, çok daha keskin, çok daha karanlık bir yetiye kavuşmuştu. Uçları sararmış, şiş parmaklarını, ojesiz tır-43

naklarını inceledi. Büründüğü kimlik onu teslim almış, duru

şunu, oturuşunu, ifadesini değiştirmişti. Sırtını daha dik tutuyor, sigarayı, zaritçe dudaklarını öne uzatarak içine çekip dumanı ötelere savuruyor, artık aynadaki görüntüsüne bakabiliyordu . Ama bu dönüşümün kendisi, ardına saklanan kadını ele veriyor, göz çukurlarına kara bir yılan gibi çöreklenmiş hüznü daha da karartıyordu. Modası on yıl önce geçmiş

giysilerinin, aşırı kısa eteğinin, buklelerinin içinde tuhaf dokunaklı, kasvetliydi. Boyaların birbirine karıştığı yüzü bütünüyle çıplak, bütünüyle kırılmış. Çatlak çatlak, sinirli dudakları ikide bir

titriyordu.

Koyu, acılı, derin bir yalnızlıktı onunki. Hep en ummadı

ğı, en dokunulmaz sandığı yerden, belleğinden vururdu. Yalnızlığını kollamış, büyütmüş, kanıyla beslemişti, artık çok çaresiz kaldığında ondan besleniyordu . Bir mumyayı dağılıp çözülmekten koruyan sargılar gibiydi, ama son gücüyle sarıp

sarmaladığı aşkın içten içe çürümesine engel alamıyordu.

Paylaşılan ortak bir bilinmezden başka bir şey değildi artık

aşk. Belleğin giderek büyüyen sessizliğinde işitip işitmediğine emin olamadığı bir yankı. Onun yerini anılar alıyordu, elden geçirilmiş, kusursuzlaştırılmış, iliğine, kemiğine dek tüketilmiş anılar. . . Üzerlerine ütlenen yorgun solukla defalarca, anı olmaktan çıkana dek canlandırılmı?ş . . . Billurlaşmış bir acı

ve özlem, bedenin tekinsiz derinliklerinde hala yakıcılığını

sürdüren arzu .

"Filmin adı neydi?" diye sordu ilgisizce, gözlerinden uy-

ku akan garson.

"Unuttum! "

"Eğlenceli mi?"

Dalgın, düşüneeli bir kadın gibi görünüyordu. Sigara üstüne sigara içen, gazetelere bir şeyler çiziktiren . . . Gözleri masadaki belli belirsiz yansımasma takılıp kalmış. Kendi içine

44

kapatılmış . . . Üstünkörü, el çabukluğuyla kotarılmış bir yalandı bu görünüm, içten gelecek bir patlamayla sağa sola saçılmasını engelleyen astarımsı bir zardı. Yoksa gerçek benliği yere devrilir, kapkara izler bırakarak, dizlerinin üzerinde sürüne sürüne kaçardı. (Nereye?) Dışarıda ağaçlar, sokaklar, unutulmuş deniz vardı. Gölgeleleri birbirinin üzerine devrilen kalabalıklar, başkaları . . . Taş

bina orada duruyordu, bir dağ gibi. Katı, renksiz, sağır, ışıksız. Sımsıkı örtülmüş pencereler, ise bulanmış havalandırma delikleri . . Sanki düzinelerce göz aşağılara bakıyor, sonuna

dek kapanmış kapaklarıyla insanların dünyasını tartıyordu.

Midesi bulanıyordu, midesi, yüreği, ruhu . . . Dudaklarını ısırды, damağına ruj tadı yayıldı, gözleri yanmaya başlamıştı .

Bedeninde iki ayrı varoluş mücadelesi sürüyordu, sonsuza

dek yitip gitmişle hiç başlamamış, bütünüyle ona ait olanla

hiç olmayan, baş döndürücü bir biçimde iç içe geçiyordu .

Yabanıl, vahşi, muhteşem bir şeyin, adlandıramadığı bir şeyin

ısrarla büyüdüğünü, durmamacasına büyüdüğünü, bekle

birlikte kendisini de büyüttüğünü hissediyordu . Tekmelcriyle bağımsızlığını dile getiren, hiçbir sırrını ele vermeyen bebek, her geçen gün daha çok "olmak" istiyordu . Birisi olmak, kendisi olmak, her şey olmak . . . Gün ışığına bakabildiği gün, tek başına, ciğerlerini yınareasma soluk alabildiği, geri

dönüşsüz ilk ayrılığa, dünyaya koşacaktı. Ortalığı kan gölüne

çevirerek . . . Doğacaktı.

Bir başkasını, öz çocuğunu, yaşamaya mahkum etmişti, ne

gerçeklerinden hayatla ölümün, ne de yalanlarından koruyabileceğini bile bile . . Kim kimi koruyabilmişti ki? Otuz iki yılda kendi yazgısı kıldığı, nesilden nesile geçen bir trajediyi ona devrediyordu . İnsanların dünyasına incecik, ölümsüz, kopmaz bir kordonla bağlanmak için mi aldırılmamıştı bebeği? Yalnızlığa karşı, tam ve son bir zafer çığılığı atmak, geleceğin gö-

45

rünmez !imanlarına upuzun zincidi bir çıpa sallandırabilmek

için mi? Sonunda kendi hikayesinde var olabilmek için mi? Yenilmiş, yaralı yüreğinden bir yürek biçivermişti ona, tahammül edemediği suretinden yepyeni bir yüz . . . Artık yıkılamaz, ölemez, tekmelenemezdi. Bu da onun ufuklardaki aynaya yolladığı mektubuydu belki, yitirdiği, yitireceği, yaşadığı, yaşamadığı her şeye . . . Bir çocuk. Yerine getirilememiş bir karar, teninin altına, dölyarağına geri dönüşsüzce sızmış bir ışık,

umut ve pişmanlık, bir rastlantı. Elleri bile oluşmuş, insan bi

çimindeki mucizemsİ leke. Pek yakında, 'Ben canlıyım,' diyecekti, 'bir mumya değilim ki . . . Hayatın kendisini istiyorum.'

"Buyurun çayınız. Kusura bakmayın, yeni demiendi de ... "

Genç garson nazik mi, alaycı mı olduğu kestirilemeyen bir

ifadeyle tam yanında, fazlaca yakınında duruyordu. Ellerinden sabun kokusu yayılıyordu. Dikkat çeken esmedikteki kalın, kaba bileklerinde bir çağrı, bir kışkırtma vardı. Sözcüklerle başı hoş

değildi, geviş getirircesine damağında yuvarlıyor, ağzının kenanndan tükürüyor.

"Artık istemiyorum," dedi, bakışlarını parmak izleriyle

dolu masadaki yansımasından kaldırarak . . .

"Efendim? İyi ama . . . "

"Artık istemiyorum . Hesabımı getirin lütfen." Ellerini üst

üste masaya koymuş, yukarı bakıyordu. Garson bocaladı, bir

anlığına, kadının gölgeli, ıslak gözaltlarına baktı. Yoksa ağlamış mıydı? Arkasını döndü. Sırtı böyle kaprislere pabuç bırakmayacak denli genç ve kaslıydı.

Derin bir soluk alarak arkasına yaslandı. Az sonra çıkacağı

sahneyi inceleyen bir oyuncu gibi, sokağı izlemeye başladı.

Otobüsler işliyor, duraklar bir dolup bir boşalıyor, bankamatiklerin önünde kuyruklar oluşuyordu. Kenti sosyal etkinliklerle dolu bir gün bekliyordu . Herkes yeterince hoşnut görünüyordu. Kendinden, her şeyden . . .

46

Vitriniere külyutmaz gözlerle bakan kadınlar devralmıştı

sokakları . . . Gürültülü, öfkeli bir dünyanın mevzilerini belirlemiş pazarlık ustaları. Parmakları hamarat, göğüsleri sutyenlerinin altında dimdikti. Çocuklar doğurur, emzirir, büyütür, evlerinde çeşit çeşit peynir, çerçevelenmiş fotoğraf, çiçekler

için porselen vazo bulundurur, garsonlara, kapıcılara, hepsinden çok da öteki kadınlara pençelerini göstermekten çekinmezlerdi. Gerçek trajedileri, kayıpları, gerçek aşağılanmaları sessizce, sır gibi taşır, böylece acılarının boşuna olmadığına

inanırlardı. Yenilmişliklerini gizleyen uzun, rengarenk tırnaklarda tutunurlardı hayata, bir ermiş sabrıyla kazırlar, kazırlar, kazırlar, tanrıçaların sabırsızlığıyla parmaklarına bulaşan yıldız tozunu yalarlardı. (Oysa o, hayatın aleyhine dava açmak için fırsat kolluyordu. Tek bir tanık bulabilse . . .) Ya onlar, onlar mutlu muydu acaba? Kıyısına köşesine uçurtmalar, oklar, darmadağın kadın yüzleri

çizdiği gazeteyi katladı, çantasını

topladı. Gözlerini sildi, çoraplarını düzeltti, eteğini çekiştirdi. Taş binaya baktı. Onca büyüklüğü, loşluğu, heybeti, ciddiyeti içinde bekliyordu. Gece boyunca çözülüp dağılmamış, karanlığa katran gibi sızmamıştı. Sarsılmazdı, dokunulmazdı,

yok sayılamazdı. Gene de, Tanrı'nın sözcülüğüne soyunan

herkes gibi dünyeviliğini gizleyemiyordu. Buyruklarını daha

da katlanılmaz kılan buydu. Bir idam hükmünü, bir saman

kağıdından okumak . . .

Defalarca çiğnenmiş, ama insana dair hiçbir i z taşımayan

bahçede, sert bir rüzgar dolanıyordu. Uğursuz, lanetli, hayaletli . . . Ağaçları titretiyor, kağıtları, pet şişeleri, birbirine çok benzeyen adamlarla kadınları oradan oraya savuruyordu.

Karşı konmaz, amansız bir iradeye teslim olmuş kalabalık, binaya doğru koşar adım yürüyor, aniden çekilen bir balık ağının içindeymişçesine çabucak sıraya giriyor, ikişer üçer, kapılar tarafından yutuluyordu. Şimdi istedikleri kadar çırpınsın-47

lar, sıçrasınlar, birbirlerinin sırtına tırmansını ar! Ağjarına dü

şen herkesi kolayca öğütmüştü taş bina. Sayısız hayat, yıl,

mevsim, saat, düşle düşkırıklığı, umutla pişmanlık . . . Vakit tamamdı. Daha değil ! Hayır. Şimdi.

Yüklü bir bahşiş bırakıp kapıya yöneldi . Gece boyunca direnen, bir setin arkasındaymışçasına tıkanan zaman, artık yolunu açmış, sel suları gibi önüne çıkan her şeyi kendine katarak akıyordu . Saf değiştirip atağa kalkmış saniye göstergesi durmadan ileri atılıyordu . 'Sakin ol kızım,' dedi kendi kendine, 'sakin ol bebeğim! Beni yarı yolda bırakma sakın! ' Bütün bedeni dertop olmaya çalışıyor gibiydi, kurumuş boğazından

soluklar geçmiyordu sanki. Dişetlerini göstere göstere gülen

taş binanın karşısında, kuytulardan tek başına tırlayan bir böcek gibi hissediyordu kendini. Gözlerini ovuşturdu, eteğini çekiştirdi, ağır, acıklı, hantal yürüdü . Sanki arkasında dev bir

kuynığu sürüklüyordu.

Yumurta biçimli çalgının adını anımsamıştı: Okarina!

"Şapkasını unutmuş," dedi genç garson.

"Kim?"

"Pencerenin önünde saatlerdir oturan şu komik kadın."

O gece rüyasında bir ufuktan diğerine uzanan bir bataklık

görmüştü. İnsan boyunu aşan sazlar, upuzun kollarıyla birbirine dolanmış eğri büğrü bitkiler, ihtiyar kadınlar gibi titreyen, cılız saçlarını sallayan ağaçlar, dev sarmaşık ar. . . Yere sürünecek denli alçalmış bulutlar . . . Adam var gücüyle kaçıyordu. Çamurlara bata çıka, sendeleyerek, düşerek, yuvadanarak kaçıyor, kaçıyordu. Kana, çamura bulanmış . . . Köpek sürülerinin havlamaları giderek yakınlaşıyor, çember daralıyordu .

Umutsuzluk içinde başını göğe kaldırıyor, dua, lanet ya da

isyan edercesine, belki son kereliğine gökyüzüne bakmak istiyordu, bulutlardan uzanan merdiveni görüyordu . İri, say-48

dam, elmas gibi yağmur damlalarından bir merdiven, göklerin umulmadık lütfi.ı . Tırmanmaya başladığında kırılıp dağılıyor, bin ışıklı parçalara ayrışıp toprağa yağıyordu .

İşte o zaman beliriyordu Kadın. Bataklıklar Tanrıçası. Ölülerin arasından kalkıyor, karanlık sularda el yordamıyla ilerliyor. Kalçalarına dek gömülmüş çamura, daha derinlere, dünyanın belleğine salıyor köklerini, saçlarından yosunlar, ölü yapraklar, sülükler sarkıyor, gözleri bataklık hayvanına yem

olmuş. Adamı eteğinin altına, ılık, yumuşak, yapışkan balçığa

saklıyordu. Karanlık bastırırken avcılar da, köpekler de gidiyordu. Korkunç yeşil panlıların belirdiği, yıldızlar yerine binlerce zehirli gözün, bir anda kaybolan binlerce yolun titreşti

ği, hırıltılı rüzgardan başka sesin duyulmadığı bataklıkta kimse geceleyemezdi. Kadın dışında ... O buraya aitti. Onun ger

çek dünyası buydu, bu rüzgar, bu sessizlik, bu korkunç yeşil.

Ölülerle dirilerin birbirini çağırdığı, toprağın karanlığının insaninkinden ayırt edilemediği bataklık gecesi. Yolunu şaşırılmış, kaybolmuş, yenilmiş herkesi kucaklayan, yeraltı sularının düşlerini fısıldayan . . . Soluk ay ışığında, gıki çıkmadan, eti yırtıla yırtıla adamı dünyaya geri getiriyordu. Çamura, kana bulanmış. Bir terslik olmuştu, bacaklarının yerinde kollar, kollarının yerinde bacaklar olan bir ucube doğmuştu. Silkinip kaçmaya devam ediyordu adam, cılız kollarının üzerinde topallayarak koşmaya çalışıyordu. Düşe kalka, debelenerek, emekleye emekleye ... Kadın ona saçlarından ördüğü mercii veni uzatıyordu. "Bu yoldan git," diyordu, iri, ağır, çamurlu gözyaşlarının karanlık sularda açtığı izi göstererek ...

Kaldırırının ortasında durdu. Kayalıkların üzerindeki bir

tanrıça heykeli gibi, dimdik, kıpırtısız. Bütün teknelere açık.

Yüzü ifadesizdi, bakışları sabit. Artık hiçbir şeyi alıkoyamayan, kurumuş kuyulara benzeyen gözlerini

hayali bir utka dikmiş, çantasını sıkı sıkı karnına yapıştırmıştı. Sesi çıkmıyor-49

du, kısılmıştı. Rüzgar saçlarını dağıtıyor, onu fırtınaya tutulmuş bir selvi gibi titretiyordu. Uçurumun üzerinde kendini yakabilir, dumanını savurabilirdi artık. Bir meydan okumaya,

bir çağrıya, bir yakanya dönüşmüştü: GEL. 'Bir kez olsun,

bir anlığına olsun, görün! Yoksa o uzun, acılı bekleyişe geri

dönemem. O boşluğa .. . Daha fazla dayan amam.'

Tutuklu taş binadan çıkarılıp cezaevi arabasına götürülene değin öylece durdu. Dimdik, erişilmez, dilsiz. Rüzgarda savrularak .. . Bütün teknelere açık. Hepsini gördü. Adamın

gözbebeklerindeki anlık ışığı - şaşkınlık, sevinç, minnet ya da

aşktı bu, ya da hiçbiri değildi, dudaklarının ucundaki kımıltıyı, göğsüne kaldırdığı kelepçeli ellerindeki belli belirsiz selamı, başparmaklarının devriJip yeri işaret edişini -tam o an bir polis şiddetle itti adamı, bir küfiir savurarak-, ötekilerle birlikte apar top ar arabaya tıklılırken başını çarpışını. . . Hepsini gördü.

Cezaevi arabası uzaklaştıktan çok sonra bile öylece kımıltısız duruyor, kendi başı yarılmışçasına alnını ovuşturuyordu.

50

TAŞ BİNA

Olgular açık, uyumsuz, kaba . . . Yüksek sesle konuşmaya

hevesli. Dev taşlar gibi yığılmış olguları, önemli şeylerle ilgilenenlere bırakıyorum. Beni çeken yalnızca aralandaki mırıldanma. Belli belirsiz, saplantılı . . . Kayalar dolusu olguyu eşekyerek elde edebileeeeğim bir avuç hakikatın -ya da eskiden öyle denirdi, şimdiyse bir adı yok- peşindeyim . Bir ışıltının ardından derinlere, en derinlere dalıp diplere ulaşır da geriye dönmeyi başarırısam, parmaklanının arasından .kayıp gidecek bir avuç kumun, kumiann ezgisinin peşindeyim. "Gerçeği söylemiş olur gölgeden söz eden." Hakikat, gölgelerk konuşur.

Bugün taş binadan, yazının köşe bucak kaçtığı ya da güvenli

bir mesafede durup sözcüklerin arkasından baktığı taş bina-

55

dan söz edeceğim. Benim doğumundan çok önce inşa edilmiş, bodnımu saymazsak beş katlı, girişinde basamaklar var.

İnsan bedeniyle yazmalı, tenin altındaki çıplak, savunmasız bedenle . . . Oysa sözcükler yalnızca başka sözcüklere seslenir. Bir "H" harfi alırsın, iki tane "A", "Y" ve "T" : HAYAT

diye yazarsın. Tek sır, harflerin yerini şaşırmamak. Efsanedeki gibi, bir harfi düşürüp canlanan çamunu saf ölüme çevirmemek . . . Hayat, diye yazıyorum, bir soluktan çok derin bir iç çekmeyle, onu koparıp alabilenlerin. Dalından bir meyveyi, topraktan bir kökü koparırcasına . . . Sana kalansa, boş bir kabuğa kulağını dayadığında duyduğun uğultu . Hayat: İliğine kemiğine dek emiimiş bir sözcük, iç sızısını andıran bir uğultu, okyanuslar dolusu u ğultu.

Bir zamanlar gencecik bir çocuk şöyle demiş: Sen hayata

rest çekmezsen, o sana çeker. Gözü kara bir çocuktu, bir karanlıkla ötekinin meleziydi, taş binayla çok erken tanışmıştı .

Bir daha hiç korkmadı, ya o ilk korkusunu hep hatırladığından ya da unuttuğundan . . . O gün bu gündür yerli yersiz güldüğü söylenir.

Farz edin ki, taş binaya giden sokakta bir kahve, kahvenin önünde de yaz-kış bir adam var. (Binanın içinde dev bir avlu, avıyuyu çevreleyen merdivenlerde insan boyunu aşan tel

örgüler . . . Kimse kendini aşağı atamasın diye. Çünkü insan

hayatı, taşlarda parçalanmayacak kadar değerli son bir-iki

yüzyıldır. Dışındaysa döne döne beşinci kata dek yükselen bir

yangın merdiveni. Geceleri, solu k ay ışığının altında basamakları tırmanan gölgeler belirir, ama kimsenin indiği görülmemiştir bugüne değin.) Hangi çağdan kaldığını kestiremediğiniz bir kalıntı gibi hep oradadır, kaldırımlarda . . . Bulabiidiğinde gazetelerin, kartonların, mukavvaların üzerine

oturur. Yanı başında boş şişeler, yemek artıkları, kusuk, idrar birikintileri görmek mümkündür. Ay yüzeyi gibi pürtüklü,

56

derin bir yara iziyle eşit olmayan iki parçaya ayrılmış yüzü,

hiçbir sırrını, yaşını dahi ele vermez. Ama bu yara izini, yer

yer içeri göçmüş kafatası boyunca izlerseniz, bir dağ yolunu

izlercesine, ıssız, hüzünlü göz çukurlarının çevresinden dolanıp bir uçurumun kıyısında bulursunuz kendinizi. İnsanların değil, rüzgarın ve ay ışığının, taşların diliyle konuşan bir uçurum. Adını sormaya cesaret edemeyeceğinizden, ona alfabenin ilk harfini verebilirsiniz: A.

Bu kahvenin müşterilerinin hayatı öylesine yalın, öylesine

sıradandır ki, onu anlatmaya yelten en sözcükleri yapay, zorlama, cilalı bırakır. Zaten kimse uzun uzun kendini anlatmaz burada, anlatsa da dinleyen birini bulamaz. Bu kahvenin

müşterileri, tıka basa dolu da olsalar, yıkımla, yenilgiyle, aş

ğılanmayla, insanların özünde iyi olduğuna inanırlar, fakat

yeryüzünde neden bu denli kötülük olduğunu bir türlü açıklayamazlar. Her biri kendince dünyayla, 'dünya' dediği yoksullukla, yoksunlukla, hayal kırıklığıyla kapışmıştır, olabildi

ğince, kendi bildiğince . . . Yumruklarını sıkarak, söverek, alttan alarak, çalarak, çabalayarak, hepsinden çok, yetinerek . . .

Çok da fazla seçenek yoktur aslında. Ama cehennem bile o

kadar kötü değildir bazen, orada bile bir bardak çay, kurulacak, sahip çıkılacak bir köşe bulunur, dostça bir el, bir gülümseme, tanıdık bir ezgi.

Farz edin ki, tabelasız kahvenin karşısında, müdavimlerinin dışında pek az kişinin kabul edildiği, iş bilir görevlilerin sabaha dek kapıda durup sarhoşları, olay çıkaranları taksiye

bindirdiği bir bar var. Bu barın gedikileri içinse, karşıdaki

hayatlar, günün birinde anlatmak istedikleri birer öyküdür.

İnsan üzerine bir öykü kurgulamaya giriştiklerinde . . . (Öykü

aniatma sanatı, korları eşeleme sanatı değil midir bir yanıyla,

parmaklarını yakmadan?) Kekremsi bir ölüm tadı bırakır damaklarında. Bu kokuşmuş düzenden,

pislikten, ruhlarının saat gibi kurulu labirentlerinden usandıklarında, son bir umutla, gözlerini sokağa çevirirler. Parlak camda yansıyan imgelerinin ardında beliren, yan-karanlık,

suskun, kestirilemez arka sokaklara . . . Avlulara, bodrumlara,

tünellere, özgürlük hayaletinin zincirlerini şakırdata şakırdata dolaştığı gizli dehlizlere . . .

Kendilerininmiş gibi hissettikleri o sokaklardan fazlaca gürültülü adımlarla, derin izler bırakarak geçerler, başkalarının süpürdüğü merdivenlerden aşı

ğılara iner ve çıkarlar. Düşkünlük, kendilerine zaman zaman

tanıdıkları bir hak, alçaklık, tadında bırakılınca keyfini çıkardıkları bir ayrıcalıktır. Hem kim istemez ki serüven ve mücadele dolu bir hayatı? Üstelik onlar, Tiranlar kadar ağır bedeller ödemiş, yeterince kayıp vermişlerdir. Kıyasıya vuruştuktan, kavgaya tutuştuktan, risklere atılmaktan hiç çekinmemişlerdir. Herhangi bir karşılık beklemeden sözcüklerini sunmuşlardır bu aldırışsız dünyaya, içlerinde kendi yansımalarını görebildikleri koca koca, büyük harfli sözcüklerini . . .

Arka sokaklardan yeterince umutsuzluk devşirdiklerinde, birbirine benzeyen yeterince öykü, suç, günah, itiraf, kendi yazgılarına bıraktıkları yerden geri dönerler. İyinin ve kötünün ötesine geçip insan özgürlüğünün cehennemini kurgulamak

için . . . Mutlak iyiden ve mutlak kötüden uzakta, ortalamaların güvenli uzaklığında . . . Sonuçta her insan hayatı bir yenilgidir, ama bazılarınunki daha görkemli bir yenilgi .

Kahvedekilerse cehennemî bilirler, adını koymasalar da . . .

"Özgürlük" onlara tellerle çevrili avluyu hatırlatır. "İnsan"

denince . . . İnsan daha ilk ığılığında 'insan' olarak doğmaz

mı zaten? Ama bunu taşıması güçtür, yalnızca bununla yerinmesi daha da güçtür.

A.'ya gelince . . . Kimsenin dikkatini çekmez. Boş bir çuval

gibi pencerenin önüne serilmiştir, dünyanın suratma çarptığı

bütün kapıların önüne serildiği gibi. Bütün sokaklar onun-

58

dur, ama o hiçbir yere gitmez . İçerideki bir şeye -belki sobaya, belki televizyona- sevdalanmışçasına . . . Baka baka eskittiği bir şeye . . . Kirli cam, varlığının görüntüsünü yansıtır. Lekeli,

çok lekeli . . . Onun varlığı, insan üzerine uzun bir şiir dir.

Bazen, durup dururken, içinde kıymık kadar kalmış yaşam

kabarır, gecemi bir kahkahaya dönüŧür. Katıla katıla güler,

gülrnekten yere devrilir, tekrar kalkar, bir türlü kendini tutamaz, gülmeye devam eder. Deliliğın sisli halesi onu soğuktan, acıdan, tokatlardan korumasa da, taş binanın ilk anılarından

korur. Dayak yerken bile güldüğü söylenir, sanki doğduğundan beri hiç ağlamamıştır. (Ne de olsa, hüüzün herkesin sahip olamadığı bir lüks.) Dünyayı anlamaya çalışmaz - sanırım

onun adına ben yelteniyorum buna. Öfkelenmez de . . . Pis suya atılmış bir sünger kadar içindedir dünyanın. Dünya da onun . . . Bakışlarının altında eskir, yıpranır, içi oyulur, saf çamura dönüŧür. Hem 'dünya' dediğın nedir ki, camda beliren bulanık bir imgeden öte! Lekeli, çok lekeli, hiçlik üzerine

uzun bir şiir. Biraz sen konuş A., gölgeni esirgeme sözden.

Yeterince gölge ver ona, gölgelerin ağırlığıyla bütün gerçeğı

söylet!

Şimdi gülmeini ertdeyip sizi taş binaya götüreceğim. Kö

şeyi dönünce kendinizi bir çıkmazda sanacaksınız ama yol

tam merdivenlerin önünden sola kıvrılır. Bu noktada durup

insanların dünyasıyla vedalaşacaksınız. Sizi buraya getiren

yol, bir daha geri götürmeyecektiL İçeride gece gündüz ışık

yanar, çiğ, insafsız ışığın altında her şey, herkes kendi gölgesine eşitlenir. Kısacık bir yanıt olup çıkar sorulacak bütün sorulara, birkaç cümleyle özedenen bir yazğı. Bir itiraf. Saat ba

şı koparılıp alınan bir itirafa dönüŧür. İnsan: en eski bilmece,

konuşan madde.

Bir zamanlar birini sevmiştim . Gözlerini bende bırakıp

gitti. Bırakacak başka kimsesi olmadığı için. Sevmek . . . Yüre-

59

ğın döküp saçıklanını, bunca karanlığı eşeleye eşeleye bulduğum bir sözcük. Kimse bana "Herkes sevdiğini öldürür"

dememişti ki! Taş binada birlikteydik. Sesleri dinledim, dinledim, bekledim. Sıra bana geldiğinde, henüz gün doğmamıştı.

Bana inanmıyor, taş binayı benim bir düşünüm sanıyorsunuz, değil mi? Ama zaten bizler, düşlerin mayasından yaratılmadık mı? Eninde sonunda şafak söker, kan kırmızı izler belirir doğu ufkunda . . . Gergin, donuk, yamyassı gökyüzünde katılaştır kalır yıldızlar, teker teker görünmeze dağılır. Sonuncu yıldız bir ip sarkıtır, aşağılara, bizlere doğru. Susmuş gecenin, ikiye yanılmış, kan içindeki sözcüklerin, ele verilmiş, sahipsiz gölgelerin, kimsenin istemediği yürek rengi düşlerin,

kanadanmış ölülerin tutun up tırmanabii eceği . . . Aramızda ya

şamaya gelmiş, vedalaşamadan dönüp gitmiş bütün düşlerin

derinlere tırmanabii eceği . . . İçinde herkesin, her şeyin kaybolduğu en derinlere ...

Beni duymuyorsunuz, değil mi? Belki geçmiş zamanda

anlatmamalıydım . Şarkıya gene yanlış yerden, yanlış perdeden girdim.

60

✦

-

İNSANLAR

A. öyküsünü hiçbir zaman bitiremedi, insan hayatından

daha dolambaçlıdır cehennemin halkaları. . . Günler geçti,

mevsimler yenilendi ama o, bir genişleyip bir daralan çemberler çizdi taş binanın yörüngesinde. Yürüdü; yürüdü, yorgunluktan kaldırınlara çöküp kalana dek habire yürüdü.

Aşındırdığı yollarında hayatın, gecemi kıyılarında . . . Hep dı

şarısında bırakıldığı kapıların önüne bir rulo gibi kıvrılıp kaldı, çamur ve idrar birikimlerinde soğuktan titreyerek . . . Anlattıkça anlattı. Yerli yersiz gülerek, giderek daha sık gülererek . . . Onu diniecek bir kişi bile bulamadı. Bu yüzden ölümlerle konuşmayı öğrendi A., kuşlarla, rüzgarla . . .

63

Onu son gördüğümde, ağırlaşmışçasına öne düşmüştü

başı. Saçları alnını, gözlerini örtüyordu. En korktuğum, o an

bakışlarını yerden kaldırıp bana bakmasıydı. En korktuğum . . .

En çok istediğim de buydu, bakması, görmesi, bir sözcük

mırıldanmasıydı . Bir işaret, bir sitem, bir veda . . . Hiçbirini

yapmadı. İşte böyle bıraktı gözlerini bende. Bırakacak başka

kimsesi olmadığı için.

Sonra senin sesini tanıdım, sende cisimlenen kendi sesimi.

Tuhaf, en korktuğum, ağlaman, yalvarman, çökmendi. Hiçbirini yapmadın. Sanki ölüm, kendim için alıkoyduğum fazlasıyla dramatik bir son, edebi bir noktaydı. Ama sen, şafağın sökmediği bir cümlede orta yerinde kalakaldın. Kül rengi pırıltılarla gözlerinde . . . Direncinin son mumunu yakıp şafağa doğru uzattın.

Başın öne düşmüştü. Yaralarına yapıştırdıkları kağıt rulolarının ortasında tuhaf bir çiçeklenmeyi başarıyordun sanki.

Dalların gizlediği iki ıslak, yalnız yıldız gibiydi gözlerin. Bende unuttun onları. Teker teker dalları araladım. Günler, geceler boyu, yıllarca araladım. Bitirdiğimde, sen çoktan gitmiştin.

DUVARIN BERİSİNDEN

Seni senden ayıran duvar, soğuk ve ıslaktır, delik deşiktir,

binlerce elin kazdığı, zamanın ve başka binlerce elin sildiği

sözcüklerle doludur. Gülkurusu rengi parmak izleriyle. Kızıllıkları, kıvrımları, dikenleriyle salkım salkım açmış, çabucak kurumuş gülleri belleğin . . . O taş duvarın öte yanından konu
şur seninle en gerçek sesin. 'Burada mısın?' diye çağırır seni,
'merak etme, çok kalmayacağız,' der, avutur, yatıştırır. Annenin söylediği ninnileri hatırlatır, ama dua edencesine ya da ağıt yakareasma söyler onları. Sözcükler bulup çıkarır dilin

64

kafeslerinden, tutunup dik durabileceğin, karanlıkta bir mum
gibi tutuşturabileceğin, avuçlarının içinde saklayıp okşayabileceğin sözcükler. Duvarlar katılaştıkça düşlerin genişler.

Gökyüzünde yürürsün, kırlarda, kumsallarda, suların üzerinde yürür, yürür, yürürsün. Çılgınca, doludizgin koşmak zonındadır düşgücünün atları, seni içine çekip almış, taşlara doğru fırlatmış bu girdaptan daha hızlı koşmak zonındadır.

Uğursuz bir lekeyi, bir zamanlar sevilmiş bir insanın gözlerine, dalları meyvelerle dolu bir ağaca, balta girmemiş ormanlara, kıtalara dönüştürür. Çöllere ve denizlere, kervanlara, ardı sıra nihunu üflediğin yelkenlilere . . . Renk renk, imge im-ge, bitimsiz öykülere . . . Karşı kıyıya varamayacak, sabahı çıka-

ramayacak öykülere . . . Koskoca bir evren bulup yoğunur hiç-

likten, gün doğarken, doğduğu yere, hiçliğe iade etmek için.

Saf ışığın renginde bir dünyaya açarsın gözlerini. Açmak istersen. Sonra o ses, seni çağırın, avutan, senin adına çığlık atan, senin gecene karışan ses de susmuşunda, yalnızlık bile yok olur.

* * *

Tekrar gördüğümde A.'yı, kararmış, kapkararmış bir

adamdı. Bir yaz gününün çok erken, aydınlığın henüz bir

rengi bürünmediği saatleriydi . Taş binanın önüne çökmüş,

sabah çiğiyle ıslak, aşınmış betonda oturuyordu. Sanki gecenin apar topar giderken ardı sıra unuttuğu tuhaf, yabancı, yarı-kör bir kuş kaldırırlara tünemiş, insan algısına bu kadar yabancı olduğu için kendi haline bırakılmıştı. Gün ışığı bile

onu fark etmiyor gibiydi, her şey aydınlanırken, bir tek o,

gölgede kalıyordu. Gözlerini yerden ayırmadan, biteviye bir

tonla, ağır ağır konuşuyordu. Arada bir kafasını sallayıp söylediğinde ısrar ediyor, birkaç kez yineliyor, arada bir şüpheye kapılıyor, şaşkınlıkla bakıyor, tökezleyip baştan alıyordu. Ba-65

zen sözcüklerden korkuya kapılarak, bazen kendi sesini yardıma çağırarak durmamacasına konuşuyordu . Damarları mosmor, geçit vermez bir ormana dönüşmüş yüzü kıpırtısızdı, iki yana hatlı Çe salınımları dışında gövdesi de; ama parmakları sürekli deviniyor, işaret ediyor, birleşip ayrılıyor, görünmez bir kili yoğurdukça yoğuruyordu. Çaldığı bir ekmek somunuymuşçasına avucunun içinde gizliyor, ısıtıyordu sözcükleri, iri lokmalar halinde koparıp teker teker biçimlendiriyordu . Bir yükselip bir alçalan, son noktaya varamayan, kesik kesik bir konuşmaydı bu, sıçramalarla, çemberlerle, çıkmazlarda dolu. Bir serzeniştense ya da söylevden çok, bir öyküyü ya da masalı andırıyordu. Titrek, sallantılı insanlık durumu üzerine bir söylenceyi . . . Görünmez mükkebiyle hayata mektup yazıyordu belki, ya da yalnızca dipnotları düşünüyordu. En kimsesiz, en hırpalanmış sözcüklerle bir araya getirmeye çalı

şıyordu dağılmış parçalarını, gazete kağıtlarından yamalar yapıyor, sağa sola atılmış, isimsiz nesnelere, sonsuza dek kaybettiklerinin yerine koyuyor, bu çerden çöpten dünyadan kendine bir ruh biçiyordu. Ya da başkalarının 'ruh' dediği bir

şey. Taşlarla konuşuyordu A., gecenin rutubetini, soğuşunu,

ıssızlığını emmiş kaldırımlarla, asfaltın gizlediği toprakla . . .

Ağaç köklerinin ölümlerle, kurbanların katiller, ateşin, demirin

ve külün, yeniden doğum sarıcılarıyla iç içe geçtiği belleğiyle

toprağın . . . Yorgundu, müthiş yorgun, kendi yolunda dönüp

duran ortak dünyamıza doğru tek bir adım atamayacak kadar. Bollaşmış ceketinin, belinden düşen panrolunun içinde ufalmış gibiydi, ama bu kupkuru beden bile yanında taşıyıp

götüremeyeceği kadar ağırdı. Ayakkabılarının bağcıkları alınmış, oynatamadığı kollarıyla bacakları ölü yapraklar gibi sarkmıştı. Bütün sokaklar onundu, ama o hiçbir yere gitmiyordu.

Orada, taş binanın önünde, öylece, sallanarak duruyordu,

ağır ağır aralanan, kapanan, aralanan bir göz gibi. Yeryüzü-

66

nün kırış kırış derisinde eski bir yanık izi, bir doğum lekesi gibi. Son biçimine, insan biçimine ulaşmadan katılaştı, üzerine basıldıkça sınırlarından dışarı akan bir gerçeklik lekesi. Şa

şırtıcı derecede ötkesizdi - her şeyi anlamış, her şeyi bağışlamıştı. Kaşları çatık, dikkati yoğunlaşmış, sesi duru, ciddi, neredeyse duygusuzdu, ama çok ender, bütün kaslarını ele ge

çiren bir seğirmeyle sarsılıyor, hummaya tutulmuşçasına titriyor, karanlık bir dalga, yüzünü boydan boya alıp götürüyordu. İki ıslak, yalnız yıldız gibi söniyordu gözleri. Sanki yüreğindeki bir tornavidayı sıktıkça sıkıyor, bir çiviye söküp

çıkartıyor, kendi hikayesinde tamamlanma yı, uç vermeyi, zorlu bir çiçeklenmeyi başarıyordu. O zaman susuyor, küskün, umutsuz, "İşte, hayat böyle!" dereesine ellerini havaya açıyor,

rolünü tamamlamış bir soytan gibi kalabalığın alkışını bekliyordu. Oysa yaraların diliydi onda konuşan, yaraların ve yalnızlığın, terk edilmiş pazaryerlerinin, sokakların, ranzaların, içinden kimsenin geçmediği öykülerin . . . Suskunluktan koparılmış sözcüklerin, aşılmaz bir sessizlik halesiyle çevrelendiği ve suskunluğa geri döndüğü, kimsenin işitmediği, kimsenin

istemediği bir dil. İşitilseydi, belki Sirenlerin şarkısı gibi insanların dünyasını kendine doğru çağırır, taş binanın kayalarında parçalardı. Görme yetisinden feragat etmiş gözlerine bir bakan olsaydı, dünyayla dolan bir ayna görürdü orada, o

kadar. O aynanın kendi gözlerinde de bomboş baktığını görür, saf çamura dönüşürdü. Ama artık yalnızca taşıara sesleniyordu A., taşın altında gizlenen toprağın suskunluğuna . . .

Omuzunda uyuyakalan yaralı bir güverine yazıyordu mektubunu. Rüzgara ve ölümlere . . . Bir yara iziyle, eşit olmayan iki parçaya ayrılmış hayatını tuttuğu bomboş elleriyle konuşuyordu A. ve hiçbirinden yanıt beklemiyordu. Sonunda gül

meşe başladı, zincirlerinden boşalmış, korkunç bir kahkahayla, kendi öyküsünden geri çekildi. Silip attı ismini hayat de-67

nilen alaşımdan. O devasa, bulanık, anlaşılmaz tablodan kendini kazıp çıkardı, dünyayı, boş beyaz bir kağıtmış gibi, yeni başlayan güne saldı.

* * *

Sesleri dinlersin, fısıltıları, adımları, bağırışları, dış dünyanın çağrılarını . . . Seni çoktan bütün resimlerinden silmiş dış

dünyanın uğultusunu . Taşların cömertçe ilettiği, gerçek mi,

hayal mi, anı mı olduğunu kestiremediğin seslerle yankılarını . . . Çınlayan topuklar, çarpan kapılar, bir yerlerde ısrarla çalan, açılmayan bir telefon. Bir çığlık başlar, kesilir, iniltiye dönüşür, yeniden başlar. Bu kez devam eder. Çığ gibi büyüyen, seni karanlığın derinlerine, duvarlara dek gerileten bir çığlık.

Bir kadından mı, erkekten mi, bir insandan mı yoksa çok daha masum bir yaratıktan mı geldiğini anlayamadığın bir çığlık. Bedenden mi, yoksa ruhun kendisinden mi? Bedenim ya da ruhum dediğin ucu bucağı belirsiz bir geçmiş, bir anda

kaybettiğın gelecekten mi? Belki de kendini uçurumlardan

salan Sfenks'in çığlığıdır bu. Hazırlanırsın sen de, kendince,

olabildiğince . . . İçindeki sen'lerden hangisini cepheye sürüp

hangisini geri çekeceğine karar verirsin . İçinizden biri mutlaka ölesiye korkacaktır. Gözden ıkarabileceklerini, ıkaramayacaklarını tartar, kapatabileceğin hesapları kapatırsın. Bedeninin kuytularında bir başka beden tir tir titrer, onunla birlikte taş duvarlar da titrer, koskoca bir dünya, onu çevreleyen gökyüzündeki yıldızlar da titrer. Boynuna sarılırsın olup olabileceğin en iyi sen'in, aceleyle vedalaşırsın. Hazır mısın, der usulcacık bir gece gülümseyişiyle, hazır mısın kanatlı bir varlığa, bir orman dolusu eğreltiotuna, taşa dönüşmeye? Dünyayla yaşıt, sert, suskun, delik deşik taşa . . . Yeniden doğabilmek için bir aynayla ve bir yürekle beraber toprağa gmlmen gerekir. Ama yüreğin yokluğu çevreleyen incecik, geçir-68

gen bir zara dönüşmüştür. Kendi yüzünü görmek istersen bir

ırmak dolusu ağlarnan gerekir. Sana kimin suretinden yaratıldığını gösterecek çamurlu bir yeraltı ırmağı. Umaya hazır mısın? Bilmiyorum. ALIN BUNU BEŞİNCİ KATA!

* * *

Bir başına, acıyla, dimdik doğrulursun, umudun ve umutsuzluğun, iyinin ve kötünün ötesine, gten kesilen kolların iki yanından kırık kanatlar gibi sarkar. Soğuk bir hava akımı

biçiminde yüzüne çarpar son zgr lken, sonsuzlukla dolu

bir rüzgar saçlarını dağtır, ama sanki seni yeniden bir araya

getirir, parçalarını taparlar, yüzünü sana geri verir. Uykuya

susamış gözlerinde usulcacık dolaşır ay ışığının parmakları,

bir mucizeymiş gibi gösterir hayatı, gözkapaklarını örter canını hiç yakmadan. Artık yaralanamaz gövden, gerili bir yay gibi titrer, son sürgününü bekler yeryüzünün kapılarında.

Yalnızca bir çift yürek vuruşudur bir ufuktan ötekine yolculuğun, sabah yıldızı, senin yıldızın, yanına kadar tırmanabileceğin ipi uzatır, ilk kez böylesine bilincine vararak susuzlu

đunun, başını yaslırsın dikenli geceye. Tek başına, yenik ve

mağrur, burada keşişmiş bütün yazgıları sahiplenir, rzgarıca

sessizce sallanarak, kendi kayboluşunun içinde dimdik durup

yaşamın ve ölümün yalanlarını stlenirsin. Bir kez daha, son

defa duyulur görkemli ezgisi koronun, hafifçe başlar, giderek

yayılır, dalga dalga yükselir, dünyanın bütün seslerinin ve sessizliklerinin, göklerinin ve gecelerinin ötesine yükselir. Seni çağırın, en gerçek sesinle seni ve yalnızlığını çağırın o uzak,

inanılmaz, muhteşem koro, zafer ya da bozgun davulları, o

rüzgir. . . Rüzgir.

KORO

Galiba konuşuyordum. Sanki bir an duracak olsam yere

devrilirdim, taştan zemin bile durduramazdı daha derinlere

düşüşümü. Dışarıda gün batıyar olmalıydı. Henüz sakindim,

serinkanlı, aklı başında - gerçi buna benzer sıfatları dizebileceğim bir özne kalmamıştı. Ben değilim ki bunları yaşayan.

Ben orada, kendi hayatının içinde değilim. Hepimiz insanız, diyordum satır aralarında, hani Diyojen 'in elinde bir lambayla sokak sokak aradığı, kiminin seslenmek, kiminin

işitmek, bir bulsa, kiminin yaşatmak, kiminin öldürmek için

aradığı son insan. Masaların, evrakların, kilitli kapıların, ışıkla karanlığın zıt köşelerinde bulunuşumuz yazgının talihsiz 73

bir oyunu . Yoksa özünde hepimiz aynıyız, hepimiz birer kurbanız. Belki de bunları söylemiyor, adresimi, doğum yerimi, doğum tarihimizi sıralıyordum. Birden, cümlemin orta yerinde, sanki biri beni isimle çağırmışçasına başımı dışarı çevirdim, kapı aralıktı o an, sonradan çok düşündüruse de ne zaman aralandığını hatırlayamadım. Dehşet içinde gözlerimi kap adım, kısacık bir sonsuz düşüş anı boyunca -keşke kapalı

tutsaydım- sonra yeniden açtım . Düşlerdeki gibi belirmişlerdi, insan boyunu aşan tellerin, çıplak duvarların, taşların arasında, loş yeraltı koridorlarında . . . Karanlık onları yarı yarıya gizliyor, daha da koyultup düşselleştiriyordu. Birbirlerine dayanmış, ağır ağır yürüyorlardı, çok ağır . . . Duralayarak, sendeleyerek, yalpalayarak, tökezleyerek . . . Suyun altındaymış kadar sessizce, ruhlarına işlemiş bir sessizlikle. Zeminde sürüklenen, taşlarda kırılan uzun gölgeleri kadar . . . Bu mesafeden bile, neredeyse insanüstü bir güçle, cam kırıkları üzerinde yürüyormüşçasına attıkları her adımdaki ıstırabı görebiliyordum, yan-çocuk yüzlerini çarpıtan, sırtlarını kamburlaştıran, hücre hücre uzuvlarına yayılan dayanılmaz acıyı . . . Alçı rengi,

kül rengi, kıpkızıl, mosmor izlerini darbelerin, susuzluğun,

soğuluğun. Tek adım atamayacak kadar bitkindiler. Penceresiz

odalardan, gün ışığı görmeyen bodrumlardan, çılgınlıkların sırclaşı duvarların, gölgelerin arasından çıkıp gelmişlerdi. Yerin yedi kat dibinden . . . Görünürle görünmez sınırlarında, karanlıktan oyulmuş, genç, sessiz silüetler biçiminde belirmişlerdi. Büyük acılara mal olan adımlarla, prangaya vurulmuş

çasına ağır ağır, eziyetle, devasa bir yükü sürüklercesine yürüyorlardı. Hepsinin ayakları yaralıydı. İçlerinden en büyü

günün -on altı, on yedi yaşlarındaydı- kırılmış bacağı dizden

aşağı kirli bir bezle üstünkörü sanılmıştı. Dayanacak değneği

olmadığından, yanındaki boyca k◆ndine yakın çocuğa tutunmuştu. Dişlerini sıkmış, yüzünü allak bullak eden, yanakları-

74

nı cılız kanatlar gibi titreten bir çabayla, acı içinde sıçraya sıçraya ilerliyordu. Taşın hep ötelere sürüldüğü zalim bir seksek oyunundaymışçasına . . . Başları öne eğik, gözleri boşlukta bir

noktaya sabitlenmiş, bakışları donuk, tek sözcük söylemeden

geçiyorlardı. Bir an nerede olduğumu unuttum, cephe gerisinde bir sahra hastanesinde, savaştan dönen askerlerin arasında sandım kendimi. Ardı sıra çözülp dağılan sargı bezleri bırakarak, yavaş yavaş yaklaşan bir yaralılar taburu, ölülerini sırtlanmış, çamura, bozguna, simsiyah, pusuda bekleyen bir kana bulanmış . . . Taş binanın çocuklarıydılar bunlar. Ka

ra-kuru, öldüresiye değilse de kıyasıya dövülmüş suçlu çocuklar. Nesiller boyunca işlenen suçları devralmış, soğuğa ve aşağılanmaya bizden daha alışkın, kemikleri daha hızlı kaynayan . . . Acımasız sokakların, terk edilmiş pazaryerlerinin, ranzaların, birbirinden ayırt edilemeyen vesikalık fotoğrafların, kolay kolay ölmeyen, trajedinin kendine layık bulmadığı, belki birkaçını 'ıslah edebileceğimiz' çocukları . . . Görünmez sınırlarında sessizce belirmiş, ıssız vadilerden, bataklıklardan,

yeraltının ışıksız düşlerinden çıkıp gelmişlerdi. Çölün ortasındaki gibi uzak ve yalnız. Sanki aylardır, yıllardır yürüyor

lardı ve daha aylarca, yıllarca yürüyeceklerdi (Oysa tek adım

atacak dermanları kalmamıştı) . İnsan ömründen daha uzun

bir çemberde, taş döşenmiş sessizlik yollarında, gecemsî kıyılarında hayatın . Kördüğümlerinde, yol ayrımlarında insan oluşumuzun . . . Kendi çocukluklarının cesetleri gibi bizimkileri de sırtlanmış. Lime lime sarkıyordu çağın ruhu üzerlerinden, üstünkörü mumyalanmış ortak ruhumuzdan çözülp dağılan sargılar artları sıra derin, karanlık bir iz bırakıyordu.

Yeni çiçeklenen dallar gibi birbirine kenetlenmiş, yüzleri külrengi, başları ağırlaşmışçasına öne eğilmiş, boşlukta bir noktaya sabitlenmiş bakışları donuk, tek sözcük etmeden geçiyorlardı. Belki hiç konuşmadan bir selam, bir sır, bir lanet de-75

ğiş-tokuş ederek, bazen 'dayan' diyerek yanındakine, bazen

'boş ver!' . . . Ve -onlar geçerken dünya bütünüyle susuyor, soluğunu salıyor, bir ayna kadar kıpırtısız ve suskun, gözlerinin içine bakamadığı sakatlanmış çocuklarını izliyordu. Ansızın,

içlerinden biri duyulur duyulmaz bir sesle şarkı söylemeye

başladı. Ezgisi tanıdık ama sözlerini anlamadığım, belki de

sözcüklerin dünyasında karşılığı olmayan bir şarkı . Sanki ceplerinde, kırıntıların arasında gizlediği bir somunu çıkarıp pay

laşıyormuş gibi. Hemen ona katıldılar, birinin bıraktığı yerden öteki sürdürüyordu yalın, tekdüze, duraksız ezgiyi, sesleri giderek yükseliyordu. Yaşamak için söylüyorlardı, tutkuyla, yaşam adına, ellerinde avuçlarında ne kalmışsa ortaya koyarak. . . Gözlerinde kısacık bir an boyunca beliren ışıltıyla, hatı ve herşeye karşın beliren güçlü, saf, fişkırان ışıltısıyla çocukluğun . . . Son mumunu yakınışıardı dirençlerinin, karanlıkta tutuşan, alevler içinde kalan yalın bir ezgiyle . . . Uzun, anlaşılmaz, durdurulamaz, büyü . . . Yeryüzünün, şimdiye

dek pek azını gördükleri yeryüzünün en ıssız yerinden, buzdan bir kısıpaca alınmış yürekten geliyordu bu ezgi, kabarıp taşıyor, her şeyden yeniden doğuyor, taşların arasında bile

gökyüzünü yeniden kuruyordu. Yoluna çıkan her yüreğe koyu koyu, ılık ılık yayılıyor, onu akşamın hüznüyle dolduruyor, sonsuza çekip götürüyordu. Mutluluğa, umuda hiç benzemeyen bir yaşama sevinciyle, nesnesi belirsiz bir sevmeye gücüyle . . . Durmamacasına yükseliyor, yükseliyor, onu işiten her insanla yükseliyor, ufuklarda sarı bir çizgiye dönüşmüş günbatımının ötesine geçiyordu. Aslında seslendiği yere, sahipsiz bir yüreğe, Hiçkimse'nin yüreğine doğru, gökyüzünün derinliklerinde uçup gidiyordu. İçinde her şeyin, herkesin kaybolduğu bir yolda . . . Kendi gecesinde kayan bir yıldız gibi.

Belli belirsiz duyduğum koro yanı başımda, kapınının

önünde, bakışlarının menzilindeydi. Giderek daha yakın, da-

76

ha gerçek, daha derin, daha benden. İşte o an, bütün çaresizliği ve görkemiyle İnsan 'ın ezgisini işittiğim, tanıdığım an

-hepimiz tanırız bu ezgiyi, tanıyamadığımız onda kendi sesimizdir- parmaklarının arasından kaydım hayatın. Tek başına anlamsız bir 'A' gibi, 'H'lerin, 'Y'lerin, 'T'lerin arasından kayıp düştüm. Bir daha bir araya gelemeyecek, birbirini işitemeyecek parçalara ayrıldım. Daha uzak, yitik, sağır ben'lere . . .

Taş binadan asla çıkamayacaktım.

Bir gardiyan, çocuk-hırsızları, yankesicileri, oto farelerini,

on sekizini doldurmamış gaspçıları, hepsi falakadan geçmiş

'küçük suçlu'ları nezaretten çıkarmış, tuvalete götürüyordu.

Ansızın içlerinden biri, anlamadığım bir dilde bir şarkıya başlamış, hepsi ona katılmışlardı. Sesler giderek yükseldi, sonra birdenbire bütünüyle kesildi. Tıpkı belirdikleri gibi, karanlık

koridorların derinliklerinde yok oldular, çıplak duvarların,
taşların, insan boyunu aşan telierin arasında bir sonsuzluktan
içeri savrulup gittiler. Hala işittiğim, hala aradığım o büyü, o
bambaşka ezgiyi söyleyen, hep söyleyen, genç, sessiz, karanlık gölgelerin korusu

* * *

Karnının üzerinde sürünürsün yürek grisi taşlarda, ıssız,
soğuk koridorlarında belleğin, duvarın bir ucundan ötekine,
sonra geriye . . . Bitimsiz akşamlarıyla sabahları arasında sürünürsün Arafın, gökyüzüyle toprak,
alevlerle buzlar arasında . . . Kurumuş veya hala akan, susmuş ve hiç susmayan kanın darboğazlarında
. . . Bir duvar boyudur ufku utka uzaklığı.

Göz boşluğuna tozlar dolmuş bir hayalet gibi el yordamıyla yıkımlarda dolanırsın, lime lime sarkar
bedenin kemiklerinden, zamanın ta kendisi, yokluk kılığında omurgan boyunca tırmanır, çenelerin
birbirine çarpar. Son sözcüğü koparıp alıncaya dek dilini ısırırsın . İki büküm sürünürsün, diz-77

lerinin, dirseklerinin üzerinde, kayaların ardındaki görünmez
ırmağa doğru, dudaklarını kanatan bir susuzlukla . . . Karanlık

sularda uyanmayı, çoktan ölmüş olmayı düşleyerek . . . Anlamını çözmüşsündür artık, duvarlardan,
derinlerden, en derinlerden gelen ezginin. "Bırakın gideyim," der genç ölümler korusu, sürekli ve hep
bunu der, başka birşey söylemez. Daha fazla dayanamaz, kafanı sert taşıara vurursun, yüreğinin
kapısını çalareasma yeryüzünün . . . Gene de insaflıdır taşlar,

seni kendi suretinden esirger. İçinden çıkıp gittiğin, ikiye yarılmış bir kabuk gibi geride
bırakmışsındır yarı çıplak bedenini, sanki bir zamanlar sahip olduğun bir bedeni. Sözcük sözcük
dışarı akmışsındır kendi öykünden, külrengi bir rahim gibi uzayıp giden taştan gecede pıhtı pıhtı
dağılmışsındır. Bundan öteye gidecek yerin yoktur. Bu taşlar, kuytulara esen, çığlıkları, iniltileri,
yakarışları taşıyıp getiren bu rüzgar, tirtınalı karanlığın uğultusu, korkuyla birbirine sarılmış sahipsiz
gölgeler, yarışmak bilmeyen, sürekli, tekdüze bir ezgi . . . Sözcüklere bile geçit vermeyen gecede
seslendiğin şafak, bu dünyanın henüz görmediği bir şafaktır.

* * *

Ben ne arıyordum orada? Ben diye bir şey kalmamıştı ki . . .

İçimdekilerden hiçbiri bu sözcüğü üstlenemez, bir diğeriyle
yüz yüze gelip bütünleşemez, bir yazgının sürekliliğini, bir

hikayeyi sonuna dek taşıyamazdı. Gözlerimi açmış, kendimi

taştan bir dünyada bulmuştum. Kül rengi, duman rengi, yürek rengi . . . Gözlerimi kapadı m, açtım, hala aynı yerde, aynı gerçeğin, dünyadışı gerçeğin içindeydim. Bir karabasanın derinliklerine doğru yuvarlanıyor, yuvarlanıyor, bir şeylere tutunup durmaya çalışıyor, bazen yara bere içinde doğrulmayı başarıyor, ama sonra düşmeye devam ediyordum. Beni ayakta tutan, bugüne değin dünya üzerinde, bedenimin içinde 78

tutan her ne idiyse, ansızın kollarından bırakıvermişti . Bu ıssız, bütünüyle yabancı uçummda, sarılabileceğim, tırnaklarımla, dişlerimk olsun tutunup tırmanabileceğim tek bir sözcük bulamıyordum. Bulsam bile, bu çıplak, alçı rengi ellerle, kırılmış dişlerle mi tutacaktım kendimi? Üst dişlerimden aralıksız boşalan kan, ılık ılık, sinsi ve sevecen, dilimde, damaklarımda dolanıyor, dudaklarımın kenanndan sızıyor, genzime doluyordu. Titrek, yitik bir gövdede daha fazla kalamazmış çasına can havliyle damarlardan fırlıyor, ama sanki giderayak

beni terk etmeye kıyamıyordu . Ne kadar uzun sürüyordu kanın kumması. . . Canım acımıyordu, dedikleri gibi tuzlu da değildi tadı, ama çenelerimin durmamacasına birbirine çarpmasını engelleyemiyordum. Hiçbir şey korktuğun kadar kötü değildir, derlerdi, insan soyunu tanımayanlar, acının bir başlangıcı bir de ❖()nu olduğuna İnananlar. . . Hep aşına uçummların tepesinde dolandıklarından, Korkunç'un sonsuz çemberlerine yakalanmayanlar. . . 'Eninde sonunda şafak söker,' derlerdi. Hem gecedен başka nerde bekleyebilirdik şafağı? Gün doğmadan Üf kez ele vereceksin beni.

SON ÖZGÜR ÜLKEN

Karnının üzerinde sürünürsün insan rengi taşlarda, bir dost

eli arayarak, tutunup yukarılara tırmanabileceğin bir-sözcük, seni taşıyıp götürececek bir ırmak. Korkunç susuzluğunu dindirecek bir ırmak, bir sözcük, bir el arayarak . . . inleyerek, titreyerek, diş

Ierin birbirine çarpa çarpa . . . Duvar boyu izler bırakırsın, kızılıkları, kıvrımları, kokularıyla doğar doğmaz kuruyan güller. . .

Ölmüş olmayı, kanatlı bir varlığa dönüşmeyi, hiç doğmamış olmayı dilersin. Keşke bir tanrın olsaydı, beni niye terk ettin, diye seslenebileceğin ! Dizlerinin, dirseklerinin üzerinde sürünür, kurumuş bir ırmak yatağıymışçasına çıkıp gidersin bedeninden.

Başka bir dünyada açmak için kaparsın gözlerini . Henüz sönmemiş, henüz yaratılmamış bir dünya . . . Ağır ağır, acıyla ilerlersin gecede, hep aynı gecede, duvarın bitimindeki pencereye, bulanık cam da yakalanmış, uzak ve tuhaf insan yüzüne doğru . . .

Lekeli, darmadağınık, zamandışı. Kendi imgenin ardında, bulanık bir görüntü biçiminde beliren dış dünyaya doğru ilerlersin.

Unıkta bekleyen kılavuz yıldızının -senin yıldızındır artık obuz mavisi çağrısına doğru . . . Pervaza tutunur, ağır ağır doğrulursun, yıkıntıların üzerinde yükselen yeniay gibi. Gökyüzünün basamaklarını tırmanmak, soluk altın rengi bir ışığa dönüşüp

geceye yağmak istersin, karanlık sulara, insanların uzun, tedirgin uykusuna, yanmış ormanlarına düşlerin. Ayırt edemezsin artık taşın karanlığını geceninkinden, taşın gecesini insaninkinden . (Medusa'nın kesilmiş kafasından yaratılmıştı Pegasus, en eski kandan, taşın damarlarından doğup bir yıldız dönüşmüştü . İşte bu yüzden, yalnızca ölümlere aittir yıldızlar, onların yüzüdür Samanyolu 'nun çizdiği . . .) Sessizce aşağılara bakarsın, ıslanmış, parlayan çatılara, ne senden ne de yokluğundan bir iz taşıyan sokaklara, ineydanlara, köprülere, kentin karmaşık, kaygısız, kararsız ışıklarına . . . Yepyeni bir kayboluştan başka bir şey vaat etmeyen ufuklara. Bir başına, acıyla, dimdik doğrulursun, umudun ve umutsuzluğun, iyinin ve kötünün ötesine, güçten

kesilen kolların iki yanından kırık kanatlar gibi sarkar. Soğuk bir

hava akımı biçiminde yüzüne çarpar son özgür ülken, sonsuzlukla dolu bir rüzgar saçlarını dağıtır, ama sanki seni yeniden bir araya getirir, parçalarını toparlar, yüzünü sana geri verir. Uykuya susamış gözlerinde usulcacık dolaşır ay ışığının parmakları, bir mucizeymiş gibi gösterir hayatı, gözkapaklarını örter canını

hiç yakmadan. Artık yaralanamaz gövden, gerili bir yay gibi titrer, son sürgününü bekler yeryüzünün kapılarında. Yalnızca bir çift yürek vuruşudur bir ufuktan ötekine yolculuğun, sabah yıldızı, senin yıldızın, yanına kadar tırmanabileceğin ipi uzatır, ilk kez böylesine bilincine vararak suçsuzluğunun, başını yaslırsın

dikenli geceye. Tek başına, yenik ve mağrur, burada kesişmiş

bütün yazgıtı sahiplenir, rüzgarda sessizce sallanarak, kendi

kayboluşunun içinde dimdik durup yaşamın ve ölümün yalanlarını üstlenirsin . Bir kez daha, son defa duyulur görkemli ezgisi koronun, hafifçe başlar, giderek yayılır, dalga dalga yükselir,

dünyanın bütün seslerinin ve sessizliklerinin, göklerinin ve gecelerinin ötesine yükselir. "Durma! Atla! Atla aşağıya! " Seni ça

ğiran, en gerçek sesinle seni ve yalnızlığını çağırın o uzak, inanılmaz, muhteşem koro, zafer ya da bozgun davullan, o rüzgar . . . Rüzgar.

* * *

Sen, yıldızlara teşekkür ederek, yapayalnız, kıyasıya yalnız öldüğünde, yıldızsız bir sabahta, tek bir hamlesiyle öne düşen ba

şının, durdurdun geceyi. Hepimiz için durdurdun. Çok erken

açtın kanatlarını, daha ilk taştan basamaklarında göklere tırmanan merdivenin, birini ışığa, birini karanlığa açtın. Son mumunu yakıp direncinin, belki bir gülümsemeyle, şafağa uzattın. İşte o an yeniden doğdu bir yıldız. Bir mucize gibi bakabileyim diye hayata, gözlerini bende bıraktın.

MELEK

Hepimiz gördük meleği . Değişik zamanlarda, yerlerde,

rüzgarlı damlarda, soğuk bomboş odalarda, kimsenin yürü-

mediği koridorlarda . . . Bir çatı katı penceresinde, geçip giden

yıldızlara seslenirken . . . Taşların arasında, ismini, yazgısını,

gökyüzünün yollarını reddetmiş, sıradan, çıplak, çaresiz beklerken . . . Uçurumlarda, bir başına, buruk gülümsemesiyle sonsuzluğun eşiğini adımlarken . . . Şafak kırmızısı, kan kırmızısı, alev kırmızısı saatlerde gördük onu, som altın rengi bir ışıpta, gözleri acıtan floresan, çiğ ampul ışığında, birbirinden

ayırt edilemeyen karanlık! arda . . . Olanla olma yanın, görünürle görünmez sınırlarında uçuşuyor, bir belirip bir kaybolu-85

yordu. Kimi yalnızca aslan yelesini andıran taranmamış saçlarını fark etti, kimiyse çökmüş yüzünde bir çift ıslak, yalnız yıldız gibi parıldayan gözlerini. Hiçbirimiz uzun uzun bakamadık ona. Belki dans eden bir ışık okuydu gördüğümüz ya da yalnızca esintisini hissetmiştik, baharla, erguvanlarla yüklü,

dipdiri esintisini. Bu kadarı bile yetmişti bize. Çırpınan bir

kanat sesi, küçücük bir şarkı, kendiliğinden çiçeklenen bir

anı, birkaç damla yağmur. Bizleri işitmiş, bir çırpıca inmişti

gökler katından, elleri kolları, cepleri dopdolu, ay ışığına, yıldız tozuna bulanmış mektuplarla, müjdelerle, vaatlerle, ezgilerle . . . Yağmur damlalarını taşıyıp getirmişti, coşup taşan ba

şboş ırmakları, kabaran dev dalgalarını açık denizlerin, uzakları . . . Kimine çocukluğunu geri vermişti; kimine sonsuzluğa çekip götüren bir çağrıyı. . . Kimine çamların kokusunu, kimineyse hışırtısını. . . Vahşi bir hayvan gibi koktuğunu söyleyenler oldu, yabani güller, balta girmemiş ormanlar, fırtına sonrası deniz gibi, ama aynı zamanda insan insan kokuyordu .

Hepimizi kucakladı, kıvrak kanatlarının usulcacık bir dokunuşuyla, bir fısıltıyla, birkaç damla gözyaşıyla hepimizi yatıştırdı. Düş kurmuş olamazdık, çünkü çoktan tüketmiştik düşlerimizi. Bir araya gelebilseydik -ki hiç gelemedik- onun darmadağın imgelerini toparlayabilir, şu senden, bu benden diyerek ete kemiğe büründürebilirdik. Yarıda kesilen öyküsünü kendimizinkinden birer cümleyle tamamlayabilir, onu kurtarabilirdik. Belki de yapamazdık. Yitirdiğimiz, sonsuza dek yitirdiğimizdi o, çoktan yitirdiğimiz, yitireceğimiz her şeydi.

Yorgundu, çok yorgundu, tükenmişti, açlığın, susuzlu

ğun, yalnızlığın kül rengine bürünmüştü. Başını dizlerine dayamış, saçlarını önüne salmıştı. Gene de sanki bir anlığına gördüm kimseninkine benzemeyen, gizine erişilmez gözlerini . . . Bizlerden farklı bir

özden yaratılmıştı o, göçebe ay ışığı

ğından ve düşlerden, Samanyolu'nun çizdiği gümüş parıltılı

86

bir çift kanattan, dillendirilmemiş dizelerden, yürek rengi bir

cennetten . . . En derin, en gerçek cehennemden. Boşlukta bir

noktaya dikilmişti bakışları ama o baktığı yerden boşluğu koparıp alıyor, onun yerine bambaşka, yepyeni bir evren koyuyordu. Henüz görülmemiş, henüz sönmemiş bir evren. Varlığından emin olduğum, canlı, sahici, her şeyin ona seslenip onda tamamlandığı bir evren.

Canı yanıyormuşçasına büzülmüş, dertop olmuştu, sanki

artık ona bol gelen bedeninin içinde küçülüp kalmıştı. Giysileri yırtılmış, ise, kuruma, toprağa bulanmıştı. Sırılsıklam kanatlarından süzülen yağmur damlaları, çevresinde çamurlu gölcükler oluşturmuştu. Gökler katından, yüreğe çok yakın

bir yerden, temelli çıkıp gelmiş, bu dünyanın gecesini, bir

ucundan ötekine alelacele kat etmişti. Çok gecikmişçesine . . .

Karanlıklar boyunca dolanıyordu insanların dünyasını, yaşayanları mı ölüleri mi işittiğinin farkına bile varmadan. Aramızda yaşamaya gelmiş, bizde gecelemiş, bizde tükenmişti.

Pek çok sırrı görmüştü, sırrı, suçu, mucizeyi, cinayeti, pek

çok yol ayrımını insan oluşumuzun. Her şeyi görmüş, her

şeyde kendini görmüştü. Giderek daha az anlam veriyordu,

seslerden, anlamlardan oluşturulmuş dünyamıza, bu yüzden

susuyordu.

Birden başını kaldırıp hızla, neredeyse boynunu kıracak

şiddetle geriye attı, bir kuklanın başıymış gibi. Saçları savruldu, yırtıcı bir kahkaha duyuldu.

Derinlerden, en derinlerden gelen, duvarların arasında yankılanan, çınlayan, taşlara çarpa

çarpa parçalanmış korkunç bir gece gülüşü. Yabani, vahşi,

görkemli, sahipsiz . Böylece gösterdi ölümcül yaralarını. Kipkırmızı çiçeklenen gövdemizdeki kesikieri, çürükleri, yanıkları, geçit vermeyen bir ormana dönüşmüş darbe izlerini, yabani güller gibi kuruyan, coşup taşan, başıboş ırmaklar gibi kabaran uçsuz bucaksız kanı. . . Artık kıpırdatamadığı

nı . . . Derin bir yara iziyle ikiye ayrılmış yüzünün buram buram terkdiğini gördüm o kısacık, zamanın ölçüleriyle ölçülemeyecek anda, içi boşalan bir maskeye dönüştüğünü . . . Sonra başı gene öne düştü, ölümlerle ağırlaşmışçasına -senin ölümünle, benimkiyle- dizlerine kapandı. Kurumuş bir çift dal gibi kırıldı bakışları. Sanki boydan boya çatiayan bir evrenin

iki yanından gelen dev perdeler örttü bize bıraktığı gözlerini. Orada, bir başına, yenilmiş, yitik ve mağrur, son bir çabayla, son, insanüstü, muazzam bir çabayla düşlere daldı.

A.

Demek bana burayı verdiler, kendi yerimi, kök salabilece

ğim son yerimi buldum. Kör duvarlar, sessizce, gergin bekleyen, kilitli kapı, içi o yuk bu taştan dünya . . . bu bol bol boşluk benim göçebe yurdum. Derler ki, yeterince uzun bakarsan tavana, gözlerini kırpmadan, bütün geçmişin orada belirir. Tek koltuklu bir sinemada, esas oğlan olduğun filmi izlersin. Kutusundan çıkarır, tozlarını silkeler, başa sarar, bir daha, bir daha izlersin. Çok sevdiğinden değil, küçüle küçüle buraya sığmış, üstüne basılınca da dışarı taşmış hayatını . . .

Yapacak başka şey bulamadığından. Kolay mı sevmek içi

oyulmuş bir hayatı, üstelik o da beni sevmez, pek beğenmez

benim gibi birini. Tek tük silah sesleri, boş ve yavandır, ölen

hep başkasıdır, ölen rolünü başkalarına verirler, küfürler, tokatlar, alaylar biter, yeniden başlar, uzar gider böylece. Ne arar bende geçmiş! Usulcacık bir fiske vururum, gölgelerin

örtüsünden kurtarıyorum insan kokusu alınca rotasını şaşırılmış

böceği, kekremsi, tuhaf insan kokusu. . . Benim bakışiarım

taşları deler geçer, kat kat taşları, çatıları, damları, alçalan gö

ğün tavanını deler geçer, karanlığın derinliklerinde yükselir.

Çalıp getirir bu dünyanın gcesini. Yeni doğmuş bir ay, el

yordamıyla döne döne tırmanır ufuktaki merdivenlerden,

seslenebileceği birini arar ücra köşelerde , dertleşebileceği, teselli edebileceği, hayatın sonsuzluğunu

anlatabileceği . . . Ama bizlere değil, bu dünyaya seslenir. Fırlatıp atarım kendimi

yükseklere, ellerim bir sarmaşık gibi dolanır yıldızlara, oklar,

yaylar, pelerinli aslanlar, ejderhalar, kanatlarını açmış atlar

arasında yürür giderim, bu ışık, ışıltılı yol, sonsuzluk bollu

ğunda başım döner, bir o, bir öteki düşün peşinde, bazen bir

kuyruklyıldız, bazen bir süvarî ya da yelkenli olurum, iki kefesine birden tutunup sallanının terazinin, sıçraya sıçraya dolanırım galaksiden galaksiye, çözülüp dağılarak, kollara ayrı

şarak . . . Ölümün yüzüdür Samanyolu'nun çizdiği, sürekli de

ğişen, derinleşen, çiçeklenen, dallada örtülen . . . Öyle uzun

bakarım ki, görünmeyen, göçebe bir ışığa dönüşür sanki

gözlerim, yolunu yitirir, gökyüzünün kendisine dönüşür.

Yağmur bulutlarıyla dolar. Rüzgar sertleşir, fırtına başlar, bir

yıldız kayıp düşer. Sanki aramızda yaşamaya gelmiş, o da dönüş yolunu yitirmiştir. Sanki Tanrı'nın bir lütfü - aklımın erdiği pek çok şey var, ama Tanrı bunların arasında değil. Avucuma alının benim gecemden düşmüş yıldızı, çamurlarını temizler, usulca, okşaya okşaya yaralarma pansurnan yaparım.

Ama sönmelerini, korkudan titreye titreye ölmesini durduramam . İncecik bir dal gibi kırılır ellerimde, tırnakları düşmüş, yaradan kabuktan başka şey tanımayan, bir iple bağlanmış ellerimde . . . Benim gibi adamların ellerini bağlarlar, ölüme de

ğil de birbirlerine yarenlik etsinler diye . Keşke karanlıklardan

çıkıp gelmeseydin böcek, yalnızca bir kereliğine bana doğru

yönelmeseydin! Kıpırtısız kalak aldı, belki ölmüş gibi yaptı .

İnsan eline düşen ne sağ kalmış ki ! Bizler tamamlarız yerle

göğün yarıda bıraktığım . . . Cop acıtır, ateş gibi yakar değdiği

yeri, ama ertesi gün iz kalmaz, bir izden bile esirgerler seni

bazen. Palaska daha kötüdür, içten gelen bir yıldırımla ikiye

devrilir, kısa sürede uyuşur, hiçbir şey hissetmezsin. Ama ertesi gün, bütün ertesi günlerde acı geri döner, en başından beri oradaymış gibi. Güneyden esen rüzgarlarla, deniz kokusuyla, karlar erirken geri döner, ama kemik dayanır, bembeyaz sırdaşdır zamanın o. Ucuza mal etmezler, bir karış alın yazısını bile ucuza mal etmezler adama. Sanıldığı kadar korkunç değildir can acısı, ondan daha hızlı koşup önüne geçmek neredeyse bir aritmetik meselesi, kimseye anlatamaz, paylaşamazsın, kendinle bile, ama biter bitmez unutursun.

Eninde sonunda biraz suya, çorbaya, bir döşeğe, sobaya hatta ısrarla hikaye anlatan televizyona kavuşursun. Keşke bir ot, bir yaprak olsaydı dişlerimin arasında emebileceğim, bir su

sesi, şırı! şırı! akan bir ırmak, denize düşen yağmur damlaları . . . Dünya neyse odur, ama hep azalır, rüzgarlarla içten içe oyulur, yitip gider, zamanla bir uğultuya dönüşür. Kimse

onu olduğu gibi göremez, çok şükür. Asfalt vardır, toprağı

görmeni engelleyen, toprağı ve ölülerini . Duvarlar, çatılar,

tavanlar, kör kapılar perde gibi gerilir gecenin karanlığıyla seninki arasında, soks.k lambaları yollar boyunca ışıklandırır umudun yalanlarını, koca koca bakımlı binalar, köprüler,

anıtlar dikilir taşın sürgüsüyle insanınki arasında. Şafaktan az

önce, gecenin tükendiği ama aydınlığın henüz geri gelmedi

ği bir saat var, şehrin bütününüyle boşaldığı tek saat. Işıklar söner, her şey susar, kapalı kapaklarının altında kıpırdanan gözbebekleri bile dumr. İşte o benim saatimdir. Bir başıma,

başıboş yürürüm metnk sokaklarda, kaldırımlarda, taş dö

şenmiş sessizlik yollarında yürürüm, yürürüm. Sokaklar bende yürür. Bir çağrı beni kendimden dışarı, uzaklara doğm fırlatır, sevinçle bağırırım, şarkılar söyler, kollarımı açıp yağmumn altında döner dunımm. Saçlarımdan, yanaklarımdan, gözlerimden akar damlalar, sırtımdan aşağı yuvarlanır, oluk

90

oluk çamuru akıp gider yüreğimin. Bir kahkahayla vedalaşırım her şeyle . Hele bir de, sırılsıklam, üşümüş, k üçümencik bir kuş omuzuma kon ar da, anlatmaya koyulursa . . . yaramazlıklarını, korsanlıklarını, karşı kıyıları, pırıl pırıl gündeğumlarını çocukluğunun . . . İşte bu Tanrı'nın bir lütfudur. Şimdi çok susadım, ama sonunda, yarına tek çıkışım olan şu kapı

açılacak, saatlerio ve renklerin, göklerin geçit töreni başlayacak. İşte o zaman, beni yukarıya, beşinci kata alacaklar.

LABİRENTİN YÜREGİ

Tenha, tekinsiz kıvrımlarından geçerek taş binanın, mavimsi bir loşluğa bürünmüş, gizli

koridorlarından, turnikeler gibi hızla açılıp kapanan geri-dönüşsüz kapılarından, labirentin yüreğine varırsın. Büyük, gerçek, yumruk sertliğindeki yüreğine . . . Mezartaşı gibi beyaz, soğuk, boş bir odadır burası, belleğin kilitli onca odasından hiçbir farkı olmayan . . . Derinden derine duyduğun, seninle konuşan, umutsuzca seni çağıran o sesin geldiği yer. . . Rüzgarın uğultusunun deniz kabuklarınıninkine karıştığı, suya çarpan damlaların gemici ıslıklarıyla, kanat çırpışlarının veda şarkılarıyla iç içe geçtiği o ezginin, yalnızlığına eşlik etmiş o uzak ezginin seni taşıyıp getirdiği yer. . . Nice geceyi, nice şafağı, nice hayatı geride bırakmışsındır yeryüzünün yollarında, kimi zaman coşup taşarak, önüne çıkan her şeyi kend.i yazgına katmış, kimi zaman güçten kesilip dağılarak, önüne çıkan her şeyin yazgısına karışmış, işte buraya varmışsındır. Sütunsuz, yontusuz, yankısız, çepeçevre su san sonuncu odaya. . . İnsanın uçurumlarından

kendini salan Sfenks'in, senin sesini ödünç alacağı, oyulup çıkarılmış yüreğine labirentin . . . Yok olmuş ya da henüz doğmamış, yitirilmiş ya da yi tirilecek her şeyde atan yüreğine . . .

B u odanın suskunluğunda sen de sonsuzca susabilir, ölüleri-

91

nin başucunda bekleyebilirsin . En gerçek duanı, itirafını edebilir, biriktirdiğin gözyaşlarını sakınmasızca dökümlerini. Senin yansımana dönüşmüş bir odada, öylece durur, geriye döner ve beklersin. Yalnızca kanının sözcükleriyle konuşursun burada, bağırır, isyan eder, umutsuzca çağırırsın. Kimse çıkıp

gelmez. Sadece cellat-senle kurban-sen, yüz yüze durur, belki de sırf soğuktan korunmak için birbirlerine sarılır, uzaklara bakareasma kendi gözlerine bakarlar. Gözyaşları iç içe ge

çerek akar, suyun yollarını izleyip toprağa varır ve orada, yeryüzünün bağrında kendi yatağını bulur. Dokuz kez çevreler yaşayanların dünyasını, sonra o da görünmeze karışır.

* * *

Onu son gördüğümde, ağırlaşmışçasına öne düşmüştü

başı. Saçları alnını, gözlerini örtüyordu. En korktuğum, o an

bakışlarını yerden kaldırıp bana bakmasıydı . En korktuğum . . .

En çok istediğim d e buydu, bakması, görmesi, bir sözcük

mırıldanmasıydı. Bir işaret, bir sitem, bir veda . . . Hiçbirini

yapmadı. İşte böyle bıraktı gözlerini bende . Bırakacak başka

kimsesi olmadığı için.

BEN Mi

Ben ne arıyordum orada? Ben diye bir şey kalmamıştı ki . . .

İçimdekilerden hiçbiri bu sözcüğü üstlenemez, bir diğeriyle

yüz yüze gelip bütünleşemez, bir yazgının sürekliliğini, bir

hikayeyi sonuna dek taşıyamazdı . Gözlerimi açmış, kendimi

taştan bir dünyada bulmuştum . Kül rengi, duman rengi, yürek rengi . . . Gözlerimi kapadım, açtım, hala aynı yerde, aynı gerçeğin, dünyadışı gerçeğin içindeydim. Bir karabasanın derinliklerine doğru yuvarlanıyor, yuvarlanıyor, bir şeylere tutunup durmaya çalışıyor, bazen yara bere içinde doğrulmayı

başarıyor, ama sonra düşmeye devam ediyordum. Beni ayakta tutan, _bugüne değin dünya üzerinde, bedenimin içinde tutan her ne idiyse, ansızın kollarından bırakıvermişti . Bu ıssız, bütünüyle yabancı uçurumda, sarılabileceğim, tırnaklarımla, dişlerimle olsun tutunup tırmanabileceğim tek bir sözcük bulamıyordum. Balsam bile, bu çıplak, alçı rengi ellerle, kırılmış dişlerle mi tutacaktım kendimi? Üst dişlerimden aralıksız boşalan kan, ılık ılık, sinsi ve sevecen, dilimde, damaklarımda dolanıyor, dudaklarımın kenarından sızıyor, genzime doluyordu. Titrek, yitik bir gövdede daha fazla kalamamış çasına can havliyle damarlardan fırlıyor, ama sanki giderayak

beni terk etmeye kıyamıyordu. Ne kadar uzun sürüyordu kanın kuruması . . . Canım acımıyordu, dedikleri gibi tuzlu da değildi tadı, ama çenelerimin durmamacasına birbirine çarpmasını engelleyemiyordum . Hiçbir şey korktuğun kadar kötü değildir, derlerdi, insan soyunu tanımayanlar, acının bir başlangıcı bir de sonu olduğuna İnananlar . . . Hep aşına uçurumların tepesinde dolandıklarından, Korkunç'un sonsuz çemberlerine yakalanmayanlar . . . 'Eninde sonunda şafak söker,' derlerdi . Hem gecedен başka nerde bekleyebilirdik şafağı? Gün doğmadan Üf kez ele vereceksin beni. Akrebi düşmüş, yelkovanınsa sürekli aynı çemberde dönüp durduğu yekpare, birimsiz bir Şimdi'de kısırılmıştım. Kırbaçlana kırbaçlana kan içinde kalmış saatler, bağlandıkları ağır yükü artık çekemiyor, ileri ya da geri tek adım atamıyor, zamanı yerinden kıpırdatamıyordu. Dünyanın haksızlıkla, zorbalıkla tıka basa dolu olduğunun sanki önceden farkında değil miydim? Bu taşlar, bu rezil, pis hücreler, nereye açılacağını bilmediğim bu kapılar olmadan da dünya yeterince berbat, yeterince korkunçtu, ama işte bir tek burada avıyuyu çevreleyen teller insan boyunu aşıyordu . Gün doğmadan Üf kez ele vereceksin beni. İlk ikisinde farkında bile olmadan . . . Duvarlar ya-93

kın! aştıkça yakınlaşıyor, kararıyor, canlanıyor, dört yandan

üstüme gelip beni bir gövdeye sıkıştırıyordu . Kendimle

ararındaki sınır, sesimin geçemeyeceği kadar kalınlaşıyordu .

Başımı dizierime dayamış, gecedен ayırt edilemeyen bir karanlığa dönüşmeyi bekliyordum, ya da saf ışıktan dokunmuş

bir düşe . . . Kanatlanmayı, taşlaşma yı . Saçlarının kokusu tokat

gibi çarptı yüzüme, sanki bir zamanlar yaşamışım gibi hissettirdi beni . Bilincimin orta yerinde upuzun, sivri bir kemik gibi duran yabanıl, vahşi korkuyla parçalanmadan, birbirini işitemeyen ben'lere dağılmadan önce . . . Yerin uykusuz, bitkin, avurtları çökmüş yüzüne devrilmeden önce, yaşamışım gibi.

ikiye iki boyutlarında, yirmi küsur yıl derinliğinde granit evrenimde, kıvrılabileceğim, soluk alıp verebileceğim bir benlik köşesi bile kalmamıştı ki ! Y akınlaşan, cisimlenen, bir varlık

kazanan karanlık. Hücre hücre uzuvlarımı donduran soğuk.

Sahipleri çoktan çekip gitmiş, rutubet kadar ağır ve yoğun

gölgeler. Kıymık kıymık yastığı kimsenin eşlik etmediği gecemin . Sesler, sesler, sesler. . . Sözcüklere sızan tuz tadı, kül tadı, kireç tadı. Saçlarımı örmeye koyuldum, incecik incecik örgüler halinde, bir türlü üç eşit parçaya ayıramadığım başıboş

saçlarımı çekiştiriyor, doluyor, birbirine geçiriyordum, ucuna

varmadan çöziilen dayanıksız halatlarla bağlanıyordum sanki

içimdeki gizli bir limana, bir daha, baştan alarak, bir ikinci

ben daha, üçüncüsü, sabırla bir sepet örercesine, içine çiçekler koyabileceğim, başımı yasiayıp uyuyabileceğim . . .

İlk başta, n e olduğunu anlamadım, boğuk, zapt edilmiş

bir haykırış işittim . Çabucak kesildi . Yeniden başladığında,

sözcüklerin az çok ayırt edilebildiği bir teryada dönüşmüştü .

Sonra keskin, aralıksız bir çığlığa . . . Yükseldikçe yükselen,

uğuldayan, çınlayan, her yerde her şeyde yankılanan . . . Beni

duvarlara dek, karanlığın en diplerine dek geriletken bir çığlık.

Her an daha yakın, daha yabancı, daha benzer, daha içim-

94

de . . . Sanki taşlar çepeçevre sarsılıyor, bağıyor, çırpınıyor,

can çekişiyordu . Bir canlıdan mı geldiği belli değildi bu sesin, bir insandan mı, yoksa çok daha masum bir yaratıktan mı? Boğazlanan bir bedenden mi, yoksa ruhun kendisinden

mi, en insanca uçurumdan kendini salan Sfenks'ten mi? Bir

neşterle yüreğimi deşip çıkarıyor, beni dehşetin gecemsi kıyılarına, boyumu aşan dev dalgalara sürüklüyordu . En derinlerden gelip yoluna çıkan her şeyi yıkan, boğan, en derinlere sürükleyen dev, durdurolamaz dalgalar. . .

Sonra senin sesini tanıdım, sende cisimlenen kendi sesimi .

Tuhaf, en korktuğum, ağlaman, yalvarman, çökmendi. Hiçbirini yapmadın. Sanki ölüm, kendim için alıkoyduğum fazlasıyla dramatik bir son, edebi bir noktaydı . Ama sen, şafağın sökmediği bir cümlede orta yerinde kalakaldın. Kül rengi pırıltılarla gözlerinde, sönen bir yıldızın, kemiklerde kırılan bir değneğin, göğüs kafesine çevrilen bir silahın ardında bıraktı

ğı donuk parıltılarla . . . Direncinin son m um unu yakıp şafağa

doğru uzattın.

Belki bu taştan dünya bile daha fazla dayanamazdı, içinde

herkesin, her şeyin yolunu yitirdiği çılgınlığına. İncecik bir zar

gibi parçalanır, sıra bana gelmeden, aslında olduğu şeye, küle ve toza dönüşürdü . Sıra bana gelmeden . . Yerle göğü bir

birine katan, benden geriye kalmış ne varsa, paçavralar, bölük pörçük heceler, harfler halinde sağa sola savuran uğultulu tirtinada alelacele toparlanmalı, kurtarabileceklerimi kurtarmalıydım. Kolay olmayacak. Hayatıma sahip çıkmalı, ikişer üçer geriye alarak yılları, makaraya sarareasma sarmalı, saklayabileceğim bir yürek kuytusunu bulmalıydım. Koşar adım geriye doğru, bir başlangıçtan ötekine, bir gün doğumundan batımına, anıdan anı ya, taştan taş. . . Sıra bana geldiğinde.

Tek bir kişi olsaydı yanımda, orakla biçereesine geçmişin ba

şaklarını, bir çırpıda biçer ve ona sunardım. Ellerimi tutması,

95

başımı göğsüne yaslaması, hiçbir şey söylemeden tutması için

yalvarırdım . Kolay olmayacak. Yalvarır, ağlar çökerdim. Beni

öldürmesi, ama ölmeme izin vermemesi için yalvarır, ağlar,

çökerdim. Bir çift gözle bakışabilseydim eğer, her şeyi gören,

herkesi esirgeyen göğün alçalmış tavanında, bir kanat çırpması duyabilseydim, rüzgar esseydi keşke kuytuluklarda, beni hayatın sonsuzluğuna inandıracak bir yaprak, bir ot belirseydi taşların arasında . .

Sonra senin sesini tanıdım, sende cisimlenen hiçkimsenin

sesini . İlmik ilmik yalnızlıktan ördüm seni, ilmik ilmik söktükleri ruhumdan, sana kendi ismini verdim. Al onu, lütfen. Al onu BENDEN! Gün doğmadan Üf kez ele vereceksin beni. İlk

ikisinde farkında bile olmadan. o ana dek burada, haykışların, küfürlerin, boğuk iniltilerin, feryatların arasında, başımı dizlerine dayamış bekleyeceksin . Saçlarındaki örgüler teker teker çözülürken . Zor olacak. Taşların, delik deşik, kanayan taşların gördüğü bir düş gibi . Hazır mısın urmaya ? Bilmiyorum.

SOYUN! Soyun artık bu bedenden, utançla, hüznle, gururla, umuyla, acıyla yoğrulmuş insanlık halinden, hayattın dedi

ğin bu boşuna bekleyiş ten, bütün görkemli sözcüklerden . . .

Sen, yıldızlara teşekkür ederek, yapayalnız, kıyasıya yalnız

öldüğünde, yıldızsız bir sabahta, tek bir hamlesiyle öne dü

şen başınm, durdurdun geceyi . Hepimiz için durdurdun.

Çok erken açtın kanatlarını, daha ilk taştan basamaklarında

göklere tırmanan merdivenin, birini ışığa, birini karanlığa açtın . Son mumunu yakıp direncinin, belki bir gülümsemeye, şafağa uzattın. İşte o an yeniden doğdu bir yıldız. Bir mucize gibi bakabileyim diye hayata, gözlerini bende bıraktın.

Eninde sonunda gece bitecek, dünyanın henüz görmedi

ği bir şafak sökecekti . Eninde sonunda kapı açılacak, saatle-

96

rin, göklerin, göklerdeki çöllerin geçit töreni başlayacaktı . O

ana dek burada, tekme izleriyle kararmış, çökük, uykusuz yüzünde gecenin, başımı dizierime dayayıp sıranın bana gelmesini bekleyecektim. Beni çoktan unutmuş bir hikayenin sonlanmasını . . . Bir kozaya sığınırçasına senin yazgına bürünecek, senden geriye kalan çığılığı üstleneceğim zamanı bekleyecektim. Son sessiz çığılığına bana bıraktığın suskunluğu .

Hazır mısın Ufmaya ? Hayır, değilim .

Kirndi peki benimle, benim gecemde konuşan o ses? Kirndi

o zaman hepimizin adına konuşan? Hiçkimsenin adına ölen?

Başın öne düşmüştü . Yaralaona yapıştırdıkları kağıt rulolarının ortasında tuhaf bir çiçeklenmeyi başarıyordun sanki.

Dalların gizlediği iki ıslak, yalnız yıldız gibiydi gözlerin. Bende unuttun onları. Teker teker dalları araladım. Günler, geceler boyu, yıllarca araladım. Bitirdiğimde, sen çoktan gitmiştin.

ÖLEN

- Meleği öldürmüşler. Beşinci kata alıp orada . . .

- Darp izleri görülmüş bedeninde, yanık izleri, parmak izleri, ayak izleri . . .

- Kendi istemiş. Yalvarmış hatta. Öldürün beni, diye yalvarmış. Bırakın öleyim.

- istese uçup giderdi. Kendi seçimiydi . O geldi aramızda yaşamaya.

- Kanatları kırılmış. Askıda kanatları kırılmış, tekrar askıya almışlar, kırık mırık, öylece . . . Elektrik verip ayıltmışlar.

- İçlerinden birinin silahını çekmiş. Ama namluyu kendi kafasına dayamış. Zaten ateş etmeyi bilmiyormuş!

- istese uçup giderdi, o seçti bizimle kalmayı. . .

- Kalmadı ki!

A. öyküsünü hiçbir zaman bitiremedi, insan hayatından

daha dolambaçlıdır cehennem halkaları . Günler geçti,

mevsimler yenilendi ama o, bir genişleyip bir daralan çemberler çiziyordu taş binanın yörüngesinde. Yürüdü, yürüdü, yorgunluktan kaldırınlara çöküp kalana dek habire yürüdü .

Aşındırıldığı yollarında hayatın, gecemi kıyılarında . . . Hep dı

şında bırakıldığı kapıların önüne bir rulo gibi kıvrılıp kaldı,

çamur ve idrar birikintilerinde, soğuktan titreyerek . . . Anlattıkça anlattı. Zaman, mekan, canlı-cansız göz etmeden, yerli yersiz gül erek, giderek daha sık gül erek . . . Bazen gülrnekten

devrilir, tekrar doğrulur, gülmeye devam eder, katılana kadar

kahkahalar atardı. Onu dinleyecek kimse bulamadı. Belki o,

1 0 1

hikayesini duyacak, anlamlandırarak, tamamlayacak tek kişi,

taş binadan çıkamamıştı . Bu yüzden ölümlerle konuşmayı öğrendi A., kuşlarla, rüzgarla . . . Bazen gözlerini dikmiş, uzun uzun çöpleri seyrederken rastlardım ona, çoktan yitirdiği, yitirdiğini bildiği bir şeyi, dünyanın döküp saçtıkları arasında bile izi kalmamış bir şeyi ararken . . Bazen, anacaddelerden birinde, sabahın geç saatlerinde, insanların gününün başladı

ğından habersiz, bir muhallebicinin ya da dondurmaemin

önüne serilmiş, kaidesinde devrilen bir heykel gibi, kaskatı

uyurken . . . Sanki soluk bile almadığı, ölüme çok yakın uykusunda yumukları hep sıkılı olurdu, son ekmeğini ya da dü

şünü avuçlarının arasında saklayıp ısıtıyormuşçasına . . . Kalkıp

gitsin diye üzerine kovayla su dökerlerdi . Akşamları aynı anacaddeye döner, ışıklı bir vitrinin önüne oturur, mutlak özgürlüğün boşluğundaki bakışlarını insan yüzleri arasına salardı . Limandan ayrılan, ışıkları söndürülmüş bir gemi gibi . . .

Ağzının kenanndan bir ezgi mırıldanırdı, kıpır kıpır parmaklarıyla ritim tutarak, omuzlarını hafifçe salıyarak oturduğu yerde dans ederdi . Başlayan, yarıda kesilen, bir başka perdeden başlayan bu boğuk ses, bir korkuluğun rüzgarda salınımını andıran bu dans, akları büyüdükçe büyümüş, ay ışığında bir çöl gibi parıldayan gözlerinin berrak karanlığı öyle ürkütücüydü ki! Sanki hayatın derisi boydan boya yırtılmış, altından kaslar, iç organları, kemikler belirmiş gibi. Yoldan ge

çenler, derin bir yay çizerek uzaklaşır, çevresindeki yalnızlık

halesi daha da koyulaşıp yoğunlaşırdı . O da bu halenin içinde giderek görünmezleşirdi. Bazen, saati geldiğinde, camları bir tekmede indirir, vitrine tırmanır, Noel Baba'nın, padişah

ya da general kılığında bir sünnet çocuğunun, gözüne kestirdiği herhangi bir mankenin yerine geçerdi . Üzerlerinden çıkardığı giysileri başına, boynuna dolar, pelerin gibi sırtına atar, bir meddah gibi temsiline hazırlanırdı . Sürgünden dön-1 02

müş bir prens kadar vakur, görkemli tahtına, darmadağınık

ettiği vitrine kurulur, kalabalıklara seslenmeye başlardı. Sonunda bir sırrı ilan etmeye, ait olduğu yere, herkesin önüne atmaya karar vermiş gibi. Parıltılı, çığırktan ışıklardan gözleri kamaşmış, o tuhaf, tanımsız, kederli aniatisına koyulurdu, çıplak hikayesine . . . Hiçten doğan -açlık sanrılarından, taşın

sırlarından, sessizce kabuk bağlayışından yaraların- daha do

ğarken silinen hikayesine . . . Anlatmak istediği için değil, hikayesi artık bir sese, sözcüklere, bir bedene kavuşmak zorunda kaldığı için. O an, orada, uçuşan renklerin, yumuşacık kumaşların, yanıp sönen kocaman harflerin, kadife perdelerin, etiketlerin arasında . . . "Sonunda yerimi buldum, bana burayı

verdiler. İçi oyuk bu dünyanın, pırıl pırıl, yıldızlar serpiştirilmiş. Ev cil yıldızlar. . . " derdi sabırsızca, ümitsiz, vaktinin ciaraldığının bilincinde . Duvar gibi örülü yüzleri dikkat kesilmiş, kıpırtısız, çıplak mankenlerden aldığı yüce, apansız esinle devam ederdi: "Tam bir insan yetmez bu dünyayı doldurmaya. Herkese yer var. Gelin bakın! Cam açık. Ama esas oğlan benim. Herkes miyim ben? Orta malı bir adamım. Çiğ

süt emmişim. İşte bu da benim dış sesim ." Şimdi herkes fark

ederdi, görünürk görünmez sınırlarını bir tekmede aşmış

A. 'yı. Kısacık bir duraksamadan, bir şaşkınlık ni dası ya da

kahkasından sonra, tiksinti ve acımayla yoluna devam ederdi.

Sefaletin bu ilkel, zorbaca gösterisinin, trajediden çok farsı

andıran insan yazgısının yol açtığı bıkkınlıkla . . . Bazen bir çocuk seyre dalar, taklide yeltenirdi, o zaman daha da coşardı A. Bir aşağı bir yukarı heybetle yürürdü cam kırıklarına, çamura bulanmış vitrinde. "En sevdiğiniz yer burası, değil mi?

Kurtanımış bölgeniz! " İşaretparmağı, gövdesinden başlayan,

birdenbire hayatla doldurduğu vitrini, kalabalık sokakları,

şehrin uzak kulelerini, gökyüzünü gösteren devasa bir çember çizip kalbinin tam önünde doğrulmuş bir silah gibi 1 03

dururdu . "En sevdiğiniz yer burası biliyonum. Ama insanın

yeri burası değil artık." "GÖZLERİNİ UNUTTU BEN

DE!" diye bağırdı ansızın, var gücüyle . Kendi sesinde bo

ğulur gibi olur, boğazına takılı kalmış bir taşı yutmaya çalı

şırcasına art arda soluk alırdı . Kalbini, onu bu ıssız yollara sürüklemiş kalbini avuçlayıp çıkarmaya, sesini en çok ona duyurmaya çalışıyormuş gibi göğsünü sıkardı : "Korkma, demeliydim kendime .

Korkma, gebermezsin. Sabredin biraz, gebereceğim." Birdenbire anlardı çok geç kaldığını, herhangi bir teselli için çok geç kaldığını . Sesi giderek kısılır, zihni bulanır, omuzları çökerdi, içten gelen bir sis halesinde sanki hızla silinirdi. Ama dimdik durur, hepsi aynı insanımsı renge

boyanmış mankenlerin gözbebekleri olmayan sonsuz bakışlarında, zamanı bile çıplak bırakan bakışlarında, kimsenin nüfuz edemediği hikayesine devam etmeyi başarırdı. En gece dolu sözcüklerle seslenirdi onlara. "Kim vardı orada? Gölgelemlerden çıktı, kıpırtısız kaldı. Kaçıp gitti tek kanadıyla . . . kıpkırmızı çiçekler açmıştı, nilo nilo tuvaler kağıdından, dallada kaplanmıştı. Kökleri toprakta sanırsınız, ama göktedir. İşte

biz hepimiz ondan çıkıp geliyoruz." Avuçlarının arasında

sakladığı yorgun, kan dolu bir yüreği -belki bir sözcüğü, bir

soluğu ya da kanadı- bit kırar gibi kırardı . "Dolunayı da ikiye keserler, ama o her seferinde yeniden birleşir. "

Ödünç alınmış tahtında, pelerinlerle, apoletlerle, etiketlerle donanmış, bir ucundan ötekine hızla gidip gelirdi, kendisine daha az yabancı olmayan hayatının. Belleğin taştan merdivenlerinden düşse kalka iner, çoktandır kimsenin geç

mediği rünelere dalar, terk edilmiş odalarda aranırdı . Arada

hikayesini düşürüp yitirir, böylece son özgür ülkesine varırdı . Bundan sonra söyledikleri bütünüyle anlaşılmaz olurdu .

Kovulduğu evrenine geri dönmüş, kendi gecesinin yıldızlarıyla taçlanan bir tanrı gibi varoluşun suç ortaklığını üstlenir-1 04

di . Yeryüzünün ve gökyüzünün bütün yalanlarını, cinayetlerini, sırdaşı olduğu bütün çığılıkları üstlenir, gerçeğe - ger

çekten arta kalan ne varsa sahip çıkardı . Ama gerçek bile ona

sahip çıkmayı göze alamazdı . Ansızın tecelli etmiş, kimsenin

istemediği, kimsenin düşlemediği bu abartılı düş çabucak

sonlanır, polis gelir, yaka paça götürürdü A.'yı, ama o artık korku nedir bilmezdi . Direnir, bağırır çağırır, 'burada nöbet tuttuğunda' ısrar eder, sitemlerde bulunur, hırsızlardan, ona ait bir şeyi, paltosunu, sesini, kalbini çalıp kaçmış hırsızlardan şikayetçi olurdu. Geride, altüst olmuş vitrinde, sadece çamurlu izler, kesif bir koku ve onun vahşi, karanlık kahkahası kalırdı .

Ertesi günlerin saydam şafaklarında taş binanın önünde görürdüm A. 'yı, ayakkabılarının bağcıkları alınmış, yüzü mosmor, geçit vermeyen bir ormana dönüşmüş . . . Kuşlara seslenir, ezgisini rüzgara ve ölümlere mırıldanırken . . . Kendi ellerinde ararken ne olduğunu hatırlamadığı bir şeyi . Derin bir yara iziyle, eşit olmayan iki parçaya ayrılmış, her seterinde yeniden parçalanmış hayatını topariyıp tuttuğu bomboş ellerine . . . İnsan üzerine uzun, upuzun bir şiirdir A. Uzun, anlaşılmaz, duraksız bir şiir. Belki tek bir dize, vaktinden önce konmuş bir virgülle yarıda kesilen . . . Hiçkimsenin, çok şükür, kendisinin bile anlamadığı, işitmediği bir şiir.

Adam kuşkusuz doğruyu söylüyordu. Haksızlığa uğramış, ona ait bir şey elinden çekilip alınmış, durduk yerde şiddete maruz kalmıştı . Dalgınlığı, iyi niyeti sömürülmüş, kendini onca yakın hissettiği sokaklara, sokak insanlarına, hatta masumiyetin ta kendisi demek olan çocukluğa güveni zedelenmişti

"Cüzdan ötekinde . . . Eminim . Kendi gözlerimle gördüm.

Zıt yönlere kaçtılar. "

Telaşını gizlemeye, öfkesini denetlerneye çalışan gür, tok sesi, madenimsi tınısıyla boydan boya kapladı kalabalık soka

ğı : "Biraz acele edin. Uzaklaşmasın. Vahim bir durum! "

Uzunca boylu, yapılı, orta yaşa gelmiş, biraz da kilolanmış

1 09

olmasına karşın gösterişli bir adamdı . Güvenli tavırları, abartısız, şık giyimi, kaşkolundan botlarına dek oturmuş tarzıyla arka sokağa ait olmadığı aşıkardı, ama orada da evindeymiş gibi rahattı .

Arka sokaklıktan en az on yıl önce çıkmış, bir anacaddeden diğerine açılan, kirli, gürültülü, aşırı ışıklandırılmış sokaklardan birindeydiler. Döner büfeleri, tekel bayileri, türkü barlar, gözleri ya televizyona ya da sokağa sabitlenmiş, ayakta, sessizce içen müşterilerin doldurduğu birahanelerle baştan aşağı kaplanmış sokakta, vitrinlerinde yemenili kadınların hamur yoğurduğu tokantalar da belirmişti . Aceleci bir cuma

gecesi kalabalığı, yağınura aldırmandan sağa sola seyrediyor,

birbirine çarpa sürtüne, bir koridordaymışçasına yolunu açmaya çalışıyordu . Geceyi paldır küldür dışarıya, birkaç metre yukarıya fırlatan parıltılı aydınlığa, adım başı şeffaf, çığırkan

dükkanlara, gözleri acıtan ışık bolluğuna karşın, sokağın kendine özgü bir loşluğu vardı sanki. Pusuda bekleyen bir karanlığı, taze pide kokularının bile bastıramadığı, çürümeyi andıran bir kokusu . . . Mazgallardan, çukurlardan, çatlaklardan sızan, arka sokaklara özgü bir yok oluş nıhu . . .

Bir kez daha çınıladı madenimsi tınısıyla, kendine hakim

ses: "Arkadaşının yerini mutlaka biliyordur. Acele etmeniz

lazım."

Kelimelerini tane tane, her birine işitilmesi için yeterince

zaman tanıyarak söylüyordu adam, sanki hep büyük harflerle konuşuyordu . Sıradan da olsa, tatsız da olsa rolünü hakkıyla oynayan bir baş oyuncu edasıyla . . . Yalnızca iki-üç adım önündeki polise değil, bütün sokağa, sokaklara, insan kalabalıklarına duyurcasına . . . Üşenmeden bir kez daha sıraladı kayıplarını, kim bilir daha kaç kez tekrarlamak zonunda kalacağı tefermatı : Pasaport, nüfus kağıdı, ehliyet, kredi

kartları . . . Bir de elbet, söyleyemeyeceği denli kişisel, gerçek

1 1 0

.

.

kayıpları vardı. Cep telefonuna kaydetmediği, hep yanında

cüzdanının derinlerinde taşımak istediği bir numara sözgelimi, ya da üç yaşındayken çekilmiş siyah-beyaz bir fotoğrafı, onu hayatın bilinmeyenlerinden koruyan uğuru, gümüş

zincirli bir terazi burcu kolyesi . Boynundan aşağı ağır, so

ğuk bir damla yuvarlandı -ceketinin önü kim bilir ne zamandır açık kalmıştı- , üşüdüğünü fark etti . İlk kez o an soyulduğunu algılamıştı, kendini çaresiz, kullanılmış, çırılçıplak hissetti . Cüzdanıyla birlikte, ellerini koyabileceği cepleri bile kendisinden koparılıp götürülmüştü sanki . İri iri, azametli sözcükler, Gerçek ve Doğru, hatta bu kez Yasa dahi onun tarafındaydı . Adalet'inde bir an önce duruma sahip çıkması

gerekirdi .

Polisin, kollarını arkaya kıvrıp dirseklerinin üzerinden

sımsıkı kavradığı yankesici, on iki -on üç yaşlarında gösteriyordu . Ne kısa boylu, ne de cılız olmalarına karşın, hep ger

çek yaşından ufak gösteren, aslında herhangi bir yaşı ya da

çocukluğu kalmamış çocuklardandı . Ondan beklenenin, yüzeyde belirenin ötesinde kendine dair bir ipucu vermeyen . . .

Soğuktan. şişmiş gibi duran yüzünde gözleri iyice kısılmış,

alabildiğine geri çekilip gizlenmişlerdi . Birdenbire avazı çıktığı kadar ağlamaya başladı . Ağlamadan çok, kalın, hantal, beceriksiz bir feryadı, zorlama bir ulumayı andırıyordu sesi,

en fazla beş yaşındaki bir çocuğun canhıraş çığlığının, sanki

adamı daha da sinirlendirmek için yapılmış kötü bir taklidi . . .

Kendisinin bile hatırlamadığı, inanmadığı çocukluğunu sahnelemek, gözler önüne sermek istercesine . . . Arkasından, sağ

omuzunun üzerinden bir tokat indi yüzüne: "Kes lan artistliği !" Yalnızca bir uyarı, sonradan gelebilecek daha şiddetli darbelere bir işaret olsun diye atılmıştı, gene de, şaklaması

sokağın gürültüsünü bastırmış, şiş şiş, morarmış şakağınca

polisin parmak izleri belirmişti. Derhal sustu çocuk, gözleri-

ni yere, bulanık çamur birikintilerine doğru indirdi, bir daha

da kaldırmadı . Birdenbire anlamıştı büyüdüğünü. O yaşta birinden beklenmeyecek kadar hüznü bir ifade yerleşmişti yüzüne. Yetişkinlere özgü, ağırbaşlı, umutsuz, tonulanması

için yıllar gerektiğinden, bir çocukta çok daha sahici duran

bir keder . . . Kendi başına gelenlerden öte, hepimiz adına duyulan . . .

"Demedim mi? " Yeniden yükseldi haklılığından emin, so

ğukkanlı ses, ilk kez bir duyguyu, saf, katıksız nefreti ortaya

sererek: "Arkadaşının yerini biliyor elbet. Ama acele etmelisiniz. U zaklaşmasın." Herhalde kendi de farkında değildi dünyaya karşı biriktirdiği bunca kinin . . . Ne zamandır yalandan ve yazgıdarı öcünü alabilmek için fırsat kollamışçasına, ansızın benliğini ele geçiren bunca nefretin . . .

Polis hiçbir şey söylemedi, yankesici çocuğun kollarını,

gereğinden çok daha fazla arkaya kıvrılmış kollarını biraz daha kıvrıp iki eliyle sıktı . Gerçi bu tıklım tıklım sokakta, köşelerde, kaldırımlarda toplanan meraklı, alaycı, aşağılayıcı seyircilerin arasında kaçmaya yeltenemezdi . Hatta refakatçilerinin hızında yürüyebilmek için adımlarını daha da açtı . Yorulmuş gibiydi, her yönden üzerine yağan nefretten, bedenine birkaç boy büyük gelen kederden . . . Silinmeyi, hiçkimse olmamayı başarmak için harcadığı kuvvetten. Bir zaman koridorunu kat etmişçesine, daha sokağın sonuna varmadan

ihtiyarlamıştı.

"Tarlabaşı'na ulaşırsa asla bulamazsınız! " Sabırsızca üsteliyordu adam, polise yetişmiş, kararlı, yankılanan adımlarla, neredeyse bir ekip ruhuyla yanı başında yürüyordu . Sulu kara çeviren yağmurun, üç yol ağzına yaklaştıkça hissedilen poyrazın altında, rastlantıların bir araya getirdiği üçlü, omuz

omuza vermişçesine, hızla ilerliyor, sağa sola bakmadan, duraksamadan gecenin içinden geçip gidiyordu .

1 1 2

..

"Merak etme! Hallederiz," diye yanıtladı sonunda polis,

yol ayrımına vardıklarında . . . Çocuğu hafifçe çekiştirip başıyla sağdaki çıkınazı işaret etti . Son büfe geride kalmıştı, daha akşam yemeği yememişti ve nöbetinin bitimine üç saat vardı .

"Hep böyle çalışırlar. Öğreniriz! "

* * *

1 1 3

· ·

'Kadın konuştu,' dedi taşlar birbirine .

'Çocuk konuştu . ' Çocuk ağlamadı .

'Kadın ağlıyor,' dedi taşlar birbirine.

'Melek öldü,' dediler. 'Hayır, ölmüş gibi yaptı .'

* * *

- Burada mısın?

- Merak etme . Çok kalmayacağız.

- Kolay olmayacak.

- Bak ona. Tanıdın mı?

- Onu son gördüğümde, başı ağırlaşmışçasına öne eğilmişti. En korktuğum . . .

- Gözlerini bende bıraktı, bir mucize gibi bakabileyim diye hayata.

- Kirndi benimle, benim gecemde konuşan o ses?

- Sonra senin sesini tanıdım, sende cisimlenen kendi sesimi .

- Eninde sonunda şafak söker.

- Al onu, lütfen. Al onu BENDEN.

- Bu gerçek adın mı?

- En korktuğum, o an bakışlarımı yerden kaldırıp bana

bakmasıydı .

- Gün doğmadan üç kez ele vereceksin beni.
- Hazır mısın?
- Bilmiyorum.
- Sen daha önce de gelmiştin buraya!
- Biz hepimiz, aynı uçurumdan çıkıp gelmedik mi!
- Gene de . . . Keşke yan yana gelebilseydik.
- Ağlama!
- Bak ona! Bir daha bak! Şimdi tanıdın mı onu?
- Gözlerini bende bıraktı. Bırakacak başka kimsesi olmadığı için.

114

- Sıra bana gelmeden . . .
- Hazır mısın uçmaya?
- Korkma!
- Durma! Atla! Atla aşağıya!
- O rüzgar. . . Rüzgar.
- Sözcüklere bile geçit vermeyen gecede seslendiğin şafak, bu dünyanın henüz görmediği bir şafaktır.
- Alın bunu beşinci kata.
- Karnının üzerinde sürünürsün yürek grisi taşlarda . . .
- İşte o zaman, yarına tek çıkışım olan şu kapı açılacak, renklerin ve saatlerin, göklerin, göklerdeki çöllerin geçit töreni başlayacak.
- Susadım.

- Senin ne işin vardı onların arasında!
- Ben diye bir şey kalmamıştı ki . . .
- Gene de . . . Keşke yan yana gelebilseydik.
- Aynı kanda, aynı gecede, aynı çığlıkta.
- Bu gerçek adı mı?
- Gün doğmadan üç kez ele vereceksin beni. İlk ikisinde farkında bile olmadan.
- Eninde sonunda gece bitecek.
- Yapacağını çabuk yap.
- Bana çok fazla bir şey yapmadılar aslında.
- Sen dayanamazsın !
- Dayan ! Boş ver!
- Karnının üzerinde sürünürsün insan grisi taşlarda . . .
- Eninde sonunda gece bitecek, bu dünyanın henüz görmediği bir şafak sökecekti .
- Kimse çıkıp gelmez.
- Kirndi peki benimle, benim gecemde konuşan o ses?
- Yürek grisi taşlar.
- Karanlığın derinlerine, duvarlara dek gerileten bir çığlık.

115

-
- Sonra senin sesini tanıdım, sende cisimlenen hiçkimse-
 - nin sesini .
 - Durdurdun geceyi . Hepimiz için durdurdun.
 - İnsan grisi taşlarda . . .

- Kıpırtısız kalakaldı, belki ölmüş gibi yaptı.
- Ne yaptıklarını bilmiyorlar.
- İnsan eline düşen ne sağ kalmış ki!
- Bizler tamamlarız yerle göğün yarım bıraktığımı .
- O inkar etti, bu durumda senin üzerine kalmış oluyor.
- Bırakacak başka kimsesi olmadığı için.
- Atla! Atla lan aşağıya!
- O rüzgir. . .
- İlk kez böylesine bilincine vararak suçsuzluğunun . . .
- Çok erken açtın kanatlarını, birini ışığa, birini karanlı-
ğa açtın.
- Bu gerçek adı mı?
- Ağlama!
- Soyun!
- Altına yattığın adamı tanımadın mı !
- İki ıslak, yalnız yıldız gibiydi gözlerin.
- Kirndi peki benimle, benim gecemde konuşan o ses?
Hepimizin adına konuşan?
- Sıra bana geldiğinde . . .
- Zor olacak.
- Sürtük!
- Niye kendini kasıyorsun ! Bağırsana!
- Bırakın gideyim .
- Korkma, demeliydim kendime. Korkma, gebermezsin.

- Kadın ağlıyor.
- HAYAT. O görkemli harf şöleni adına çırpınır, anlatır, dönüşür, atlatırsın.
- Anlatmak istiyor muyduk?

1 16

.

.

- Yoksa, insan dediğin nedir ki!
- Hiçkimsenin, çok şükür, kendisinin bile işitmediği . . .
- Sen şafağın sökmediği bir cümlenin orta yerinde kalamadın .
- Bizi böyle eksik, yarım, olduğumuz gibi bırakıp gitmiş . . .
- Kendi istemiş. Yalvarmış hatta. Öldürün beni, diye yalvarmış.
- Bırakın öleyim.
- Gözlerini bende unuttun .
- Al onu, lütfen. Al onu BENDEN.
- Kirndi o zaman hepimizin adına konuşan?
- Taşlar . . .

- Rüzgar.
- Korkuyor musun?
- Ağlama!
- Merak etme .
- Çok kalmayacağız.
- Hiçkimsenin adına ölen?
- Ağlama.
- Bitirdiğimde, sen çoktan gitmiştin.
- Hazır mısın uçmaya?
- Hayır, değilim.

Düşler gibi belirdik saydam şafakta, gecenin geride bıraktığı ince, tedirgin gölgeler gibi. Teker teker çıktık taş binadan . . . Fırtına durulunca topraktan çıkan solucanlar kadar şaşkın, aç, parçalanmış. Tıka basa doluyduk acıyla, utançla, aşı

ğılanmayla . . . Konuşmadan, vedalaşmadan, bir kez olsun göz

göze gelmeden dağıldık. Kimse dayanamazdı kendi gözlerini görmeye . . . Hala sonlanmayan, sonlanmayacak uçurumunu ötekinin gözlerinde izlemeye . . . Yazgımızın yeniden kesişmemesinden, bir sokakta, bir taş binada, bir avluda, ölümlerle dolu bomboş bir odada bir daha karşılaştık bile, birbirimizi tanımamaktan başka dileğimiz yoktu .

1 21

Şafaktan az sonra, sabahın soluk aydınlığı henüz bir renge

dönüşmemiş, kalabalıkların günü başlamamışken, bizler dışarıdaydık. Azalmış, eksilmiş, bitkin. Uğulnilu fırtına gecesinin kıyıya savurduğu enkaza benzeyen . . . Gergin, yamyassı duran

kış göğünün altında, bellektekinden çok daha sert, donuk dış

dünyadaydık. Kuşlar kadar özgürdük işte, rüzgar kadar, ölü ler kadar. . . Kimi sırtını dönüp çabucak uzaklaştı, uyurgezer adımlarıyla, sendeleyerek, üç yol ağızlarına doğru yürüdü gitti kentin. Kimi eğilip bir sigara izmariti arandı, tutuşturup kaldığı yerden devam edercesine, topukların altında ezilmiş

hayatına . . . Kimi, bıçak darbeleriyle ikiye yarılan bir kum torbası gibi oracığa dağılıp kaldı . Islak kaldırınlara başını, köselemsi dudaklarını dayadı . Çıplak taşlarla konuşmak, mırıldanmak, bağırarak için, taşın altında gizlenen toprağa, derinlere seslenmek, suskunluğunu iade etmek için . . . Tırmalayarak,

eşeleyerek, kazıyarak, dişleyerek yeryüzünün kapısını aralamak ve duyabilmek için hala atıp atmadığını dev yüreğinin . . .

Yeni günün eşiğindeydik işte, bir duvarın önünde dizilmişçesine. Azalmış, eksilmiş, davetsiz. Gün doğmadan yıldızlara göçmüş kanatlı bir varlığın elinden düşüp kınlan karanlık haldere benzeyen . . . Ne ileri, ne geri bakabilen gözlerimizle

tanıdık hiçbir şeyin kalmadığı dünyaya doğru yürüdük. Ufukta balta gibi parıldayan kış güneşine, bütün yeni günlerin keskin sınırına doğru. Bin yıllar sonra uyandırılan, katlaşmak, yeniden insanlaşmak zorunda kalan mumyalar gibi . Üzerimizden lime lime sarkan Zaman, yeraltının balçığına, soğu

ğuna, kabuslarına bulanmış. Yıkımla, çürümeyle sonsuza dek

tekvücut, dünyanın gizini oluşturan ilk, bitimsiz cinayetle

sonsuz dek suç ortağı . Hala akan, hep akan uçsuz bucaksız

kanla. Hayatın ta kendisi olan sonsuz parçalanmayla. Birbirine daha uzak, daha sağır, daha yitik ben'lere ayrılmış, bir kereliğine daha sürgün edilmişlik insanların dünyasına. Uçuru-1 22

mun bir bu, bir öteki yakasından seslenecek, bazen ölenlerin,

bazen öldürenlerin arasında susacaktık. Her seferinde daha

insan, yeniden, yeniden adımlayacaktık aynı dar çemberi.

Oysa ne bir başlangıç bekliyordu bizi, ne de baştan başlamakta bulunabilecek bir teselli . Hiçbir sihirli değnek alnımıza dokunmak istemeyecekti, bıçaklar vazgeçemezdi yaralarda bilenmekten, hiçbir kapı yarına doğru açılmayacaktı gelecekte, kimse hazır olmayacaktı işitmeye . . . ihanet ederek, ihanetine uğramıştık yazgının, sağ kalarak, yaşar kalarak, biricik, korkunç zaferimizi kazanmış, sonuna dek yenilmiştik. Ne

yeryüzünde, ne gökyüzünde bir karşılığı vardı yaşadığımızın.

Onu anlatabilecek, anlamdırabilecek bir dilimiz bile yoktu ki!

Anlatmak istiyor muyduk? Suçla masumiyetİN çoktan aynı

küle karıştığı bu yangın yerinde hangi çılgılığın bir karşılığı,

yanıtı, sonu olabilirdi? Fark edilmeksizin iyileşen bir sıyrık gibi, daha şimdiden silinmişti zamanın kabuk bağlamış ellerinden. Nedenlerle, çünkülerle, açıklamalarla baştan sona kaplı bu dünyada, bizi de içine alabilecek bir cümle, bir denklem,

bir eşitlik henüz kurulmamıştı . İnsana yenilen bir sözcükten

aşağılara düşmüş, yan yana gelse de hiçbir şey ifade etmeyen

"A" harfleriydik sanki her birimiz. Teliere tırmanıp kendini

taşlarda parçalayan H-A-Y-A-T'tan geriye kalan . . . Belki bir

başka sözcükten . . . Gecedен çıkıp gelen, kahkahalar atarak,

şarkı söyleyerek, kendi yolunu aç aça gelen, üzerinde şafa

ğın söktüğü bir başka sözcük.

Gene de . . . Keşke yan yana gelbilseydik. Aynı gecede, aynı kanda, aynı çılgılıkta . . . Belki harfleri birleştirebilir, olup biteni dile getirebilirdik. Labirenti, labirentİN bomboş, deşilmiş yüreğini ve

orada, bulanık bir aynada beliren meleği . . .

Anlatabilir ve anlatarak gerçek kılabilirdik. Gerçek ve ölümsüz. Darmadağınık imgelerini bir araya toparlayabilir, şu senden bu benden diyerek ete kemiğe büründürebilirdik. Yarıda 1 23

kesilen öyküsünü, kendimizinkinden birer cümleyle tamamlayabilir, onu kurtarabilirdik. Birer tutarn saç, kocaman bir gece gülüşü, kolayca yaralanan birer gövdeydi her birimizden . Ağırlaşmışçasına öne devrilen bir baş. Mıncıyanan bir şarkı, çiçeklenen bir anı, birkaç damla yağmur, hep uzak gökyüzü . . . Bir avuç dolusu yıldız lı boşluk, susulmuş hikaye. Ona yeni bir sözcük, bir isim, kendiliğinden kanatlanan bir yazgı

bulabilirdik. Bambaşka bir son, yepyeni başlangıçlar . . . Onda

en sessiz çılgılığımıza yankılanabilir, en görkemli ezgimize

bürünebilirdik. İnsanların kurulu dünyasını kayalıklara doğru

çağırın Sirenlerin ezgisine . . . Belki de yapamazdık. Çoktan

yitirdiğimiz her şeydi o belki de, ta kendisi olduğumuz uçurumda, belki en baştan her şeyi yitirmiştik.

Yapamadık. Bir başına notalar olarak kalakaldık. Başka bir

dünyada, daha gerçek ya da daha düşse!, henüz doğmamış ya

da çoktan sönmüş başka bir dünyada bir ezgiye dönüşebilecek . . . Susmuş gecenin ardı sıra bıraktığı mezartaşlarını sırtlanarak görünüre dağıldık. Tıpkı belirlediğiniz gibi, bir anda kaybolduk kentin çarallanan yollarında, insan nıhunun yol

aynmlarında, labirentimsi çemberlerinde . . . Teker teker silindik gün ışığında, kimsenin görmediği, hatırlamadığı, istemediği bir düş gibi .

Dünyanın başka yerlerinde, başka kıtalarında gece yeni

başlıyor, kapılar kilitleniyor, kepenkler iniyor, alarmlar, düdükler, sirenler insanları karanlığın tehditlerine karşı uyarıyordu.

A.'NİN FiNALi

Onu son gördüğümde, ağırlaşmışçasına öne düşmüştü

başı. Saçları alnını, gözlerini örtüyordu. En korktuğum, o an

bakışlarını yerden kaldırıp bana bakmasıydı. En korktuğum . . .

En çok istediğim de buydu, bakması, görmesi, bir sözcük mırıldanmasıydı . Bir işaret, bir sitem, bir veda . . . Hiçbirini yapmadı . İşte böyle bıraktı gözlerini bende. Bırakacak başka kimsesi olmadığı için.

Çok yaşlı, çok kirli görünüyorum, değil mi, dünyayla ya

şıt? Otuzumu geçtim. Bir başıma, başıboş dolanarak, yıkımlarda, çamurlu kaldırımlarda, kimsenin yürümediği tünellerinde, taş döşenmiş yollarında hayatın . . . Metruk binalara girerim, yukarılara tırmanırım, ortasından yırtılıp yapıştırılmış

bir suret gibi beliririm ıssız pencerelerde, yangın merdivenlerine, damlara, çatılara çıkarım . Basamak basamak tırmanın göğün boşluğuna, her gece daha yükseğe, sarp yamaçlarına

insan yalnızlığının . . . Yaşamaya devam edebilmek için birisi

olmak gerekiyor, rüzgarlı çatılarda bu çok daha kolay taşların

arasından. Gönlünce bakabilirim engin yeryüzüne, bir dö

şekmiş gibi. Başımı bulutlara uzatır, en üst karların, bütün

gerçekliğin üzerine, rüzgarın boynuna sarılırım. Sessizce ili

şirim bizden çok yükseklerde fisıldeşan ölülerin yanına. Gö

çebe ay ışığının parmakları capcanlı dolaşır dudaklarımda.

Çığlık gibi parıldar yıldızlar, köpekler ulur şehrin surlarında,

binlerce martı havalanır, çemberler çizer. Göğün altında ne

varsa, iç içe geçmiş onca ezgiyi çalan bomboş bir kavaldır,

burada olan, artık olmayan, yaşayan, henüz yaşamayan her

şeyden yeniden doğan ezgiyi . . . Bir kez işittim onu, gerçekten, ilk kez ORADA işittim, gece boyu yıldızlara, hep başka başka dünyalara sesleniyordu , kendi kendine konuşuyordu.

Sanırım kıskandım onu . Yaralarını göstermişti bana melek,

bir kahkaha atmış, kocaman gece gülüşüyle ölümcül yaralarını göstermişti. Belki o da beni görmüştü . Aramızda yaşamaya gelmiş, sonra çekip gitmişti . Bizi böyle yarım, eksilmiş, olduğumuz gibi bırakıp gitmiş herkesin düşürdüğü ezgi de orada, bütün seslere, gerçeklere, öfkelere çözülüp dağılmış,

bir kenara itilmiş, uçuşan kuşların geride bıraktıkları tüyler

misali . . . Onu sonsuza dek yitirmemek için tamamlamak gerekiyor. İnsanların işidir bu, yerle göğün yarıda bıraktığını tamamlamak. Önce teker teker, sonra hep beraber, bir uğultu biçiminde başlar, topraktan kabarır kalabalıklar, giderek yükselir, dalga dalga yükselir. ATLA, ATLA AŞAGIYA! Korkma! Fırlatıp atar beni kendimden dışarı o çağrı, bir ufuktan ötekine gider gelirim bir ibre gibi, sokak köpeklerini bağladıkları zincirlerle zincirlenmiş, asılı kalırım yerle gök arasında . . . Ama her şey, en ağır bile, vakti gelince kanatlıymışçasına uçar gider.

Bazen buğulu camlardan içeriye, duvarların, kara kara kapanan kapıların berisine bakanın. Pörsümüş derisinin altında damarlan görünen dünyaya - kim koyduysa bu adı! Külrengi

bir siste hemen yolunu yitirir bakışlarım. İnsanlar, insanlar,

başkaları, toplanan, konuşan, susan insanlar, her biri kendi sisinde. Elleri, yüzleri, dudakları kıpır kıpır, hikayelerle, kararlarla, hükümlerle dopdolmuş. Sağlam, alçak çatılarının altında derebeyliklerinin, levhalarla, tabelalarla, aynalarla, ampullerle

çevrelenmiş, bu aydınlık bolluğunda, her gün yeseler de aynı

açlıkla oturdukları masalarında anlatırlar. Hep haksızlığa uğramış, ama hiç devrilmemiş, teslim olmamış, ölmemiş gibi.

Coşkuyla sahip çıkarlar yüreklerinin şişkin boşluğuna. Elbet

yaşamak en çok onların hakkıdır, ölen hep başkasıdır. Hep 'o'

olur, sessizce, ölü ölü yürür gider akşamın içinden . Bir-iki el

silah sesi gelir televizyondan, ustunıplu bir çığlık öldürmenin

ne kolay olduğunu söyler, bunca hayat bolluğunda, her şey

sıradan bir hikaye, ardı boş bir resim - ama hikaye mikaye yok

ki bende! Televizyona bakan insanları seyredirim, bakışları

sabitleşir, yüzleri dupdun ışıldar, ışıl! ışıl! bir savaş alanı gibidir iyiyle kötünün çarpıştığı, sesler, ötkeler, yaygara, pazarlık.

Bir aynaya bakarsan bakarlar bana, yanıp tutuşurlar bütün

aynalarda kendi suretlerini görmek için . Ama çoğu kez, tam

bir insan bile yetmez gözbebeklerini doldurmaya. Herkes

evine gidince -garsonlar küllükleri boşaltır, çabucak vedalaşır,

ışıkları kapatırlar- kahveci içeri girmeme izin verir. Çatırdayarak sönen sobanın yanına ilişir, demlikte kalan acılaştırmış çayı bitiririm. Bir başıma, sessizce, saatlerce otururum, kimsenin

girip çıkamadığı karanlığın bekçisi gibi. Burada unutulmuş,

kendi içime kilitlenmiş. Daha ilk saatinden ihtiyarlamış gece,

sanki gövdeme uzanır, soğuk, simsiyah kesik kesik sütüyle

emzirir beni . Uykusuzluğun, uykusuz görülen düşlerin bir

bekçisi gibi beklerim. Her şeyin başlamasını, sonlanmasını.

Bazen çöp dağlarında, insanların döküp saçtıktan, kullanıp attıkları, adlarından ayrılmış nesnelere arasında dolanırım, ama bu bollukta bile payıma düşen sözcüğü bulamam. Bu

çerden çöpten, yoktan doğma dünyada insan bir kol, bir bacak, bir ceset bile bulabilir, ama kendi gecesinden düşmüş

sözcüğü bulamaz. Kolu kanadı kırılmış, ikiye yarılmış, kahkahalar atan bir sözcük. Bulsaydı bile, onu söylemek ne ağır olurdu ! Aklımın erdiği pek çok şey var, ama hayat bunların

arasında değil. Ellerim benden daha iyi anlar hayatı, belki bunun için hep susarlar, kabuk kabuk susarlar. Düş kurarlar kabuklarının altında, hayattan çok ölüme yoldaşlık ederler. Ço

ğu unutuldu zaten, neyse ki, yağmurlarla yıkanıp toprağa aktı, ölümlerle diriler aynı sonsuz uykudalar şimdi . Birbirine sarılıp geçip gitti akşamın içinden kurbanlarla katiller.

Gene de, o kadar kötü değil. Yarısı yenmiş bir ekmek, bir

sirnit bulurum başucumda, didiktenmiş bir tabak pilav sözgelimi, kuşlara seslenirim. Ne söylenirse söylenir, aslında daha iyidir insanlar. Bazen bir kuş omzuma dokunur, bana yarenlik ederse, bende gecelerse . . . Ayakları kopmuş bir martı göğsümde uyuyakalırsa, anlata anlata çocukluğunu . . . İşte o zaman, sanki benim de bir hikayem varmış gibi hissedirim.

1 27

Şafaktan az önce, gecenin tükendiği ama aydınlığın geri

gelmediği bir saat var, şehrin bütünüyle boşaldığı tek saat, işte o Hiçkimse 'nin saati dir. Gökyüzü böğürtlen rengi, nar rengi alevleri e kıpır kıpırdır, izler! e, işaretlerle, doğumlarla . . .

Bir başıma, başıboş yürürüm sokaklarda, çamurlu kaldırımlarda, taş döşenmiş sessizlik yollarında, sokaklar bende yürür.

Metruk binalara girerim, üst katiara çıkarım, ortasından yırtılıp yapıştırılmış bir suret gibi beliririmin ıssız pencerelerde, yukarılara, rüzgarlı çatılara tırmanırım. Jiletle doğrarım kollarımı, göğsümü, dudaklarımı, acıması için değil, acımaz zaten, uykusundan uyanan, eski yaralardan akan kanı dinleyebilmek için. Yağmurlada yıkanmış yürekten fırlayan yabancı kanı . . . Sesi korkutucudur, bağırır, ulur, çığlıklar atar ama asla yalan söylemez. Söyleyemez. Teker teker belirirler yerkabuğunun çatlaklarından, önce birer ikişer, sonra hep beraber, bir uğultu yükselir topraktan, dalga dalga yayılır. Atla! Atlasana lan alağı! Korkma) gebermezsin! Beni sonsuza çağıran, taşıyan, yokuluğuma eşlik eden, o muhteşem, o inanılmaz

koro. Hep yalan söyleyen . . . Biz hepimiz, bütün insanlar aynı

uçurumdan çıkıp gelmedik mir Ertesi sabah, acı geri döndü

günde, artık başka bir şeye, hayatın mosmor parmak izlerine,

bana ait bir geçmişe dönüşmüştür. Güzel bir şey insanın geçmişi olması, gerçekten güzel hikayesini geçmiş zamanda anlatabilmesi.

Yoksa, insan dediğin nedir ki ! Yersiz bir kahkaha işte .

E P İ L O G

Nedense, en korktuğum, ağlaması, yalvarması, çökmesi-

di . Hiçbirini yapmadı . Onu son gördüğümde, başı ölümlerle ağırlaşmışçasına öne eğilmiş, bir heykel kadar kıpırtısız oturuyordu. Aşınmış gözbebekleriyle bin yıllardır çölü izleyen bir heykel kadar kıpırtısız, kıyasıyla yalnız, terk edilmiş.

Canı yanıyormuşçasına dertop olmuş, giysilerinin içinde ufalmış gibiydi . Saçları alnına düşmüş, gizli gizli sevdiği tırpan biçimli eski yara izini örtmüştü. Beni görüp görmediğini bilmiyorum, başını kaldırıp bakmadı . (Gözlerimin derinl erine, asıl benliğimin kaçıp saklandığı en derinlere bakmasını nasıl

da istedim, ama dehşet! e korktum da bundan . . .) Belki saçlarını hafifçe dalgalandıran, alnını okşayan bir esinti halinde hissetmiştir beni, ürkek bir hayalet, kısacık bir düş, bir anı gi-1 29

•

bi . o anın buzdan kıskacında kavrayamayacağım gerçeğin

çözülüp bilincime sızması için yıllar geçmesi gerekti . Bunun

bir ömür boyu sürecek, son ve kesin, her şeye karşın beni

esirgeyen bir veda olduğunu . . . Onun gördüğü öteki ben, daha canlı, daha sahici, daha düşse!, bakışının menziliyle, ömrüyle sınırlı o tek kerelik varlık, onunla birlikte sonsuza dek yitip gitti . Bense azalmış, eksilmiş, bir yanımla ölmüş yaşamaya devam ettim.

Katillerin, kurbanlarının gözbebeklerinde sonsuza dek yakalandığına inanırdı o. Amberin içinde milyonlarca yıl hiç de

ğişmeden kalan sinekler gibi . Işığı hızla sönen bir evrende, iki

boyutlu, kıpırtısız, donuk bir imge biçiminde, kendi cinayetinin içinde tutsak kalakaldığına . . . Gökyüzüne doğru yol alan, koskoca bir dünyayı yalnızca mekanda değil, zamandaki sonsuzluğu içinde sarıp sarmalayan o son bakışta, giderek küçülen, yok olan bir noktacık gibi . . . Belki böylece gözlerini bende bırakıyor, beni o mutlak, sonsuza dek bu kadar kalacak ışıksız dünyadan çekip çıkararak hayata geri veriyordu. H-A

Y-A-T. Hep bu görkemli harf şöleni adına sağ kalmadık mı !

O görkemli harf şöleni adına çırpınır, anlatır, dönüşür, atlatırsın . Sana ait olmayan, bir başkasından, bir başka sen'den aldığı güçle bu dünyanın gecesini atlatırsın. Gelecekte

ödünç aldığın bir güçle sağ kalır, yoluna devam edersin, yeni güne, bütün yeni günlerin keskin sınırına doğru . Ama gecen, senden çok daha önce ulaşır ufku ötesine . Bir aşağı, bir yukarı adımlarsın !oş, bitimsiz koridorlarını belleğin, taştan

basamaklarını iner çıkarsın, bomboş odalara girer, bekler,

dinlersin. Bir genişleyip bir daralan çemberler çizersin bazen

bir taşın, bazen bir insan yüzünün suskunluğunda, bir ormanın ya da darağacının halkalarında. Sesini bulamayan bir çığlık, hecelerine bürünemeyen bir sözcük, yarısı silinmiş bir satır gibi dolanırsın aşındırdığın yollarında hayatın, gecemsî kı-

1 30

-

yıllarında. Asfalt vardır, toprağı ve ölülerini görmeni engelleyen, duvarlar, tavanlar, kör kapılar perde gibi gerilir gecenin karanlığıyla seninki arasına, sokak lambaları ışıldar umudun

yalanları boyunca, koca koca bakımlı binalar, köprüler, anıtlar uzanır sarp yamaçlarında yalnızlığının. Birbirine daha uzak, daha sağır, daha yitik ben'lere ayrılmış, her seferinde

daha insan, yeniden, yeniden başlarsın aynı sürgüne. Uçunumun bir bu, bir öteki yakasından seslenir, bazen ölenlerin, bazen yaşayanların arasında susarsın. ikiye kesilip ortasından

yapıştırılmış bir suretten ibaret, kendi gecenin yıldızlarıyla

taçlanmış, içinden çıkıp geldiğin, seni kendine geri götürecektir

yolu ararsın . Sırların, suçların, itirafların çok uzağında, kendi

kanının yollarını, yüreğinin kapısını ararsın. İçinde giderek

genişleyen mezarlığa, giderek seyrelen ziyaretler düzenler,

her seferinde daha çabuk, daha yenik, arkana dönüp gidersin .

Kumyup kalmış bir sözcüğü eline alır, silkeler, tozlarını üfler,

kulağına dayarsın. Ona seslenir, onda bağırır, ölü bir kuşmuşçasına fırlatıp yukarılara atarsın.

Çatılarına, damlarına tırmanırsın insanların uykulu , yuvarlak dünyasının, senden hiçbir iz taşımayan sokaklara, ufuklara, uzaklara bakarsın. Bu kadar işte senin son özgür ülken! Yüzüne soğuk soğuk çarpan bir rüzgar, hep uzak gökyüzü, biraz yıldızlı boşluk, biraz

uçurum. Bir kanat sesi. Hala hayattasın. Öylece, orada, asılı

kalmış, bekleyen, bir ibre gibi sallantılı, yerle gök, adeta var

olmakla bütünüyle yok olmak arasında . . . Yaşayan-senle ölmüş-senin umutsuzca birbirine seslendiğini hissedersin, birbirinin uçurumuna yenik düşmüş, kimseye duyuramadan hala seslendiğini, hep seslendiğini . . .

Bana gelince . . . Her seferinde eksik, yarım, yanlış anlattım

kendimi . Yerli yersiz, zamansız. Ya çok kuru ya da trajedinin

diliyle . . . iskelet korkunçluğunda, boş boş çınlayan üç-beş

sözcük bir araya getirdim, üzerinden bir türlü geçilemeyen

1 3 1

susunkluklarla, söyleornekten çok susulmuş sözcüklerle konuştum. Ya da sanki hayat aniden hikayelendirilmeyi, betimlenmeyi, gösterİlİneyi talep etmişçesine, kansız metaforlar, yay gibi uzayan fiiller, gerçek biçimini arayan imgeler boşalttım geçmişin üzerine. Takatim kalmayınca dek. Yol yol yükselen sözcük duvarlarının arasında ağır ağır, acıyla dolandım, el yordamıyla, ay ışığında beliren bir hayalet gibi, çağrılmadan girdim kendi hikayeme . Artık bana bile daha az yabancı olmayan, eğreti, çatısız hikayeme . . . Rüzgarlarda içi oyulmuş, daha doğarken, kumlarla, yağmur suyuyla kaplanan . . Orada, kat kat dizili delik deşik taşların arasında, kimsenin yanıma gelmeyeceği bir yerde, bir başıma kalakaldım: Soyunuk, yitik, sonuna dek yenilmiş. Trajedilerin, suçun ve

bağışlanmanın çok ötesinde, lime lime, harf harf çözüldüm

yazğımdan, uğuldayan çamura karıştım. Beni kendimle buluşturacak ve ondan azat edecek sözcüğü bulamadım. Bin yılların darbeleriyle kolu kanadı kırılmamış, ikiye yarılmamış,

karanlıklardan çıkıp gelen, üzerinde şafağın sökebileceği bir

sözcük. Bazen gülen, bazen ağlayan maskelerin ardından anlattım, anlattıkça daha da anlatılmaz olanı, hantal bir gölge gibi izledim onların fisıltılarını, gözyaşlarını, çığlıklarını, kahkahalarını . Kimini sokaklara, kimini yıldızlara, kimini suskunluğa yolladım. Artık gerçeğin bile sahip çıkmadığı hikayemi tamamlayacak, hem benim kılıp hem de aslında ait olduğu

yere, HAYAT'a iade edecek sanki o tek kişi çoktan silinip gitmişti . Sadece hayat sahiplenebilir, üstlenebilir, taşıyabilirdi olup biteni. Geride tek bir sözcük kalmamıştı, kurumuş bir

dal gibi elierirnde kırılmayan, benim gecemden konuşup

benim suskunluğumda kan kaybetmeyen . . .

Ama bazen, çok ender, içimde bana benzemeyen bir sesi,

sanki bir insandan gelmeyen ve insanlara seslenmeyen bir sesi

işitiyorum. Kanının uyanışını, eski yaralarda akışını, açılmış

1 3 2

•

damarlardan fırlayışını. . . En eski, en gerçek korkuların uyandırdığı çığlıkları işitiyor, yaşamak için atıldıklarını hatırlıyorum. Çok ender konuşuyor yaralanın ve asla yalan söylemiyorlar. Ama onların darmadağın, korkunç sesi bile aşılmaz surlarında parçalanıyor insan yüzünün ve sözünün, yalana dönüşüp toprağa yağıyor. Bir tabiremin dolambaçlarında, kuytularında, kör noktalarında yolunu yititiyor, tek bir yüreğe rastlamadan boşluğa dağılıp gidiyor.

Sanırım bazen ölümlere sesleniyorum, bazen hayatın kendisine. Hangisinin beni yanıtladığını, yanıtlayacağını bilmiyorum. Ama bazen, içimde kuruyup kabuklaşmış ben'lerden birinin, nedensizce, kendiliğinden mırıldanmaya başladığı bir ezgi, bütün berraklığıyla, tamlığıyla yüreğime dek ulaştığında, yeryüzünün ya da gökyüzünün derinlerinden

gelen bu sesi tanıyor, bir zamanlar kendimin sandığını hatırlıyorum. Hiçlikten çıkıp gelen ve her şeyden yeniden doğan, giderek büyüyen, dalga dalga yayılan bu ezgiyi h3.t;1 işittiğimi,

hep işittiğini anlıyorum. Yoluna çıkan her insanla daha da

yükselen, ufukların ötesine geçen, aslında seslendiği yere,

sahipsiz bir yüreğe, Hiçkimse'nin yüreğine doğru giden bir

ezgi . Derinlere, içinde herkesin kaybolduğu en derinlere

doğru . . . Bitimsiz bir çığlıktan olduğu kadar, meleşimsi bir

gece gülüşünden de, yaşanmış olan kadar yaşanmamıştan da

doğan . . . Yitirilmiş ve yitirileceklerin, gün ışığının, yıldız

tozunun, yürek rengi düşlerin, ilk ve son bakışların, uzakların, yakınların, bir ömür boyu süren vedaların, darağaçlarının, rüzgarın, taşların, ağıtların, suya vuran, toprağa akan, gözlere dolan yağmurun, söylense de söylenememiş her

şeyin ezgisi . . . Ama elbet, şarkıya hep yanlış yerden, yanlış

perdeden katılıyorum.

* * *

1 3 3

Başın öne düşmüştü . Yaralarma yapıştırdıkları kağıt rulolarının ortasında tuhaf bir çiçeklenmeyi başarıyordun sanki .

Dalların gizlediği iki ıslak, yalnız yıldız gibiydi gözlerin . Bende unuttun onları. Teker teker dalları araladım . Günler, geceler boyu, yıllarca araladım . Bitirdiğimde, sen çoktan gitmiştin.

134

Çağdaş Türk edebiyatının yüz akı
bir yazardan on yıl sonra
bir öykü kitabı.

Aşılması zor imgelem
dünyası, sözcükleri boşluktan
kurtaran anlatımıyla
Aslı Erdoğan bir kez daha
yaratıcı gücünü sergiliyor.

ISBN: 978-975-289-593-5

9 789752 895935

www.evrensayinlari.com